

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ
ΕΚΔΟΣΗ
ΓΙΑ ΤΟΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

ΤΟ

δόντι

ΤΕΥΧΟΣ 1 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1998 - ΤΙΜΗ: 1 Δρχ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΙΜΟΥΛΗΣ

Πάντα αριστερός

ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΚΑΛΤΣΑΣ

Αν ούρλιαζε...

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Δέκα χρόνια ανόδου

Το ...λίφτινγκ του «ΠΑΛΛΑΣ»

Δ. ΛΙΑΛΙΟΣ Αγνώστος αλλά ...διάσημος

δόντι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 6** Η φωτογραφία συναντά το σινεμά
- 10** Ορέστης Σκαλισάς: "Ήθελα και σιωπούσα"
- 16** Δημοτική Πινακοθήκη: "Όχι πια γλάστρες και βαρκούλες"
- 24** Γιώργος Κιμούλης: "Δεν θα με διώξουν. Θα φύγω πρώτος"
- 28** "Παλλάς": Το ...λίφτινγκ ενός θρύλου
- 30** Από το απολίτικο στο πολιτικό
- 31** Προσεχώς. Μια γεύση από τις εκδηλώσεις που έρχονται
- 35** Το τοπίο της Πάτρας μέσα από τη λογοτεχνία
- 38** Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα. Εκατό χρόνια από τη γέννησή του
- 40** Ίνγκεμποργκ Μπάχμαν. Η γυναίκα του επόμενου αιώνα
- 42** Μουσική, η ποίηση του ανέκφραστου
- 44** Ο ...βυζαντινός Τσαρούχης
- 46** Δημήτρης Λιάλιος. Ένας άγνωστος Πατρινός μουσικός
- 50** Pharoah Sanders. Η "σωτηρία των παιδιών μας" περνά από το ...σαξόφωνό του!
- 52** Η Μαρία του Αβράμη. Διήγημα
- 56** Μάθε τέχνη κι άσπινε (θέλεις - δεν θέλεις)
- 60** Καλή όρεξη με ...στυλ
- 62** Η αλήθεια, θέλει θάρρος να τη λες

Οι φωτογραφίες του εξωφύλλου και της σελ. 36 προέρχονται από το Αρχείο Δωρή (Συλλογή Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πατρών).

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ
ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

ΤΕΥΧΟΣ 1
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1998

ΕΚΔΟΤΕΣ:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΖΙΑΣ
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΣΕΡΓΙΟΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΣΙΛΙΡΑΣ

Υπευθυνός συμφωνία
με το νόμο: Γ. Σέργιος

Διαφήμιση-εκτύπωση:
Γ. Σέργιος Ο.Ε.

Διευθυνση:
Κανακάρη 233*Πάτρα
Τηλ. - Fax: 330742,
330.582, 330187
e-mail: doniti@hotmail.com

Νομικός σύμβουλος:
Βασίλης Λαδάς

Σ' αυτό το τεύχος
συνεργάστηκαν:
Παναγιώτης Ανδριόπουλος
Διονύσιος Καρατζάς
Γιάτα Κοντογεωργοπούλου
Βασίλης Λαδάς
Κώστας Λογαράς
Πέτρος Μάνης
Γιάννης Μουγγολιάς
Διονύσιος Μπινέλης
Κώστας Μπουμπασάκος
Δημήτρης Παπανικολάου
Κατερίνα Περχοπούρη

Γιατί:

Γιατί περιοδικό; Είναι κάποιες φορές που μια πρόταση της στιγμής, χωρίς πολλή πολλή σκέψη, γίνεται έμμονη ιδέα και δεν εγκαταλείπεται αν δεν πραγματοποιηθεί. Κάτι τέτοιο έγινε και με το περιοδικό που κρατάτε στα χέρια σας. Μια παρόρμηση ήταν που αποδείχτηκε, όμως, λίγο πιο σοβαρή. Που βρήκε στο δρόμο κι άλλους να την πιστεψούν και να τη στηρίξουν.

Γιατί "δόντι"; Μα γιατί απλώς δεν βρήκαμε τίποτα καλύτερο. Τίποτα περισσότερο και τίποτα λιγότερο από ένα όνομα δεν είναι το "δόντι". Σε άλλους μπορεί να θυμίζει αιχμές και κοφτερές άκρες. Σε άλλους τα "μεσα" και τις προσβάσεις. Σε άλλους πάλι μπορεί απλώς να ηχήσει ως χιουμοριστικός αυτοσαρκασμός και μόνο. Όλα αυτά μαζί είναι και συνάμα τίποτα. Γιατί αν κάτι θέλουμε να σας μείνει από το "δόντι" δεν είναι τό'νομα του, αλλά το περιεχόμενό-του...

Γιατί "πολιτισμός"; Όταν σκεφτήκαμε για πρώτη φορά τη γέννηση αυτού του περιοδικού, το περιεχόμενο ήταν μάλλον αυστηρά καθορισμένο: "Πολιτισμός". Νομίζαμε έτσι πως είχαμε ξεμπερδέψει. Στην πορεία είδαμε πως δεν υπήρχε τίποτα πιο γενικό, όσο και ενδιαφέρον. Γιατί, ενταξει, πολιτισμός είναι θεωρητικά η μουσική, το σινεμα ή τα βιβλία. Όμως μήπως δεν είναι πολιτισμός η φροντίδα για το περιβάλλον. Η μήπως δεν είναι πολιτισμός να θέλεις να μάθεις την πόλη σου, τις αγνώστες πλευρές της και τους ανθρώπους της;

Γιατί "δωρεάν"; Μας ρώτησαν πολλές φορές γιατί διαλέξαμε την τακτική της δωρεάν διανομής του περιοδικού. Υπάρχει - δικαιολογημένα ίσως - η εντύπωση πως α,τι δίνεται χωρίς αντιτίμο, μάλλον δεν εκτιμάται. Αυτή την εντύπωση θέλουμε να ανατρεψουμε. Θέλουμε να σας βρισκουμε κι όχι να μας ψαχνετε. Γι' αυτό και δεν περιμένουμε να ζητήσετε το "δόντι" από τα περιπτερα. Θα έρθει να σας συναντήσει το ίδιο. Στα στεκία σας. Εκεί που περνάτε τον ελεύθερο χρόνο σας. Ίσως και εκεί που εργαζέστε...

Γιατί "διμηνιαίο"; Αυτό είναι που θέλουμε στην πορεία να αλλάξουμε. Ξεκίναμε λίγο δειλά, είναι αλήθεια. Όχι γιατί φοβημάστε ότι η Πάτρα δεν έχει θέματα που μπορούν να καλύψουν ύλη μηνιαίου περιοδικού. Ξεχάστε αυτός είναι και ο στόχος μας. Να γίνουμε η μηνιαία συντροφιά σας. Όμως είναι προφανές ότι το περιοδικό πρέπει να στηριχτεί και οικονομικά, πρέπει να επιβιώσει. Γι' αυτό και η αρχική "δειλία", μετριοπαθεία προτιμάμε να τη λημε...

Γιατί τώρα; Γιατί απλώς βαρεθήκαμε να γκρινιάζουμε ότι σε αυτή την πόλη δεν γίνεται τίποτα καινούριο. Γιατί έρχονται στιγμές που δεν αντέχεις να ακούς (και να εκφράζεις) μόνο παράπονα. Γιατί στο κάτω κάτω για να έχεις το δικαίωμα να γκρινιάζεις, θα πρέπει τουλάχιστον να προσπαθείς. Κι αυτό είναι το "δόντι". Μια προσπάθεια. Αν αντέξει εξαρτάται και λίγο από εσάς. Αντι για αντιτίμο, εμείς θέλουμε να μας δώσετε ιδέες. Και στηρίξη. Όπως εσείς μπορείτε. Με παρατηρήσεις, συνεργασίες, ακόμα και με το να δεχτείτε να γίνει ο δικός σας χώρος ένα από τα σημεία διανομής του περιοδικού.

Φιλοδοξία μας είναι το "δόντι" να βρίσκει και να περιδιαβαίνει τις φανέρες και κρυφές διαδρομές της πόλης, βγαίνοντας συχνά - πυκνά από τα σύνορα της. Πάντα μαζί σας, καθώς σας βοηθάμε...

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΟΡΜΗ

... η επιλογή

ΚΕΝΤΡΟ: ΓΟΥΝΑΡΗ 35 & ΚΑΝΑΚΑΡΗ ΠΑΤΡΑ, ΤΗΛ.: (061) 279.873, 622.855
ΑΓΙΑ: ΑΝΘΕΜΙΟΥ 7 & ΚΡΑΤΙΝΟΥ ΠΑΤΡΑ, ΤΗΛ.: (061) 437.300

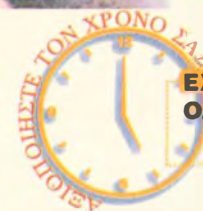
ΚΤΕΛ
αχαιίας

Ταξιδεύετε με

- ✓ ΣΥΝΕΠΕΙΑ
- ✓ ΑΣΦΑΛΕΙΑ
- ✓ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ

- ▶ Συνδέουμε την Πάτρα με την Αθήνα, την Θεσσαλονίκη και άλλες πόλεις της Ελλάδος.
- ▶ Υπερσύγχρονα υπερυψωμένα λεωφορεία σας ταξιδεύουν άνετα, γρήγορα και με ασφάλεια στον προορισμό σας.
- ▶ Εμπειροί οδηγοί με επαγγελματική συνείδηση.
- ▶ Ακριβείς αναχωρήσεις. Συνέπεια παροχής υπηρεσιών.

EXPRESS ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ Πάτρα - Αθήνα
ΟΛΕΣ τις ημέρες της εβδομάδος.

για τον Επαγγελματία
τον Φοιτητή
όλη την Οικογένεια

ΖΑΪΜΗ 2 & ΘΕΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ, ΠΑΤΡΑ ☎ Πληροφορίες - Εκδοτήρια.
623.886, 623.887, 623.888

Ταξιδέψτε κι εσείς μαζί μας
στις πρωτεύουσες του κόσμου

Οργανώνουμε εκδρομές ποιότητας
στην Ελλάδα και το εξωτερικό

Ειδικά ποιητικά προγράμματα
για εταιρείες, συλλόγους,
σχολεία, συνδέσμους.

ΘΕΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ 4, ΠΑΤΡΑ,
ΤΗΛ.: (061) 623.881, 421.165, FAX: 270.780

Θεσσαλονίκη

39ο Φεστιβάλ
Κινηματογράφου

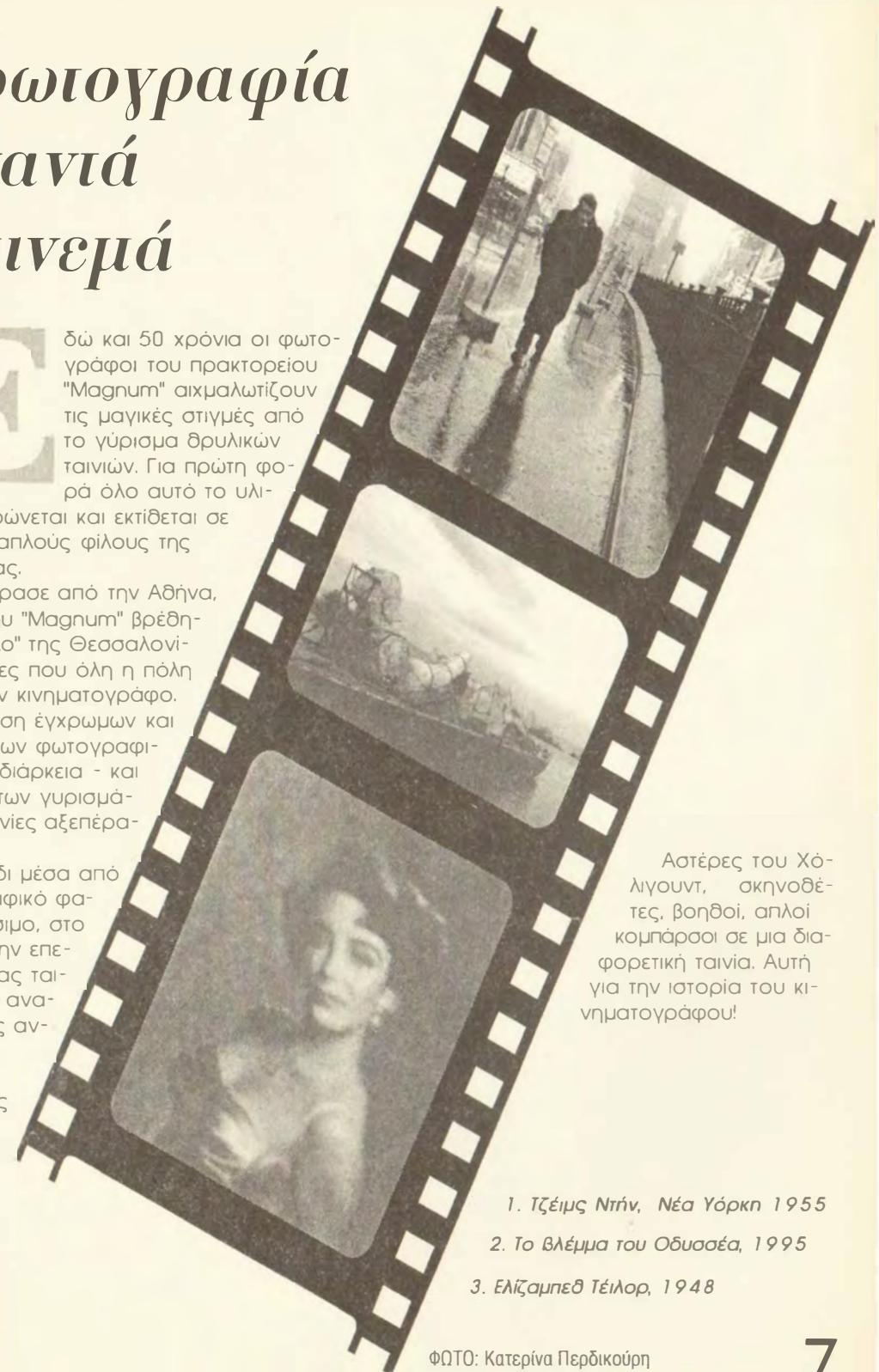
Η φωτογραφία συνανιά το σινεμά

Εδώ και 50 χρόνια οι φωτογράφοι του πρακτορείου "Magnum" αιχμαλωτίζουν τις μαγικές στιγμές από το γύρισμα θρυλικών ταινιών. Για πρώτη φορά όλο αυτό το υλικό συγκεντρώνεται και εκτίθεται σε σινεφίλ και απλούς φίλους της φωτογραφίας.

Αφού πέρασε από την Αθήνα, η έκθεση του "Magnum" βρέθηκε στο "Μύλο" της Θεσσαλονίκης, τις μέρες που όλη η πόλη γιόρταζε τον κινηματογράφο.

Μια έκθεση εγχρωμων και ασπρόμαυρων φωτογραφιών κατά τη διάρκεια - και όχι μόνο - των γυρισμάτων από ταινίες αξεπέραστες.

Ένα ταξίδι μέσα από το φωτογραφικό φακό στο στήσιμο, στο γύρισμα, στην επεξεργασία μιας ταινίας και μια αναφορά στους ανθρώπους μπρός και πίσω από τις κάμερες.

Αστέρες του Χόλιγουντ, σκηνοδότες, βοηθοί, απλοί κομπάρσοι σε μια διαφορετική ταινία. Αυτή για την ιστορία του κινηματογράφου!

1. Τζέιμς Ντίν, Νέα Υόρκη 1955
2. Το βλέμμα του Οδυσσέα, 1995
3. Ελίζαμπεθ Τέιλορ, 1948

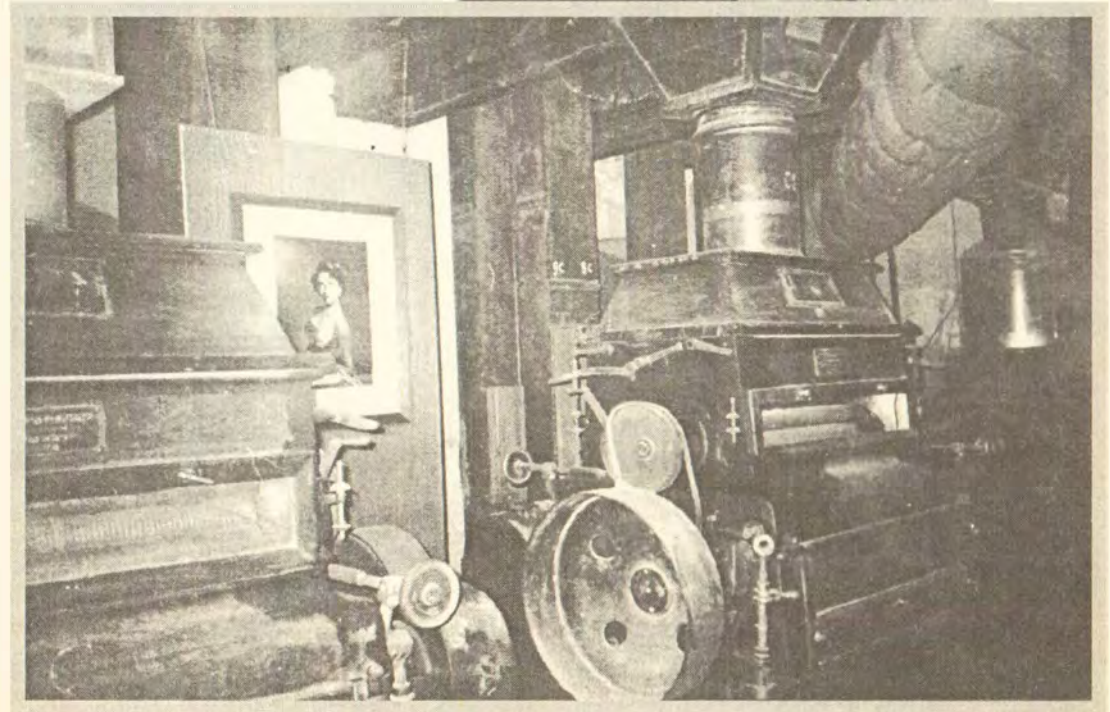
ΦΩΤΟ: Κατερίνα Περδικούρη

Η περιπλάνηση του φωτογραφικού πρακτορείου "Magnum" στον παγκόσμιο κινηματογράφο ξεκίνησε από τις προσωπικές σχέσεις και φιλίες μεταξύ των πρωταγωνιστών που δημιούργησαν και τους ανάλογους μύθους.

Ας μην ξεχνάμε, άλλωστε, ότι στα πρώτα χρόνια, αρκετοί από τους διάσημους ηθοποιούς και σκηνοθέτες εμπιστευόταν συγκεκριμένους φωτογράφους, εξασφαλίζοντας όχι μόνο το καλό αποτέλεσμα αλλά και τη διατήρηση μιας προσωπικής επαφής ακόμα και κατά τη διάρκεια της φωτογράφισης. Είδωλα που θεατές σε όλο τον κόσμο λάτρεψαν από τη μεγάλη οθόνη είχαν τις δικές τους ανασφάλειες και ιδιαιτερότητες που μόνο ένας επαγγελματίας φωτογράφος που συνδεόταν και προσωπικά μαζί τους, μπορούσε να χειριστεί.

Η έκθεση στους παλιούς βιομηχανικούς χώρους του "Μύλου" της Θεσσαλονίκης, αλλά και στις πιο "κλασικές" αίθουσες της Ελληνοαμερικανικής Ενωσης στην Αθήνα, αποτύπωσε στιγμές και παρασκήνια. Καμιά φορά το ταξίδι μιας ταινίας πίσω από τις κάμερες είναι πιο γοητευτικό...

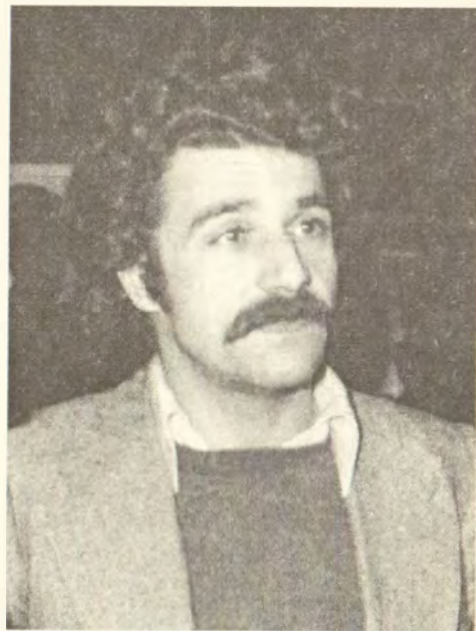

Ορέστης Σκαλτσάς

"Ηθελημένη η σιωπή μου τόσα χρόνια"

Του Ανδρέα Τσιλίρα

Όταν αποφασίσαμε να προγραμματίσουμε μια συνέντευξη με τον Ορέστη Σκαλτσά η επιφύλαξη ήταν μία αλλά πολύ ουσιαστική: Θα δεχτεί; Έξι σχεδόν χρόνια μετά την αποχώρησή του από τη θέση του υπεύθυνου Πολιτιστικού Τομέα του Δήμου, δεν είχε ποτέ μιλήσει δημόσια για τα πολιτιστικά της πόλης. Τελικά κι αφού πέρασε ένα σύντομο (ευτυχώς!) διάστημα επιφύλαξης, δέχτηκε. Είπε πολλά και κράτησε ακόμα περισσότερα. Φαίνεται πως ακόμα δεν είναι έτοιμος για μια τελειώς αποστασιοποιημένη κριτική...

Να ξεκινήσουμε από τα αυτονόητα. Γιατί μέχρι τώρα δεν είχατε εκφραστεί ποτέ ανοιχτά για όλα αυτά με τα οποία καταπιστήκατε για έξι ολόκληρα χρόνια;

Όταν σου έχει δοθεί η δυνατότητα να δημιουργήσεις σε ένα χώρο, ό,τι έχεις να πεις το έχεις πει έμπρακτα. Το

να συνεχίζεις να εκφράζεις άποψη, έχει ένα μεγάλο κίνδυνο. Πώς θα εκληφθούν αυτά που θα πεις; Η θα πρέπει να χειροκροτείς συνεχώς τα όσα γίνονται ή η οποιαδήποτε κριτική μπορεί να αποδοθεί στη ψυχική διάθεση του "πρώην". Ακόμα και την τριετία που ήμουν σύμβουλος του Δημάρχου, είχαμε προσυμφωνήσει ότι θα μιλάμε για τα πάντα εκτός από τα πολιτιστικά. Ένα

κέντρο, με τις όποιες αποφάσεις είναι πάντα καλύτερο από δύο.

Παρ' όλο, λοιπόν, που αυτό θα μπορούσε κάποιος να το εκλάβει ως αδιαφορία, καιροσκοπισμό ή ακόμα και εξαγορά, μια και είχα επαγγελματική σχέση με το Δήμο τα τελευταία χρόνια, προτίμησα να μη μιλήσω. Τώρα που τελείωσε και η δεύτερη θητεία της Δημοτικής Αρχής στα πολιτιστικά, μπορώ να πω ότι σε όλο αυτό το διάστημα μου ήρθε πολλές φορές όχι μόνο να μιλήσω αλλά και να πω πολλά.

Δεν σας ζητήθηκε ποτέ η βοήθεια, ούτε μια συμβουλή;

Στο Δημήτρη Πεφάνη που με διαδέχτηκε είχα πει ότι θα είμαι στη διάθεση του για ο,τιδήποτε. Έκρινε ότι δεν χρειαζόταν ποτέ να προσφύγει σ' εμένα.

Παρ' όλ' αυτά, λίγες μέρες πριν τις εκλογές βγήκατε με ένα άρθρο στην "Ημέρα" γεμάτο αιχμές και διαφωνίες για την πολιτιστική πολιτική του Δήμου. Αυτό θεωρήθηκε ότι ζημίωσε και την παράταξη και εσάς, αν κρίνουμε από το αποτέλεσμα των σταυρών...

Το δικό μου αποτέλεσμα είναι διαφορετικό θέμα. Δέχτηκα πολλές προκλήσεις να μιλήσω δημόσια. Το απέφυγα. Όταν, όμως, ο διευθυντής του Δημοτικού Ωδείου με πληρωμένη καταχώρηση του Ωδείου στις εφημερίδες επιτίθεται κατά των αποφάσεων που ελήφθησαν όταν είχα εγώ την ευθύνη, ήμουν υποχρεωμένος να βγω και να πάρω θέση.

Εξάλλου, με δεδομένη και τη γενικευμένη αντίδραση για τα συμβαίνοντα στον πολιτιστικό τομέα που υπήρχε, επηρέε κάποιος από το χώρο να δείξει ότι όσα συμβαίνουν δεν εκφράζουν συνολικά την παράταξη. Κάποιοι νομίζουν ότι έβλαπτε. Για μένα ήταν μια επιβεβλημένη πολιτική πρωτοβουλία για να μην τα χρεωθεί η παράταξη μας.

Όσο για την ήττα, τον καθοριστικό ρόλο έπαιξε η απόφαση του Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ να εγκαινιάσει εσωκομματικές διεργασίες αντιπαράθεσης που άνοιγαν ένα βαθύ εμφύλιο με ελάχιστο χρό-

νο επούλωσης των πληγών. Αυτή η αφελέστατη απόφαση για ένα Εκτελεστικό Γραφείο απάλασσε σε μεγάλο βαθμό από τις προσωπικές τους ευθύνες, όσους πήραν μέρος σε αυτόν τον εμφύλιο.

Πάντως, ακόμα και η συμμετοχή σας στο ψηφοδέλτιο Καράβολα θα μπορούσε να θεωρηθεί ως έμμεση στήριξη στην πολιτική που ακολουθήθηκε και στον πολιτισμό...

Όχι σε καμία περίπτωση. Αφορούσε την κρίση μου για το συνολικό έργο της Δημοτικής Αρχής που το θεωρώ πολύ σημαντικό. Κι επεδίωκα την αποτελεσματικότερη συμβολή μου στην παραγωγική ανασυγκρότηση της Ακτής Δυμαίων

Η στιγμή της αποχώρησης. Ο Ορέστης Σκαλτσάς στο Δημοτικό Θέατρο την Καθαρά Δευτέρα του 1993.

που την θεωρώ το μείζον πρόβλημα της πόλης. Είναι η τελευταία ευκαιρία της Πάτρας για να αποκτήσει νέους ορίζοντες.

Θα βοηθούσατε και τη νέα Δημοτική Αρχή για τον ίδιο σκοπό;

Με ανησυχεί η απουσία σκέψης από το νέο Δημοτικό Σχήμα για το θέμα. Γι' αυτό το ζωτικό ζήτημα όλοι έχουμε χρέος να συμβάλλουμε.

Μέσα σε όλη αυτή τη σιωπή, ποτέ δεν καταφερθήκατε προσωπικά εναντίον κάποιου. Και ξαφνικά στο άρθρο στην "Ημέρα" επιτίθεστε στον καλλιτεχνικό διευθυντή του Ωδείου Γεράσιμο Βουταινά, γράφοντας ότι το Ωδείο "περιήλθε στη διεύθυνσή του". Σα να λέτε "κατάντησε" δηλαδή...

Ήταν η αντίδρασή μου στην ποιότη-

τα του κειμένου του κ. Βουτινιά στις εφημερίδες. "Το ύφος είναι ο άνθρωπος" λέει ο Σεφέρης και το ύφος του κειμένου του κ. Βουτινιά ήταν πολύ χαμηλό και απαράδεκτο για διευθυντή Δημοτικού Ωδείου. Ήταν η τελευταία πρόκληση που μ' έκανε να μιλήσω...

Να πάμε στα έξι χρόνια της θητείας σας στον Πολιτιστικό Τομέα. Δεν είναι κάπως υπερφίαλο να λέγεται κάποιος αντιδήμαρχος πολιτισμού;

Με τη δομή και τις αντιλήψεις που είχε τότε ο Δήμος και το Δημοτικό Συμβούλιο, η θεσμοθέτηση αντιδημαρχίας ήταν ο μόνος δρόμος που θα μπορούσε να φέρει κοντά τους ανθρώπους της τέχνης με το μηχανισμό του Δήμου.

Στην πορεία φάνηκε ότι ο ρόλος δημιουργούσε προβλήματα. Από το 1990, όταν ήμουν εγώ σε αυτή τη θέση και δεν πλησίαζε η διαδοχή μου, σε εισηγητικό μου κείμενο στο οποίο εξηγούσα την ανάγκη λειτουργίας της ΔΕΠΑΠ Ω.Σ. Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης Πάτρας) έκανα λόγο για τον "επικίνδυνο" ρόλο του αντιδημάρχου. Αυτός ήταν κι ένας από τους στόχους της ΔΕΠΑΠ. Να κλείσουν οι δρόμοι αυθαιρέτης λειτουργίας και επικυριαρχίας αυτού του θεσμού στα πάντα, και να καταστεί ανίσχυρος.

Τελικά ΔΕΠΑΠ δεν έγινε...

ΔΕΠΑΠ δεν έγινε και παρ' όλο που στη λήξη της θητείας κατέθεσα τον οργανισμό της στο Δημοτικό Συμβούλιο, ποτέ δεν ήρθε για συζήτηση. Δεν ήθελα, όμως, τότε κι αφού τελειωνε η θητεία μου να περάσει το σχέδιο λειτουργίας της ΔΕΠΑΠ, όπως εγώ το είχα σχεδιάσει, αλλά είχα την πολιτική αξίωση να αναγνωστεί και να διαμορφωθεί σύμφωνα και με τις απόψεις του νέου αντιδημάρχου. Αυτό δεν έγινε κι έτσι εγώ σταμάτησα να μετέχω στις εργασίες του Συμβουλίου, χωρίς αυτό να οφείλεται σε κανέναν είδους πικρία που τελειωνε η θητεία μου. Αλλωστε η συνεργασία μου με το Δήμαρχο, που ποτέ δεν παρενέβαινε, ήταν πρότυπο συνεργασίας μεταξύ ενός ανεξάρτητου δημότη και μιας δημοτικής αρχής. Εκείνη την εποχή πολλοί και απροσδόκητοι άνθρωποι είχαν ...χάσει τον ύπνο τους που δεν γινόταν η ΔΕΠΑΠ και μετά τον ξαναβρήκαν χωρίς και πάλι να γίνει τίποτα...

Η ένσταση που υπάρχει για τον Ανδρέα Καραβόλα είναι γνωστή. Δεν ασχολήθηκε σχεδόν ποτέ με τα πολιτιστικά...

Δεν ήταν από έλλειψη ενδιαφέρο-

ντος. Το γεγονός της μεγάλης σημασίας που δόθηκε από τα πρώτα χρόνια στον πολιτισμό το αποδεικνύει. Ο Δήμος δίνει το 8% του προϋπολογισμού για τον πολιτισμό, όταν το κράτος δίνει το 0.27%. Μέσα, όμως, στις αρετές του Δημάρχου είναι και η αυτογνωσία. Δεν ξέρει το χώρο κι αυτό τον κάνει πολύ διστακτικό. Δημιουργεί, έτσι, μεγαλύτερη ευθύνη στον εκάστοτε αντιδήμαρχο γιατί το βάρος των αποφάσεων του είναι πολύ μεγαλύτερο. Δεν παύει, όμως, το όποιο έργο γίνεται να έχει πρώτα τη σφραγίδα Καραβόλα.

Ποια ήταν τα λάθη του δικού σας έργου;

Για το πρώτο λάθος τα είπαμε ήδη. Μπορούσε η διαδικασία της σύστασης της ΔΕΠΑΠ να μην ήταν τόσο αναλυτική. Από κει και πέρα το μεγαλύτερο λάθος ήταν που δεν καταφέραμε να κάνουμε το 1991 την Καρναβαλιάδα.

(Σ.Σ. Η Καρναβαλιάδα ήταν μια πρόταση του Δήμου Πάτρας στην ένωση καρναβαλικών πόλεων απ' όλο τον κόσμο, όπου είχε την αντιπροεδρία, για διοργάνωση κάθε δύο χρόνια στην Πάτρα παγκόσμιας καρναβαλικής γιορτής με αντιπροσωπείες από τα καρναβάλια όλων των πόλεων. Χρήματα όμως δεν βρέθηκαν, η Πάτρα δεν κατάφερε να κάνει την πρώτη διοργάνωση και μαζί με την Καρναβαλιάδα έχασε και το κύρος της στη ένωση.)

Θα μπορούσα τότε να ζητήσω να μη γίνει το Διεθνές Φεστιβάλ, που έτσι κι αλλιώς βρισκόταν σε παρακμή, και τα 20 εκατομμύρια που χρειαζόμασταν να πάνε για την Καρναβαλιάδα. Δεν ξέρω αν η πρόταση θα εγκρινόταν, αλλά έπρεπε να την έχω κάνει. Τρίτο μεγάλο λάθος ήταν ότι η πολιτιστική πολιτική, σχεδιασμένη από ανθρώπους συγκεκριμένης ηλικίας και αντίληψης, δεν άγγιζε μια κρίσιμη νεότητα ηλικίας 15 - 25 ετών. Κι αυτή είναι μια παράδοση που συνεχίζεται...

Δημιουργήθηκαν στην εποχή σας κάποιοι θεσμοί. Πού βρίσκονται αυτοί σήμερα;

Οι θεσμοί που έγιναν δεν προχώρησαν με ανάλογους ρυθμούς. Κάποιοι, όπως το Δημοτικό Θέατρο ή η Πινακοθήκη, διατηρήθηκαν χωρίς την ανανέωση που επιβάλλει η καθημερινή ζωή. Κάποιοι άλλοι, σαν το Δημοτικό Ωδείο και τους "Σολίστ", υπέστησαν δεινά πλήγματα και δημιουργούν ένα ανησυχητικό παρόν. Κάποιοι τέλος, όπως το Καρναβάλι, εξαντλήθηκαν σε ανούσιες ανανεώσεις με αποτέλεσμα να υπάρχει ανάγκη γενναίων τομών. Το χειρότερο, όμως, είναι ότι δεν προστέθηκε τίποτα καινούριο από το 1993 και μετά...

Ποιός άλλος σας Προσφέρει τόσα Πολλά...

Προσφέρει

• Τραπεζικές υπηρεσίες υψηλού επιπέδου καλύπτοντας άμεσα όλο το φάσμα των τραπεζικών εργασιών

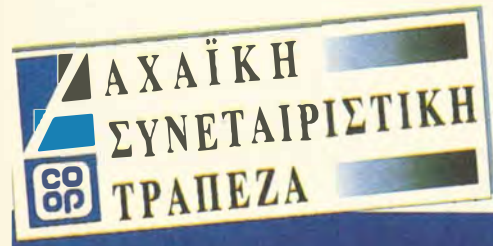
Διαθέτει

- Σύγχρονη τραπεζική αντίληψη
- Δυναμική και ευελιξία
- Μοντέρνο - φιλικό περιβάλλον

Αποκτήστε

μέχρι 30/12/98
μία υποχρεωτική και
έως 100 προαιρετικές
Συνεταιριστικές Μερίδες
συνολικής αξίας έως 7.777.000
(Αξία Μερίδας 77.000 δρχ.)

Για το δικό σου συμφέρον
Στήριξε και εσύ
τη Δική σου Τράπεζα!

ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 104, 262 21, ΠΑΤΡΑ, ΤΗΛ.: (061) 620.840 - FAX: (061) 620.857
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ 1 & ΑΙΣΗΜΑΚΗ ΦΩΤΗΛΑ, ΑΙΓΙΟ, ΤΗΛ.: (0691) 61.981

Σ.Σ. Η αλήθεια είναι ότι ο κ. Σκαλτσάς σε όλη τη διάρκεια της συνέντευξης ήταν αρκετά επιφυλακτικός και με δυσκολία προσπαθούσε να κρύψει τη διάθεσή του να πει ωμά μερικά πράγματα. Για κάποιον άγνωστο, όμως, λόγω λίγες μόνο ώρες μετά τη συνάντησή μας, αποφάσισε να στείλει μια ανοιχτή επιστολή στο Ανδρέα Καραβόλα για το θέμα των "Σολίστ της Πάτρας" και το Δημοτικό Ωδείο.

Ούτε λίγο ούτε πολύ ο κ. Σκαλτσάς, ανα-

Μαζί με τον Ηλία Ηλιού στα χρόνια της ΕΔΑ.

φερόμενος στο διάτρητο διάγνωση που προκήρυξε το Δημοτικό Ωδείο για τη θέση του μασέστρου των "Σολίστ", δηλώνει πως αναμένει έως και επέμβαση της δικαιοσύνης, ενώ "θυμίζει" στο Δήμαρχο ότι από το Σεπτέμβριο τον έχει χρεώσει με προσωπικές ευθύνες για το θέμα. Ο κ. Σκαλτσάς ομολογεί ότι δεν μίλησε νωρίτερα λόγω εκλογών, θυμίζοντας έτσι και σε μας μια δήλωση, εκτός συνέντευξης, ότι πολλές φορές του είχε έρθει να "ουρλιάξει". Τις αντιδράσεις δεν προλάβαμε να τις μάθουμε, αλλά φαίνεται πως ο κ. Σκαλτσάς σταμάτησε να είναι τόσο ήπιος όσο σε αυτή τη συνέντευξη...

Συνεχώς διαμαρτυρόμαστε... Μας αξίζει μια τόσο ολοκληρωμένη πολιτιστική υποδομή,

Η πολιτιστική υποδομή που έχουμε είναι πολύ πιο πάνω από τις ανάγκες των δημοτών στο σύνολο. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η Πάτρα ανήκει στις πρωτοπόρες πόλεις. Δεν υπάρχουν πολλές πόλεις των 150000 κατοίκων με φεστιβάλ, θέατρο, πινακοθήκη, ωδείο και κλασική ορχήστρα. Αυτή η υποδομή, ό-

μως, χρειάζεται συμπλήρωση. Αφενός γιατί κανείς πρέπει να απευθύνεται και στις νέες γενιές και αφετέρου γιατί πρέπει να συνεισφέρει στη γενικότερη προοπτική ανάπτυξης. Η Πάτρα δεν μπορεί να υπάρξει πλέον ως βιομηχανική πόλη, αλλά ως μεγάλο περιφερειακό κέντρο υπηρεσιών. Σ' αυτή την κατεύθυνση η ολοκληρωμένη πολιτιστική υποδομή είναι απαραίτητη.

Έτσι έρχεται ξαφνικά και η Πολιτιστική Πρωτεύουσα...

Οι μεγάλες πόλεις στην Ευρώπη εξαντλήθηκαν και αφού ο τίτλος θα ερχόταν στην Ελλάδα, η Πάτρα είχε και ιστορικά το δικαίωμα να τον διεκδικήσει. Ήταν, βέβαια, η ανακήρυξη και προεκλογικό δώρο, όμως ο Δήμαρχος που τη διεκδίκησε είχε όλο το δικαίωμα να το αξιώσει από τον Πρωθυπουργό, μια και άλλες προτάσεις που είχε κάνει για την πόλη στην κυβέρνηση δεν είχαν τύχει στήριξης...

Δεν φοβάστε ότι θα είναι μια ακόμα διοργάνωση του Ομίλου Λαμπράκη;

Εδώ που έχουμε φτάσει πολλά μπορεί να φοβάται κανείς. Πρέπει όμως να πούμε ότι

ο Όμιλος Λαμπράκη έχει κάνει ένα αρκετά σημαντικό έργο, ιδιαίτερα στο χώρο της μουσικής, αν και σε μεγάλο ποσοστό με δημόσια χρήματα. Απο κει και πέρα πρέπει όλοι να δούλέψουμε για το καλύτερο...

Να τελειώσουμε με την "Υψικάμινο", το παλιό εργοστάσιο της ΒΕΣΟ στην Ακτή Δυμαίων, που μετατρέψατε πριν μερικά χρόνια σε πολυκέντρο πολιτισμού. Ένα προσωπικό, ως ένα βαθμό, στοίχημα που τελικά χάθηκε...

Η εμπειρία με την "Υψικάμινο", που σαν χώρος ήταν καλύτερος από το "Μύλο" της Θεσσαλονίκης, έδειξε ότι η πόλη μπορούσε να "σηκώσει" μια τέτοια προσπάθεια με προσεκτικές ποιητικές επιλογές, αλλά που χρειαζόταν μια πιο στέρεη οικονομική βάση. Υπήρξε, όμως, κι ένας ιδιότυπος "πόλεμος" από διάφορες πλευρές, που εκφράστηκε τόσο με αντιδράσεις πολιτών, όσο και με την αναιτία επίθεση της εφορίας που διαφημίστηκε ως φοροδιαφυγή, ενώ ήταν μια απλή γραφειοκρατική παράβαση. Ας αφιερώσουμε, τουλάχιστον, ότι καλό έγινε στη μνήμη του Τάσου Τσαϊλάκη...

ΦΩΤΟΑΝΤΙΓΡΑΦΙΚΑ - ΕΚΤΥΠΩΤΕΣ - FAX - ΠΟΛΥΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

ΕΠΗΡΟΓΡΑΦΙΚΑ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ - ΕΚΤΥΠΩΤΕΣ - FAX - ΠΟΛΥΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

Η ΠΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΣΕΙΡΑ ΜΗΧΑΝΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ XEROX

ΑΠΟ ΤΗΝ

N. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.

Η μεγαλύτερη και πιο σύγχρονη σειρά μηχανών γραφείου Xerox είναι στη διαθεσή σας από τον αντιπρόσωπο της XEROX στους νομούς ΑΧΑΪΑΣ - ΗΛΕΙΑΣ - ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ. XEROX Ε.Π.Ε. ΕΚΤΥΠΩΤΕΣ ΕΓΧΡΩΜΟΙ ΚΑΙ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΟΙ, LASER ΚΑΙ ΙΝΚΙΕΤ, FAX, ΠΟΛΥΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ, ΨΗΦΙΑΚΑ ΦΩΤΟΑΝΤΙΓΡΑΦΙΚΑ, ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΧΕΔΙΩΝ, PLOTTERS, ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ ΥΛΙΚΑ που εξυπηρετούν κάθε ανάγκη του σύγχρονου γραφείου.

Η σύγκριτη τεχνολογία Xerox και το αξιόπιστο και γρήγορο Service, απελευθερώνουν τον ιδανικό συνδυασμό για το σύγχρονο γραφείο.

Ενα κορυφαίο μηχάνημα μπορεί τώρα να γίνει εύκολα δικό σας, χάρη στα ειδικά προγράμματα χρηματοδότησης και απόσυρσης Xerox

- Εγγύηση και Δωρεάν Service και Ανταλλακτικά έως και 3 χρόνια.
- Αξιόπιστο και γρήγορο Service.
- TOTAL SATISFACTION GUARANTEE (Εγγύηση Αντικατάστασης μηχανήματος για 3 χρόνια).

061-223.657

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΜΕΝΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ

ΑΧΑΪΑΣ - ΗΛΕΙΑΣ - ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

N. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.

ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 115 - ΠΑΤΡΑ

Τηλ.: 223.657, 221.293, 224.986, FAX.: 622.769

τουργούσαν συμπληρωματικά οι δραστηριότητες που θα αναπτύσσονταν από το νεοσύστατο ίδρυμα με τη Βιβλιοθήκη. Επιπλέον πληρούσε, όπως προαναφέρθηκε, τους βασικούς κανόνες ασφαλείας ενώ βρισκόταν σε κεντρικό σημείο της πόλης δίπλα από το Δημαρχείο.

Οι αισθητικές παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1988 από τις τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου Πατρέων, με την αφιλοκερδή επιμέλεια του ζωγράφου και αρχιτέκτονα **Στάθη Χρυσικόπουλου**, προσέδωσαν στο χώρο την αισθητική πληρότητα για την οργάνωση μεγάλων εκθέσεων. Ο κατάλληλος φωτισμός με προβολείς, το σύστημα ανάρτησης, ο ηλεκτρονικός συναγερμός, έκλεισαν τον πρώτο κύκλο παρεμβάσεων στο χώρο.

Θα πρέπει να αναφερθούν δύο σημαντικές εκθέσεις που έγιναν πριν εγκαινιαστεί η Πινακοθήκη, αυτές για τον Κ. Παλαμά και τον Λόρδο Βύρωνα, απόρροια της συνεργασίας του Δήμου με το Υπουργείο Πολιτισμού και το Βρετανικό Συμβούλιο. Οι εκθέσεις αυτές έπεισαν και τους πλέον δύσπιστους για την ανάγκη άμεσης λειτουργίας της Δημοτικής Πινακοθήκης.

Δεν πρέπει ωστόσο να ξεχνάμε την καταλυτική επίδραση του Διευθυντού Φεστιβάλ Πάτρας, που από το 1986 με καλλιτεχνικό διευθυντή το Θάνο Μικρούτσικο και υπεύθυνο εικαστικών το Βασίλη Φιλιππάτο, ανέτρεψε τη μέχρι τότε αρνητική εικόνα και άλλαξε άρδην το πολιτιστικό τοπίο της πόλης και ιδιαίτερα των εικαστικών.

Οι μεγάλες εκθέσεις που οργανώθηκαν, ανέδειξαν σπουδαίους χώρους που μέχρι τότε είχαν άλλη χρήση (Σταφιδαποθήκες Μπάρι, Αγγλικανική Εκκλησία, κτίριο Μαραγκόπουλου), ενώ έδετε επιτακτικά την ανάγκη διαφορετικής αντιμετώπισης των εικαστικών. Οι εκθέσεις των Ν. Κεσσανλή, Κ. Τσόκλη, Κ. Πανιάρα, Γ. Λαζόγκα, Γ. Τσαρούχη, Σ. Χρυσικόπουλου κ.α., έδωσαν το στίγμα μιας άλλης πρότασης πολιτισμού μακριά από αγοραπωλησίες πινάκων για σαλόνια.

Αναπότρεπτα ίσως, αλλά όχι τόσο εύκολα φτάσαμε στις 19/12/88. Τότε εγκαινιάστηκε η Δημοτική Πινακοθήκη με την έως σήμερα λειτουργία, ως φιλοσοφία και προσανατολισμό, περνώντας ωστόσο διά πυρός και σιδήρου.

Είχαν προηγηθεί πολλές συσκέ-

ψεις και συζητήσεις του Αντιδημάρχου Πολιτιστικού Τομέα Ορέστη Σκαλτσά με τους πνευματικούς ανθρώπους της πόλης, με σαφή την πρόθεση να αποτελέσουν και τα εικαστικά με τη δημιουργία της Πινακοθήκης, την αιχμή του δόρατος της υπό σύσταση ΔΕΠΑΠ (Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Πάτρας), για την αλλαγή των πολιτιστικών πραγμάτων που ήδη είχε ξεκινήσει από το 1986 με το Φεστιβάλ.

Η συνεχής λειτουργία της Πινακοθήκης με το εναλλακτικό πρόγραμμα εκθέσεων και των εκδηλώσεων, δημιούργησε το κατάλληλο κλίμα για γόνιμο προβληματισμό και κίνησε το ενδιαφέρον πολλών συνδημοτών, καταστρώνοντας την ουσιαστικά, το πνευματικό κέντρο

Απο τα εγκαινία της έκθεσης στη Δημοτική Πινακοθήκη το 1991 με έργα της χαράκτης Βάσως Κατράκη.

της πόλης. Για την καλύτερη λειτουργία του θεσμού ζητήθηκε η αρωγή και συνεργασία της Εθνικής Πινακοθήκης και πρώτοι άτυποι σύμβουλοι υπήρξαν οι επιμελητές Μάνος Στεφανίδης για τη ζωγραφική και Ειρήνη Οράτη για τη χαρακτική, ενώ στη συνέχεια ο Αντρέας Ιωαννίδης ανέλαβε την επιμέλεια των εκπαιδευτικών εκθέσεων.

Συνεπικουρούμενη και από τους άλλους πολιτιστικούς και εικαστικούς θεσμούς της πόλης μας (Πολυέδρο, Επίκεντρο, Ίδρυμα Τοπάλη κ.α.) επεδίωξε την αναβάθμιση της εικαστικής κίνησης δημιουργώντας προϋποθέσεις προσέγγισης ενός ευαίσθητου και ιδιαίτερου από τη φύση του τομέα της τέχνης.

(* Ο Δημήτρης Παπανικολάου ήταν οργανωτικός και διοικητικός υπεύθυνος της Πινακοθήκης στο διάστημα 1988 - 98.

Κώστας Παναγιωτακόπουλος:

"Όχι και χώρος δεξιώσεων!"

Ξομε ένα σωστό κοινό, η Πινακοθήκη θα γίνει χώρος ταχείας δημοσιότητας. Με τα εγκαινία, τις δεξιώσεις, τις συνεσιώσεις και τις ...σχορδαλιές κάθε χρόνο του Αγίου Ανδρέου".

Στόχος ιδρυμάτων όπως η Πινακοθήκη πρέπει να είναι, σύμφωνα με τον Κώστα Παναγιωτακόπουλο, οι νέοι. *"Όπως και να το κάνουμε, οι μεγάλοι που ασχολούνται με τα εικαστικά καλύπτουν τις ανάγκες τους στην Αθήνα. Η Πάτρα, άλλωστε, δεν απέχει πολύ από το κέντρο. Επομένως πρέπει να απευθυνόμαστε στα παιδιά και τους νέους με κάποια εργαστήρια που πρέπει να δημιουργηθούν. Υπάρχουν ανάλογα παραδείγματα σε άλλες πόλεις".*

Μια εικαστική ακαδημία δηλαδή; *"Τυρί - ψωμί δεν έχουμε, ραπανάκια για την όρεξη γυρεύουμε... Η ακαδημία είναι κάτι πολύ βαρύγδουπο και θυμίζει τη ματαιοδοξία της επαρχίας που ζει στο δικό της μικρόκοσμο και λέει ότι θα τα κάνουμε όλα τέλεια. Ας ξεκινήσουμε πρώτα με υλοποιήσιμους στόχους και μετά βλέπουμε...".*

Καλά όλα αυτά, αλλά υπάρχει και πρόγραμμα που πρέπει να καταρτιστεί με κάποιο τρόπο. Κι αυτό απαιτεί μια φιλοσοφία.

"Η Πινακοθήκη πρέπει να γνωρίζει στο κοινό της πόλης, μαζί με αναδρομικές εκθέσεις και σύγχρονα ρεύματα. Αυτό, όμως, δεν μπορεί να γίνεται αυθαίρετα. Δεν μπορεί να έρχεται κάποιος κύριος και να προτείνει ό,τι θέλει. Αυτό μέχρι τώρα γινόταν με ανάθεση σε κάποιο τεχνοκρητικό ή ιστορικό τέχνης συγκεκριμένου κύρους που είχε και την ευθύνη. Οι εκθέσεις δεν γίνονται με τις προτάσεις κάποιων ντίπλερ...".

Τελικά η Πινακοθήκη που βρίσκεται μέχρι τώρα; *"Αυτό που εγώ έχω εισπράξει είναι ότι έχει κάνει μια πολύ σοβαρή πορεία. Ας μη δημιουργούμε, βέβαια, μύθους. Υπάρχουν και εκθέσεις που δεν θα έπρεπε να γίνουν. Είναι, πάντως, ελάχιστες. Κάθε τι, όμως, που δεν εξελίσσεται μαραζώνει...".*

Μέλος της Καλλιτεχνικής Επιτροπής της Δημοτικής Πινακοθήκης, ο Κώστας Παναγιωτακόπουλος ανήκει στους καλλιτέχνες της περιοχής, που αποκρούουν αυτόν ακριβώς τον χαρακτήρα του "Πατρινού καλλιτέχνη". Κι έχει άποψη γι' αυτό.

"Το θεωρώ έως και υποτιμητικό", μας λέει. *"Τι σημαίνει δηλαδή Πατρινός καλλιτέχνης; Κάποιος που δεν μπορεί να βγει από τα όρια της πόλης. Άντε να φτάσει μέχρι την Αμαλιάδα...".*

"Οι Πινακοθήκες πρέπει να επιτελούν ένα ρόλο, κύρια εκπαιδευτικό. Με δεδομένο ότι η επαρχία ζει σ' ένα ημίφως κι ότι όλα όσα έχουν να κάνουν με τον πολιτισμό συμβαίνουν σε Αθήνα - άντε και στη Θεσσαλονίκη, μια Δημοτική Πινακοθήκη όπως, η δική μας, πρέπει να είναι κανάλι διάδοσης καταστάσεων που να μπορεί να τις εμπεδώσει και ο δημότης της επαρχίας...".

Αυτά για το τι πρέπει να γίνεται. Και τι δεν πρέπει; *"Ούτε να διοργανώνονται ατομικές ή ομαδικές εκθέσεις κάποιων κυρίων που πουλάνε ή είναι διάσημοι, ούτε να χρησιμοποιείται η Πινακοθήκη ως μέσο προώθησης φιλοδοξιών ή συμφερόντων...".*

Και ποιος θα τα κάνει όλα αυτά; *"Πρέπει να υπάρχει συγκεκριμένη δομή, μια πυραμίδα. Ένας καλλιτεχνικός διευθυντής εξειδικευμένος με το αντικείμενο και από κει και πέρα ένας διοικητικός πυρήνας που θα στηρίζει το έργο του. Κι ο διευθυντής αυτός δεν χρειάζεται να είναι καλλιτέχνης, γιατί στους καλλιτέχνες ελλοχεύει και η ιδιότητα...".*

Με αυτή τη διοικητική δομή (ποιος είπε ότι στον πολιτισμό δεν χρειάζεται γραφειοκρατία!), ο επόμενος στόχος της Πινακοθήκης πρέπει να είναι η δημιουργία κοινού. *"Αν δεν κατορθώσουμε να φτιά-*

Οι εκδόσεις σε ...Βιβλία

Κάθε Πινakoθήκη που σέβεται τον εαυτό της, δεν μπορεί παρά να εκδίδει και τους αντίστοιχους καταλόγους για τις εκδόσεις που παρουσιάζει. Στη Δημοτική Πινakoθήκη το κατάλαβαν αυτό από πολύ νωρίς. Έτσι με την έναρξη της πρώτης περιόδου άρχισε και μια δραστηριότητα που βγάζει ασπροπρόσωπη την Πινakoθήκη, ακόμα και σ' αυτούς που δεν επισκέπτονται τις εκδόσεις της. Ήδη η Πινakoθήκη έχει δημιουργήσει ένα δικό της κύκλωμα διανομής των εκδόσεών της σε ολόκληρη την Ελλάδα, ενώ οκτώ από αυτές είναι εξαντλημένες, με πρώτη χρονικά τον κατάλογο "Συζεύξεις - Αντιθέσεις" των εννέα Πατρικών καλλιτεχνών, έργα των οποίων η Πινakoθήκη φιλοξένησε στα τέλη του 1989.

Τα τελευταία χρόνια οι κατάλογοι που συνοδεύουν τις εκδόσεις τυπώνονται σε ένα σημαντικό ποσοστό διγλωσσοί, ενώ πολλοί από αυτούς αποτελούν πια ολοκληρωμένες εκδοτικές προσπάθειες με κείμενα τεχνοκριτικών, ιστορικών τέχνης, συγγραφέων, ακαδημαϊκών και καθηγητών Πανεπιστημίου, ακόμα και ανθρώπων φαινομενικά "άσχετων" με το αντικείμενο. Οι περιπτώσεις του Χάρρυ Κλυν, για το κατάλογο της αναδρομικής έκθεσης του Μποστ, και του Ρος Ντέιλι, για την έκθεση παραδοσιακών οργάνων που ο ίδιος επιμελήθηκε, είναι οι πιο χαρακτηριστικές.

Ακόμα και κατάλογοι με ιδιαίτερες αναφορές για την Πάτρα ανήκουν στο... βιογραφικό του άτυπου εκδοτικού οίκου της Πινakoθήκης με περιπτώσεις όπως αυτές του Καραγκιόζη ή της μελέτης συγκεκριμένων ιστορικών περιόδων (Μικρασιατική καταστροφή και πρόσφυγες, κατοχή κ.α.).

Έτσι οι κάτοχοι των εκδόσεων της Πινakoθήκης μπορούν να υπερηφανεύονται ότι κατέχουν μια μικρή...βιβλιοθήκη με πληροφορίες και στοιχεία που μπορούν σε ανύποπτο χρόνο να φανούν εξαιρετικά χρήσιμα.

Το τερπνόν μετά του ωφελίμου

Στόχος της Δημοτικής Πινakoθήκης δεν είναι απλώς η οργάνωση κάποιων εκδόσεων που θα μείνουν στην Πάτρα κάποιες μέρες και θα...αποχωρήσουν. Μια παράλληλη "ανησυχία" τέτοιων ιδρυμάτων είναι και το πώς θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν κάποιου είδους μόνιμη συλλογή.

Στη Δημοτική Πινakoθήκη από το 1988 που το ίδρυμα απέκτησε μια σοβαρή υπόσταση, ξεκίνησε και η δημιουργία της μόνιμης συλλογής. Η πολιτική που ακολουθήθηκε αρχικά ήταν απ' ενός να γίνεται αποδεκτή κάθε δωρεά και απ' ετέρου να τίθεται ως βασική προϋπόθεση για την οργάνωση αναδρομικής έκθεσης η παραχώρηση ενός η περισσότερων έργων του τιμώμενου καλλιτέχνη. Η πρώτη δωρεά έγινε το 1990 από τον Γερμανό ζωγράφο Fred Emerich.

Όμως ακόμα κι αν η Πινakoθήκη είχε αυτή τη στιγμή στην κατοχή της έως και εκατοντάδες έργα - αριστουργήματα (υποθέσεις κάνουμε...), πολύ απλά δεν θα είχε χώρο να τα εκθέσει. Χώρος που να πληροί τις προϋποθέσεις σοβαρότητας, αξιοπρέ-

πειας και στοιχειώδους ασφάλειας δεν υπήρχε ούτε και προβλέπεται κάτι σχετικό στον προγραμματισμό του Δήμου. Αυτό που η Πινakoθήκη έχει να επιδείξει μέχρι τώρα είναι ένα σύνολο περίπου 200 έργων, που φυλάσσονται στη Δ. Βιβλιοθήκη χωρίς βέβαια όλα να μπορούν να αποτελέσουν και αντικείμενο ιδιαίτερης...περηφάνειας. Στον αρχικό πυρήνα της συλλογής, μέρος της οποίας έχουν εκτεθεί τρεις φορές ως τώρα στην Πινakoθήκη, περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, έργα των Ν. Κουνελάκη, Γ. Μόραλη, Α. Κριεζή, Ι. Δούκα, Α. Σώχου, Σ. Βασιλείου, Ε. Θωμόπουλου, Σ. Σώκαρη, Ε. Τσίλλερ, Γ. Βακαλό, Γ. Σαμαρτζή, Δ. Τηνιακού κ.α.

Από τις πρόσφατες δωρεές που έγιναν στην Πινakoθήκη ξεχωρίζουν τα έργα που άφησε η αναδρομική έκθεση του Ράλλη Κοψίδη, το έργο που δώρησε η Εθνική Πινakoθήκη, τα χαρακτηριστικά του Μαστιχιάδη, του Τάσου και η υδατογραφία του Αγήνωρα Αστεριάδη. Σημαντική στιγμή υπήρξε η δωρεά της "Καθημερινής" με 247 καρτ - ποστάλ της παλαιάς Πάτρας, τα οποία πρόκειται να εκτεθούν στο τέλος της φετινής περιόδου.

Από ...λογοτεχνική σκοπιά

Σε μια πόλη που οι διοργανωτές εκδηλώσεων ψάχνουν με το...κερί για ελκυστικούς χώρους να τις φιλοξενήσουν και σε μια περίοδο που αυτή η αναζήτηση ήταν πολύ πιο επίπονη, η Δημοτική Πινakoθήκη με το προφίλ που απέκτησε ήταν από την αρχή ο... από μηχανής Θεός. Ειδικά ο Δήμος που δίκαια έψαχνε ένα εναλλακτικό στέκι για τις λογοτεχνικές του αναζητήσεις βρήκε εκεί την ιδανική λύση. Πολύ περισσότερο όταν μιλάμε για ένα Δήμο που ούτε καν είχε σκεφτεί

στο παρελθόν να τιμήσει σ' ένα δικό του χώρο τους λογοτέχνες της περιοχής.

Έτσι ο χώρος της Μαιζώνας ήταν ο ιδανικός για τη φιλοξενία μιας σειράς λογοτεχνικών εκδηλώσεων παρουσιάζοντας, από το 1990 και μετά, δημιουργούς όπως τους Β. Λαδά, Δ. Καρατζά, Σ. Σκαρτσά, Δ. Κάβουρα, Ρ. Γαλανάκη, Κ. Λογαρά, Σ. Βρεττό και Π. Κερασιδη. Παράλληλα δόθηκε και η αφορμή για εκδηλώσεις που θα παρουσίαζαν και δημιουργούς εκτός...σχεδίου πόλης, όπως οι Γ. Ιωάννου, Ν. Καχίτσης, Ν. Γ. Πεντζίκης, Τ. Σινόπουλος, Η.Χ. Παπαδημητρακόπουλος, Γ. Παυλόπουλος και Δ. Χατζής.

Η

Δημοτική Πινακοθήκη γεννήθηκε, μεγάλωσε, σοβαρεύτηκε, απέκτησε μια κάποια φήμη. Όλα φαίνονται να κυλάνε καλά. Όμως τα πράγματα δεν είναι ακριβώς έτσι.

Και τώρα, τί;

στον ασχολούνται με τα εικαστικά είναι να μην στοιβάζονται πλέον τα έργα της μόνιμης συλλογής σε αποθήκες και να υπάρχουν οι προϋποθέσεις για μια καλύτερη παρουσίαση των σοβαρών εκθέσεων που όλο και πιο συχνά έρχονται πλέον στην Πάτρα. Όχι τίποτε άλλο, αλλά να μην αδικούνται ή και να απορρίπτονται κάποιες ιδέες λόγω έλλειψης χώρου...

Για την ακρίβεια το πρόβλημα δεν είναι η έλλειψη χώρου, αλλά η αδυναμία να αξιοποιηθούν οι ήδη υπάρχοντες. Ο σεισμός του 1993 μπορεί να ήταν γενικά καταστροφικός, όμως "κληρονόμησε" στην πόλη την ανακαινισμένη αίθουσα του παλιού Δημαρχείου. Ένας χώρος σχεδόν ιδανικός για να φιλοξενήσει τη μόνιμη συλλογή και να προσφέρει ακόμα και ευκαιρίες για θεματική παρουσίασή της αν στο μέλλον προκύψουν τόσα πολλά και αξιόλογα έργα.

Καλλιτεχνικό διευθυντή βρήκαμε στην Πινακοθήκη μας, χώρο για να στεγάσει τη μόνιμη συλλογή της επίσης εξασφαλίσαμε, τι μένει τώρα; Να της βρούμε και μελλοντικό κοινό. Γιατί όλα τα παραπάνω είναι δώρο άδωρο, αν οι θεατές και οι "παιδευόμενοι" με τα εικαστικά μένουν οι ίδιοι.

Άρα; Εργαστήρια είναι το επόμενο βήμα. Όχι τίποτε μεγαλεπήβολες εικαστικές ακαδημίες που ακούγονται κατά καιρούς, αλλά απλώς ένα χώρο κι ένα οργανωμένο πρόγραμμα μέσα από το ο-

ποίο θα μπορούν νέοι - λιγότερο ή περισσότερο - να ασχολούνται με το "ψώνιο" ή το ταλέντο τους, με τη βοήθεια κατάλληλων ανθρώπων.

Έτσι κι αλλιώς η Πινακοθήκη έχει ήδη ασχοληθεί με την εκπαίδευση προσκαλώντας κατά καιρούς τα σχολεία της περιοχής να επισκεφθούν τις εκθέσεις της. Γιατί να μην δημιουργήσει κι ένα μικρό φυτώριο καλλιτεχνών;

Κι επειδή τίποτα δε γίνεται χωρίς διαφήμιση, η Πινακοθήκη πρέπει να βγει λίγο από τη λογική που λέει ότι "εμείς εδώ είμαστε κι όποιος θέλει ας μας επισκεφθεί". Γνωστοποίηση των δραστηριοτήτων στους δρόμους της πόλης (κάποια λάβαρα είχαμε δει κάποτε, αλλά μετά χάθηκαν...), κάπενινγκς για ανυποψίαστους θεατές και φυσικά αξιοποίηση των μέσων ενημέρωσης.

Όχι πως όλα αυτά είναι καινούριες ιδέες, είναι όμως κινήσεις που πρέπει να γίνουν. Τι λείπει λοιπόν; Διάθεση; Αποκλείεται. Όρεξη; Με τίποτα. Ανθρωποι για να βοηθήσουν; Όχι βέβαια. Τότε; Λείπει κάτι πολύ...πρωτότυπο. Χρήματα. Κι αυτά θα βρεθούν μόνο αν η Πινακοθήκη αποκτήσει αυτόνομη υπόσταση και γίνει ένα ακόμα πολιτιστικό ίδρυμα του Δήμου κι όχι απλώς μια παράλληλη λειτουργία του.

Κι αφού τα λύσαμε όλα τα προβλήματα, ας κάνουμε και μια ευχη. Η Πινακοθήκη, όταν γιορτάσει τα επόμενα δέκα χρόνια να έχει ακόμα περισσότερο κύρος, να αξιοποιεί όλους τους συνεργάτες της και να μην μπλέκεται άλλο σε ίντριγκες, εικαστικές και μη.

Χρόνια πολλά!

Α.Σ.

Το φετινό πρόγραμμα

Δημοτική Πινακοθήκη

15/9 - 15/10 Επιλογή έργων από την Πινακοθήκη Μοσχανδρίου

20/10 - 20/11 Έργα Σπυρόπουλου από το Ίδρυμα Γιάννη και Ζωής Σπυροπούλου

1/12 - 15/1 Έργα της Ουπς Ζούνη

20/1 - 21/2 Ο караγκιόζης το θέατρο σκιών και οι εικαστικές τέχνες

25/2 - 25/3 Έργα του Παύλου Σάμιου

31/3 - 10/5 Έργα του Αλέξη Ακριθάκη από τη συλλογή Ζαχαρία Πορταλάκη

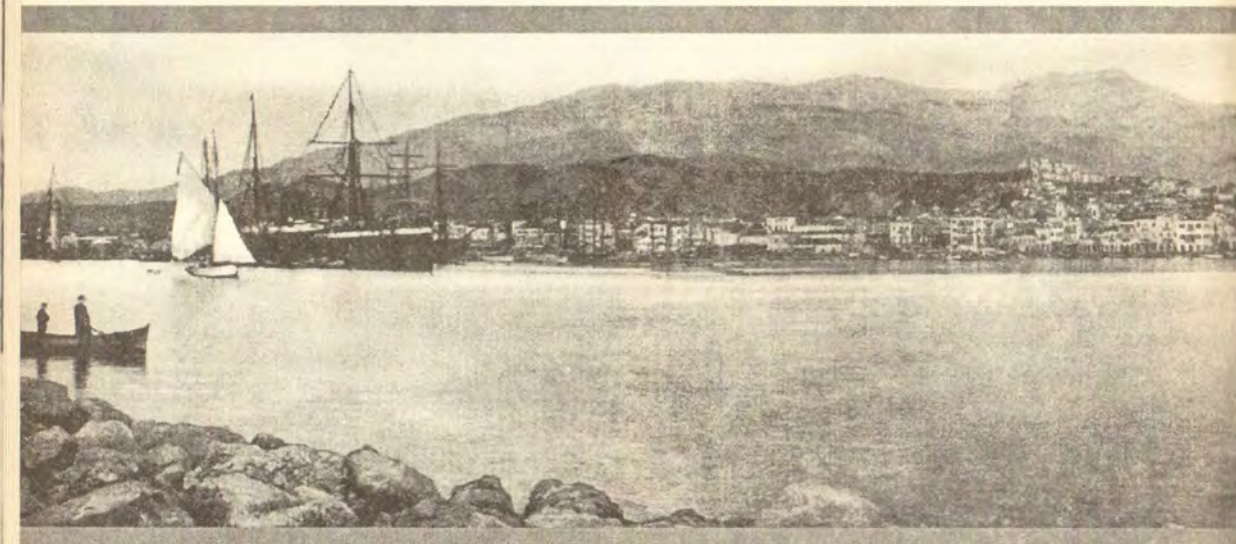
17/5 - 30/6 Έκθεση καρτ - ποστάλ με εικόνες της Πάτρας

5/8 - 5/9 Η ανθρώπινη παρουσία μέσα από τη συλλογή της Δημοτικής Πινακοθήκης

Παλιό Δημοτικό Νοσοκομείο

11/1 - 21/2 Ομαδική έκθεση με θέμα το Πατρινό Καρναβάλι

1/3 - 30/3 Έκθεση έργων από τη συλλογή της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ

Γιώργος Κιμούλης

"Είμαι νιεμονιέ"

Και ξαφνικά στο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. μας προέκυψε ...Κιμούλης. Και δεν το λέμε αυτό σαρκαστικά, αλλά, όπως και να το κάνουμε δεν έχουμε συνηθίσει και πολλές "φίρμες" να αποφασίζουν να εγκατασταθούν στην πόλη μας, έστω για κάποια χρόνια.

Γι' αυτό και αποφασίσαμε να τον "ανακρίνουμε", πιστεύοντας ότι η Πάτρα δεν ...τρώει μόνο τα δικά της παιδιά αλλά και τα ξένα...

Η συζήτησή μας μαζί του ξεκινά με μια ερώτηση που του έχει γίνει άπειρες φορές, αλλά δεν παύει να είναι η πιο ουσιαστική. Ήταν η ανακοίνωσή μας σε Πολιτιστική Πρωτεύουσα και η προσοχή που ενδεχομένως θα στραφεί γι' αυτό το λόγο στην Πάτρα, που τον έφερε στο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.; Και τελικά, θα λειτουργήσει αυτό ως κίνητρο για να μας "θυμηθούν" κι άλλα μεγάλα ονόματα;

"Καμία σχέση. Η συζήτηση και η θετική μου στάση για να αναλάβω το Θέατρο, ξεκίνησαν πριν η πόλη πάρει το χρίσμα και πριν γίνει ακόμα γνωστό ότι η Ελλάδα θα έχει ξανά το θεσμό το 2006. Έχω δηλώσει δεκάδες φορές ότι όλα ξεκίνησαν από μια προσωπική ανάγκη. Ολοκλήρωσα έναν κύκλο και ήρθε η ώρα του απογαλακτισμού..."

Απογαλακτισμός από τι; "Εγώ στην αριστερά ανήκα, ανήκω και θα ανήκω. Και για μένα αριστερά είναι ο χώρος που οι άνθρωποι προσπαθούν να δουν τον κόσμο σαν έργο τέχνης και προσπαθούν να πείσουν και τους άλλους γι' αυτό. Έβλεπα, λοιπόν, πάντα τις κινήσεις μου στον κοινωνικό χώρο και σαν προσφορά... Ψευδές. Αυτό που στην ουσία έβλεπα ήταν ο εαυτός μου και γύρω του φλουταρισμένοι όλοι οι άλλοι. Προσφορά στον εαυτό μου δηλαδή. Τα χρόνια πέρασαν, συνειδητοποίησα αυτό το ψεύδος, πέρασαν κι άλλα χρόνια και δεν άντεχα να ζω μ' ένα ψεύδος. Αποφάσισα να πραγματώσω ουσιαστικά την έξοδο από τον εαυτό μου..."

Όμως αυτό χρειάζεται και μια ώθηση απ' έξω. Ο Γιώργος Κιμούλης τη βρήκε από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. "Είχα ανάγκη από ένα χώρο που θα μου δήλωνε ότι έχει ανάγκη τη δική μου προσφορά. Ένας τέτοιος χώρος πιστεύω ότι ήταν η Πάτρα, μία από τις ελάχιστες ελληνικές πόλεις που οι κάτοικοί της κουβαλούν ακόμα το αίσθημα της αυτοχθονίας. Ακόμα κι αν κάποιος το αρνείται, θα τον πιάσεις μετά από λίγα λεπτά, να σου μιλάει για την Πάτρα και τα παλιά χρόνια. Είναι δείγμα ταυτότητας της πόλης που είναι πολύ σημαντικό για κάποιον που θέλει να εκπέμψει ένα σήμα..."

Επιχειρώντας να αναφέρει έναν ακόμα λόγο που τον έφερε στην Πάτρα, ο Γιώργος Κιμούλης δηλώνει... "γνήσιος καρναβαλιστής"! Αυτό, όμως, χρειάζεται εξήγηση. "Πιστεύω στη ρήση του Μπαχτίν που λέει ότι το καρναβάλι είναι το πρόπλασμα της κωμικής έκφρασης της λαϊκής παράδοσης. Μια διαρκής και συνεχής στάση ανατρεπτικότητας ως προς της κάθε μορφή εξουσίας. Ακόμα κι αυτό το λαϊκό και έκφυλο

που λέτε ότι έχει καταντήσει το Καρναβάλι κουβαλάει μια αίσθηση ανατρεπτικότητας. Μιλάμε για μια λαϊκή χαρά που δεν πιστεύω ότι στην ψυχή ενός Πατρινού διαρκεί μόνο αυτές τις πέντε - έξι εβδομάδες που κρατάει η γιορτή. Γιατί αν δεν γινόταν αυτό, δεν θα εκκρύβνητο με τέτοια, σχεδόν, υστερία, στη διάρκεια αυτών των εβδομάδων..."

Ανατρεπτικοί και αυτόχθονες οι Πατρινοί, λοιπόν. Κι όχι μόνο αυτό... "Από την ιστορία αυτού του τόπου είναι γνωστό πως η Πάτρα είναι η κοίτη οποιουδήποτε επαναστατικού πολιτικού πνεύματος κι όχι μόνο η κοίτη των πρωθυπουργών. Το πρώτο αναρχοσυνδικαλιστικό κίνημα, το πρώτο εργατικό κίνημα, γεννήθηκαν εδώ από ανθρώπους, που από τη φύση τους είχαν μια άλλη στάση - πάλη - ανατροπής..."

Κι επειδή το θέατρο έχει γενικά την ανάγκη να στηριχτεί στην αστική αντίληψη, "η Πάτρα που παραμένει αστική πόλη και αστικοποιεί εν ριπή οφθαλμού τον καθένα που έρχεται να μείνει εδώ μπορεί να βοηθήσει". Παρά τις ενστάσεις μας για τον εν μέρει μύθο που μας καλλιέργησαν ότι είμαστε η ...πύλη της Ελλάδας για τη Δύση, ο Γιώργος Κιμούλης επιμένει. "Αυτό είναι και το αίσθημα που έχει ο καθένας όταν κοιτάζει απέναντί του και βλέπει την Ευρώπη. Δεν πιστεύω τυφλά στην εκουχρονιστική αντίληψη περί ευρωπαϊκής ένωσης, ούτε πιστεύω στην ένταξή μας στην Ευρώπη επειδή δεν υπάρχει άλλος δρόμος. Ουδέποτε μου άρεσε η έννοια του αδιέξοδου. Αλλά πρέπει να καταλάβουμε ότι τους δεσμούς μας με την Ανατολή τους έχουμε οι ίδιοι αποκόψει, χωρίς να έχουν χαθεί για πάντα. Αναγκαστικά όλη μας η φύση κινείται δυτικότερα. Κρίμα, γιατί από τη στιγμή που είμαστε ένας λαός που βίωσε μ' ένα δικό του τρόπο αυτό που λέμε Αναγέννηση, είναι δύσκολο να αφομοιωθούμε σε μια άλλη λογική..."

Προτιμήσαμε να μη σταθούμε στις κριτικές που άκουσε ερχόμενος στην πόλη. Δείχνει, άλλωστε, αδιάφορος. Έτσι κι αλλιώς από τη στιγμή που ήρθε, ο λόγος ανήκει στο (όποιο) έργο αφησει. Όμως τον ρωτήσαμε αν έχει νιώσει να υπάρχει αίσθημα κατωτερότητας στην πόλη ή αίσθημα ανωτερότητας στον ίδιο. Κι εδώ παραμένει το ίδιο αδιάφορος. "Δεν είμαι τόσο τραυματισμένο ψυχικά άτομο, ώστε να νιώθω ανώτερος ή κατώτερος σε κάθε περίπτωση..."

Η ουσία, πάντως, είναι ότι για τον περισσότερο κόσμο ό,τι γίνεται στο Θέατρο, θα γίνει όχι επειδή το Θέατρο το κατάφερε, αλλά επειδή είναι εκεί ο Κιμούλης. "Θα

είναι και η μεγαλύτερη αποτυχία μου. Αυτό που δεν κατανοώ ακόμα και στους πιο πετυχημένους διευθυντές θεάτρου είναι ότι όταν φεύγουν, ο επόμενος αναλαμβάνει τα πάντα από το μηδέν. Πολλοί έχουν τέτοια τάση ανασφάλειας και ανάγκη υστεροφημίας, ώστε όταν φεύγουν νομίζουν ότι μετά έρχεται το χάος. Εμένα με ενδιαφέρουν τα έργα υποδομής όσο τίποτα άλλο κι ας με θεωρήσουν ρομαντικό, δονκιχωτικό ή ντεμοντέ. Άλλωστε το πρώτο που δήλωσα όταν ήρθα εδώ ήταν ότι είμαι ντεμοντέ γιατί μπορώ και ενθουσιάζομαι ακόμα...".

Κάπως έτσι, σαν ενθουσιώδεις, είχαμε ακούσει κι εμείς τις πρώτες εξαγγελίες του Γιώργου Κιμούλη στην Πάτρα, ότι θα φτιάξει δύο νέα θέατρα. Σε μια πόλη που έχει να δει καινούριο χώρο κάτι χρόνια, μια τέτοια προγραμματική δήλωση ακούγεται τουλάχιστον προκλητική... "Το 2006 η Πάτρα δεν θα μπορεί να μην έχει τουλάχιστον ένα καινούριο κλειστό θέατρο. Στις πολυκατοικίες θα παίζουν αυτοί που θα έρθουν;". Ναι, αλλά και στη Θεσσαλονίκη έκαναν Πολιτιστική χωρίς ανάλογα "κατορθώματα"... "Στη Θεσσαλονίκη, όμως, δεν ήξεραν επτά χρόνια πριν για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα, ώστε να αρχίζουν να ετοιμάζονται. Κι όταν αργότερα η Βιασύνη έβαλε στις δουλειές ανθρώπους πιο ξύπνιους, έφτιαξαν χώρους για θέατρα που δεν μπορούν να είναι θέατρα. Ο χρόνος εκδικήθηκε τους Θεσσαλονικιούς...".

"Κι αν το ότι θα συμβάλλω στη δημιουργία έργων υποδομής, θεωρείται ως προσωπική παρέμβαση, τότε ναι, εκεί είμαι διατεθειμένος να βοηθήσω με όλο μου το είναι. Κι όχι μόνο στην Πάτρα, αλλά και έξω από αυτή. Γι' αυτό δεν είμαι, άλλωστε, εδώ; Γιατί είμαι; Για να έχω ιδέες;".

Εντάξει για τον εκτός Πάτρα χώρο. Όμως ο Γιώργος Κιμούλης μιλά συχνά και για τον εκτός Ελλάδας χώρο, όταν αναφέρεται στο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Είναι τελικά τόσο εύκολο να βγει το θέατρο έξω από τα σύνορα; "Πανεύκολο. Πρώτον, μπορεί να λειτουργήσει πολύ καλά η έννοια της συμπαραγωγής. Κι όσο περνάει ο καιρός, τόσο περισσότερο το κόστος μιας παράστασης αυξάνει, επομένως η συμπα-

*Το καλοκαίρι ήρθε σαν "Ορέστης"...
Τώρα, ο Γιώργος Κιμούλης, ανέλαβε να "οδηγήσει" το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.*

ραγωγή βοηθάει σημαντικά. Ταυτόχρονα, με τις συμπαραγωγές υπάρχει και η δυνατότητα των ανταλλαγών των παραστάσεων, ώστε το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. να μπορεί να συνομιλεί πολιτιστικά και με άλλους χώρους, που ένας δημιουργός το έχει ανάγκη".

Δεν είναι, βέβαια, τόσο απλό. Χρειάζεται και τα ανάλογα "τρικ". "Αν το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. έχει ένα σκηνοθέτη που έχει εμφανιστεί πολλές φορές σε διεθνή φεστιβάλ, αυτός ο σκηνοθέτης μπορεί να του ανοίξει τις πόρτες. Αυτό δε σημαίνει πως η επωνυμία εξασφαλίζει και κάτι καταπληκτικό, αλλά σίγουρα ο,τιδήποτε επώνυμο δεν είναι τυχαίο...".

Όλα καλά, όμως αυτό που στην Πάτρα σχεδόν συνηθίσαμε να βλέπουμε είναι μεγάλα ονόματα να έρχονται, με λιγότερες ή περισσότερες ιδέες, και κατόπιν να φεύγουν είτε διωγμένοι είτε στην καλύτερη περίπτωση με κακές αναμνήσεις από τη πόλη. "Εμένα η οποιαδήποτε πολεμική με τρέφει. Δεν θα αναγκαστούν να με διώξουν. Θα φύγω πρώτος...".

Το φετινό ...μενού του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

30/12/98 "Οικογένεια Νώε" της Ξένιας Καλογεροπούλου και του Θωμά Μοσχόπουλου σε σκηνοθεσία Διονύση Βούλτσου και σκηνικά - κοστούμια Λίλας Καρακώστα.

5/3/99 "Ο Εχθρός του λαού" του Ίψεν σε σκηνοθεσία Κωστή Τσώνου και σκηνικά - κοστούμια Γιώργου Ζιάκα.

20 - 25/4 Συνάντηση θεατρικών ομάδων των Πανεπιστημίων της Ελλάδας σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πάτρας.

8 - 9/5 Μετάκληση των σολίστ των Μπαλέτων Μπολσόι

3/6 "Δίψα Ανθρώπων" του Δημήτρη Παπαϊωάννου σε συμπαραγωγή με την "Ομάδα Εδάφους".

ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ

8/2 "Το πλοίο των τρελών" του Ν. Χατζηπαπά βασισμένο στο έργο του Γκελντερόντ "Σχολείο γελωτοποιών" με τη θεατρική ομάδα δρόμου του Ν. Χατζηπαπά στους δρόμους της Πάτρας.

ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

10/3 "Δύο Θεοί" του Λένου Χρηστίδη σε σκηνοθεσία Βαγγέλη Θεοδωρόπουλου, σκηνικά - κοστούμια Εύας Νάθενα σε συμπαραγωγή με τη "Νέα Σκηνή Τέχνης".

17/4 Θεατροποίηση του διηγήματος του Κώστα Λογαρά, "Σάββατα δίχως μύθο", σε σκηνοθεσία Περικλή Βασιλόπουλου.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Ιούλιος

"Θρήνοι του Ιερεμία" του Ανάτολι Βασιλιεφ που παρουσιάστηκε στο Φεστιβάλ Αθηνών

Αποκλειστική παράσταση από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. στην Ελλάδα του "Άμλετ" σε σκηνοθεσία Πέτερ Στάνι που παρουσιάστηκε στη Μόσχα τον Οκτώβριο με κοστούμια του Διονύση Φωτόπουλου.

Ιούλιος

"Κοριολανός" του Σέξπιρ σε σκηνοθεσία Ρόμπερτ Στούρουα, σκηνικά - κοστούμια Μίρον Ταβελίτζε και μουσική Γκίγια Καντσέλι, με τον Γιώργο Κιμούλη στον ομώνυμο ρόλο.

ΠΕΡΙΟΔΕΙΣ

26/1 - 7/3 Η "Οικογένεια Νώε" στην ευρύτερη περιοχή Αχαΐας, Ηλίας, Κορινθίας, Ζακύνθου και Κεφαλλονιάς.

14/4 - 9/5 Ο "Εχθρός του λαού" στην Αθήνα και στις μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας

2/4 Οι "Δύο Θεοί" στην Αθήνα.

Καλοκαίρι

"Το πλοίο των τρελών", η "Δίψα ανθρώπων" και ο "Κοριολανός" σε όλη την Ελλάδα. Ο "Άμλετ" σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ

ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

"Το πλοίο των τρελών" στο Εδιμβούργο το 1999.

Ο "Εχθρός του λαού" στο Όσλο για το Φεστιβάλ Ίψεν το 2000.

Ο "Κοριολανός" στη Μόσχα το 2001.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Θεατρικά παιχνίδια στα Δημοτικά Σχολεία με υπεύθυνες τις Αννέτα Παπαθανασίου και Σοφία Μαυριδίδη. Διδασκαλία θεάτρου σε 12 Γυμνάσια και Λύκεια της Πάτρας από ισάριθμους θεατρολόγους, απόφοιτους των τμημάτων θεατρικών σπουδών που ζουν στην πόλη.

ΕΚΔΟΣΗ

Κυκλοφορία, το καλοκαίρι, του πρώτου τεύχους εξαμηνιαίου θεατρικού περιοδικού σε συνεργασία με τις "Ακαϊκές εκδόσεις".

ΤΟ "ΠΑΛΛΑΣ" ΣΕ ...ΝΕΕΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ

Ένας θρύλος κάνει ...λίφτινγκ!

Της Γιώτας Κοντογεωργοπούλου

Υπάρχουν ορισμένα κτίρια σε τούτη την πόλη, που στέκουν ακόμη

ορθά, παρά την εγκατάλειψη και τη βιαιότητα με την οποία οι άνθρωποι και ο... καιρός έκαναν εμφανές το πέρασμά τους.

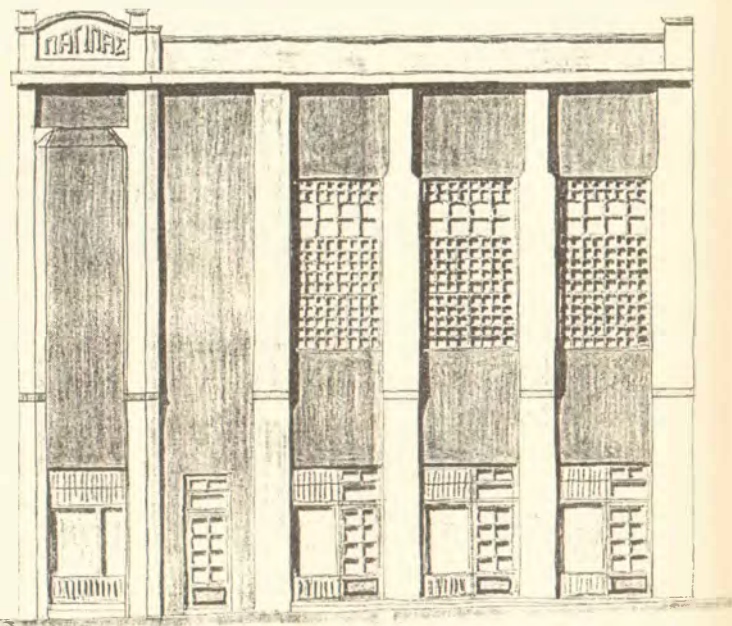
Κάποια κτίρια που διατηρούν ζωντανές τις μνήμες μας, κομμάτια μιας άλλης εποχής, παλιά διακόσμηση μια πόλης που έχει αρχίσει να χάνεται στους νεωτερισμούς, αλλάζοντας προφίλ μέρα με την ημέρα.

Κτίρια που συναντάμε καθημερινά μα ούτε καν προσέχουμε, παρά μόνο όταν κάποιοι αποφασίζουν να τα σώσουν από τη φθορά και να τα ζωντανέψουν με την αναπαλαιώσή τους.

Ένα από αυτά είναι και το "Παλλάς" στη συμβολή των οδών Γούναρη και 25ης Μαρτίου που ετοιμάζεται να δεχθεί το ... λίφτινγκ των ιδιοκτητών του και να ανοίξει τις πόρτες του ξανά, υποδεχόμενο αυτή τη φορά τους Πατριούς τους 2000.

Με μεγάλη ικανοποίηση πληροφορηθήκαμε ότι επιτέλους το κτίριο κρίθηκε διατηρητέο (ορισμένες φορές πράγματι οι αρμόδιες υπηρεσίες κάνουν έστω και αργά τη δουλειά τους) πράγμα που σημαίνει ότι εγκρίθηκαν και τα απαραίτητα κονδύλια για τη συντήρησή του.

Για όσους δεν το γνωρίζουν, το "Παλλάς" που κτίστηκε στις αρχές του αιώνα και στέγαζε γύρω στο '60 τα όνειρα και τη φαντασία των Πατρινών που αγαπούσαν τον κινηματογράφο, είναι συνιδιοκτησία των κ. Αντωνίου Κουντούρη (25%), Μαρίας Παλούμης (25%), Γεωργίου Καλαντζή (17.5%), Αφών Μυράν και Νυσσάν Κετσογιάν

Μέρος της μακέτας του ...μελλοντικού "Παλλάς"

(17.5%) και της Τράπεζας Πειραιώς (15%).

Μην φανταστείτε ότι η απόφαση για τον χαρακτηρισμό του διατηρητέου ελήφθη αμέσως. Από το 1990 γίνονται προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση. Κάπου στο ενδιάμεσο "συνάντησαν" το "Παλλάς" οι σεισμοί και άφησαν και αυτοί τα σημάδια τους.

Η τελετή για την αναπαλαιώσή του έχει ήδη έχει ήδη εκπονηθεί από το γραφείο του κ. Αντωνίου Κουκουβίνη, ο οποίος θα έχει και την επίβλεψη του έργου. Με βάση τα σχέδια, η επάνω αίθουσα θα είναι, μαζί με το πατάρι που θα προστεθεί, έκτασης 550 τ.μ., ενώ το ισόγειο πρόκειται να διαμορφωθεί σε ενιαίο χώρο έκτασης 350 τ.μ.

Οι εργασίες πρόκειται να ξεκινήσουν στα τέλη Ιανουαρίου και υπολογίζεται ότι θα περατωθούν εντός δεκαμήνου.

Ο προϋπολογισμός για την ανακαίνιση και την ενίσχυση του κτιρίου, σύμφωνα με τον αντισεισμικό κανονισμό, θα υπερβεί κατά τους πλέον συντηρητικούς υπολογισμούς τα 60 εκατομμύρια, ενώ η ενίσχυση και ως σεισμόπληκτου και ως διατηρητέου θα καλύψει το 40% των εξόδων.

Ποιος θα πάρει το "Παλλάς";

Μέχρι εδώ καμία αντίρρηση. Ένα ακόμη ιστορικό κτίριο θα περάσει στον επόμενο αιώνα και μικρές τέτοιες αρχιτεκτονικές ανάσες χρειάζονται στην Πάτρα...

Αυτό που προβληματίζει, πλέον, είναι η χρήση του και εδώ θα έπρεπε ίσως να ευαισθητοποιηθεί ο Δήμος.

Διότι τίποτα δεν αποκλείει τη μετατροπή σε κατάσταση καλλυπτικών (θυμηθείτε το κακό προηγούμενο με το "Άστυ") ή ακόμα και αλλαντικών!). Έχουμε άλλωστε συνηθίσει σε τέτοια παράταιρα εδώ στην Πάτρα.

Μόνη ελπίδα για τη διατήρηση του πολιτιστικού χαρακτήρα είναι οι προθέσεις ενός εκ των συνιδιοκτητών, του κ. Παλούμης, ο οποίος δηλώνει ότι θα καταβληθεί προσπάθεια για πολιτιστική χρήση του "Παλλάς".

Ήδη έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον για τη δημιουργία πολυσινεμά, ανάλογου των αθηναϊκών, και τη δημιουργία συνεδριακού κέντρου. Ταυτόχρονα, όμως, υπάρχουν και οι προτάσεις για εμπορική χρήση του.

Δεν αποκλείεται λοιπόν το κτίριο να γίνει πολυκατάστημα ακολουθώντας την μοίρα πολλών άλλων αιθουσών και μόνη ανάμνηση να μένει στην πρόσοψη με μεγάλα γράμματα το όνομα του. "Παλλάς".

Τριάντειος και μετά...

Ήταν στα 1926 όταν η πόρτα του πρωτοπορικού για την εποχή κτιρίου άνοιξε για να υποδεχθεί τους μαθητές της Τριαντεύου Επαγγελματικής Σχολής. Το όνομα του μηχανικού Καρβέλα που το έκτισε συζητιόταν πολύ τότε στους Πατριούς κύκλους.

Σπουδαγμένος στη Γαλλία, ήταν από τους πρώτους που άρχισαν να χρησιμοποιούν στην Ελλάδα ταίμεντο, ενώ εντύπωση προκαλεί και η χρήση ελαφρόπετρας από την Θήρα για την δημιουργία του κτιρίου.

Ο σχεδιαστής ήθελε να το λούζε ο ήλιος και να τρυπώνει από παντού το φως. Εξ ου και τα πολλά παράθυρα που στόλιζαν την "πλάτη" του κτιρίου (το ύψος των αιθουσών των οποίων ξεπερνά τα 7 μέτρα) και η παντελής απουσία κολώνων στο εσωτερικό του.

Τα πρώτα χρόνια πέρασαν με τους μαθητές της Τριαντεύου να μπαινοβγαίνουν.

Και έπειτα ήρθαν τα χρόνια της Κατοχής. Δύσκολα χρόνια και στο κτίριο μπαινοβγαίνουν άνθρωποι σκυθρωποί για να εξασφαλίσουν ένα πιάτο φαί. Συσσίτια και διανομές γάλακτος δίνονταν στο ισόγειο για τα παιδιά. Η επάνω αίθουσα έγινε αποθήκη και κέντρο διανομής ραυκισμού του Ερυθρού Σταυρού.

Ο χώρος που συνδέθηκε με τον αγώνα των Πατρινών για επιβίωση έμελλε να γίνει αργότερα χώρος ψυχαγωγίας τους.

Στα 1948 γίνεται κινηματογράφος. Και το όνομα αυτού... "Τιτάνια". Οι πρώτοι επιχειρηματίες που συνέδεσαν το όνομά τους με αυτόν ήταν οι κ. Νίκος Λοβέρδος, Χρήστος Μανιώτης και Κωνσταντίνος Σκούρας.

Το 1957 το σινεμά αναλαμβάνει ο Ι. Καλαμαριώτης και τον μετονομάζει σε "Παλλάς" για να περιέλθει το 1961 στον Παναγιώτη Κοτσούτη και αργότερα στον κ. Χρήστο Ηλιόπουλο, σημερινό αιθουσάρχη του "Ελίτ", ο οποίος και διατηρούσε το "Παλλάς" μέχρι το 1988 οπότε και η αίθουσα έκλεισε.

Το "Παλλάς" γνώρισε στιγμές δόξας στη δεκαετία του 1960 αλλά και ατέλειωτες ουρές έξω από το ταμείο του, για να αρχίσει να φθίνει από το 1970 και μετά και να πάρει αργότερα το δρόμο της λησμονιάς, συμπληρώνοντας το μακρύ κατάλογο των Πατρινών αιθουσών που έβαλαν λουκέτο.

Από το απολίτικο στο πολιτικό

Ευάγγελος Βενιζέλος

"Διαχρονία και συνέργεια
για πολιτική πολιτισμού"

Εκδ. "Καστανιώτη", 1998

Του Πέτρου Μάρνη

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
ΔΙΑΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ
ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Ο υπουργός Πολιτισμού ασκώντας πολιτική "έφτασε" ...στον πολιτισμό, με τα πέδιλα του πολιτικού και όχι μόνο. Για να ισχυροποιήσει, ίσως, του λόγου το α-

ληθές ξάφνιασε πρόσφατα με την έκδοση βιβλίου για το πολιτιστικό γίγνεσθαι.

Επιλέγοντας κομμάτια και ...θρύψαλα από ομιλίες στη Βουλή, σε συμπόσια - συνέδρια καθώς και αυτόνομες δημοσιεύσεις σε διάφορα έντυπα, επιδιώκει να παρέμβει δυναμικά στο χώρο της πολιτικής στην τέχνη. Έχοντας τη δυνατότητα να διαλέγεται και να συνδιαλέγεται με τους ευαίσθητους χώρους του πνεύματος, τοποθετείται στο συγκεκριμένο βιβλίο σε θέματα όπως: πολιτιστική κληρονομιά (νέος αρχαιολογικός νόμος), επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα, πολιτισμός και οικονομικές πιυχές, το βιβλίο ως σύμπαν, μέσα ενημέρωσης, διανοούμενοι και εξουσία κ.α.

Το καινούριο στοιχείο σ' αυτή την κατάθεση είναι ο προσωπικός τόνος του συγγραφέα, ο οποίος θεμελιώνει το βασικό μοτίβο της σκέψης του ότι ο πολιτισμός σε μια χώρα σαν την Ελλάδα είναι ζωτικός εθνικός πόρος. Ή, για να γίνουμε πιο σαφείς, είναι το πεδίο (όπως ο συγγραφέας ισχυρίζεται) όπου υπάρχει πολυφωνία και πλουραλισμός για να μην καταλήξουμε στην καταθλιπτική ομοιομορφία.

Ο ίδιος επιχειρεί στον πρόλογο του βιβλίου να διασκεδάσει τις εντυ-

πώσεις, τονίζοντας ότι "τα πράγματα γίνονται πολύ πιο περίπλοκα όταν το ίδιο το κράτος διατυπώνει ένα λόγο περί πολιτισμού. Όταν το λόγο αυτό τον διατυπώνει ο αρμόδιος υπουργός".

Αρμόδιος ή μη, ο Ευάγγελος Βενιζέλος τόλμησε να μιλήσει δίχως ασάφειες και αγκυλώσεις, με νηφαλιότητα τόση που δεν επιτρέπει σε κανένα να αμφιβάλλει για τις καλές του προθέσεις. Μια διανοητική πρόκληση όμως, όπως αυτή του Ευάγγελου Βενιζέλου, χρειάζεται και αντίλογο τέτοιο που να δημιουργεί αντίβαρο, τόσο στο πόνημα του υπουργού, όσο και στα έργα και τις ημέρες του.

Στους κινηματογράφους

Με την "Υπόθεση Λάρι Φλιντ" ξεκινάει την Πέμπτη 14 Ιανουαρίου το δεύτερο φετινό κύκλο προβολών της η **Κινηματογραφική Λέσχη Πάτρας**, πάντα στο "Πάνθεον". Η ταινία του Μίλος Φόρμαν είναι ίσως η μοναδική από τις ταινίες αυτού του κύκλου που έχει παιχτεί ξανά στην Πάτρα. Ακολουθούν η πρώτη και εξαιρετικά ενδιαφέρουσα ταινία της Στέισι Τάιπλ "Καλή όρεξη και.. αντίο" (21 Ιανουαρίου), ένα πολιτικό σχόλιο για το συντηρητισμό, η εμπνευσμένη όσο και σκληρή "Σονατίνα" του Τακέσι Κιτάνο (28 Ιανουαρίου) και η πρωτότυπη "Μεγάλη βραδιά" των Κάμπελ Σκοτ - Στάνλεϊ Τούτσι (4 Φεβρουαρίου).

Ο "Γυμνός οφθαλμός" μεταλλάχτηκε σε "Nick's Movies" και μ' αυτόν τον τίτλο θα βρίσκεται κάποιες Παρασκευές σε μεταμεσονύχτιες προβολές στο "Ιντεάλ". Το πρόγραμμα, προς το παρόν άγνωστο μια και οι ταινίες θα ανακοινώνονται λίγες μέρες πριν τις προβολές.

Το "Πάνθεον" θα ξεκινήσει την καινούρια χρονιά με τη νέα ταινία της Όλγας Μαλέα "Διακριτική γοητεία των αρσενικών" στο ίδιο μήκος κύματος με τον "Οργασμό της αγελάδας". Στη συνέχεια σειρά θα έχει πιθανότατα το "Snake eyes" του Μπράιαν Ντε Πάλμα και τον Νικόλας Κέιτζ στο ρόλο ενός άσημου ντέτεκτιβ που γίνεται μάρτυρας της δολοφονίας του υπουργού Άμυνας των ΗΠΑ.

Στο "Ιντεάλ" η χρονιά θα ξεκινήσει με το "Τρούμαν Σόου", ή στα ελληνικά "Ζωντανή μετάδοση". Η ταινία του Πίτερ Γουίαρ - σάτιρα για τη γενιά της τηλεόρασης, αν προχωρήσει εισπρακτικά θα κρατήσει όλο το μήνα. Στην ...ουρά περιμένουν και οι "Μικροί στρατιώτες" και το "Ραντεβού με τον Τζόε Μπλακ".

"Το όνομά μου είναι Τζο" θα πει η "Ομόνοια" σε πρώτη προβολή, ενώ από κει και πέρα θα συνεχίσει στο μεγαλύτερο ποσοστό να προβάλλει ταινίες που έχουν ήδη φέρει άλλες πατρικές αίθουσες. Μία από αυτές και το "Ελπίς", που έχει στο πρόγραμμα, μεταξύ άλλων, και το "Dr Dolittle" με τον Έντι Μέρφι.

προσεχώς

Στις 22 Δεκεμβρίου η "Πολυφωνική" διοργανώνει το ετήσιο Χριστουγεννιάτικο Κοντσέρτο της. Σε συνεργασία με τη Νομαρχία, στο Δημοτικό Θέατρο θα συμμετάσχουν η Βυζαντινή, η Μικτή, η Παιδική Χορωδία και σολίστες του ομίλου.

Από την "Πολυφωνική"

Από το Ελληνικό Ωδείο

Τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή του διοργανώνει στις 23 Δεκεμβρίου το Ελληνικό Ωδείο - Δ. Σινούρης. Στις αίθουσες του Ωδείου θα συμμετάσχουν όλες οι σχολές του, μαζί με την Παιδική Χορωδία υπό τη διεύθυνση της **Μαρίας Κωσταγιαννακοπούλου**. Όσο για το "Γυναικείο Φωνητικό Σύνολο Πάτρας", που, όπως και το Ωδείο, διευθύνει η **Γιώτα Αντωνίου**, μετά από αρκετές πετυχημένες εμφανίσεις τους τελευταίους μήνες του 1998 διανύει πια το αναγκαίο διάστημα της ανάπαυλας.

Στα δισκοπωλεία

Ο **Χάρης** και ο **Πάνος Κατσιμίχας** έχουν γύρω στα τρία χρόνια να πουν κάτι καινούριο δισκογραφικά και αναμένεται να το πράξουν στις αρχές του 1999. Άγνωστος, προς το παρόν, ο τίτλος του δίσκου, άγνωστο και το περιεχόμενο. Τώρα που καταλάγιασαν (χωρίς πάντως να διαψευστούν) οι φήμες για την υγεία του **Χάρη**, το λόγο έχουν τα νέα τους τραγούδια. Όπως πάντα από αξιοπρεπή ως τέλεια...

Από την Πατραϊκή Μαντολινάτα

Παιδική και Προπαιδική χορωδία έχει βάλει μπροστά η Πατραϊκή Μαντολινάτα στη χειμερινή περίοδο. Στις 22 Δεκεμβρίου θα βρίσκονται στη γιορτή των εργαζομένων της Αχάϊα Κλάους, ενώ στις 17 Ιανουαρίου θα συμμετάσχουν στη γιορτή του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του 1ου Δημοτικού Σχολείου Παραλίας Πατρών.

προσεχώς

Από τη Δημοτική Πινακοθήκη

Στο πνεύμα του καρναβαλιού από νωρίς η Δημοτική Πινακοθήκη. Στις 11 Ιανουαρίου ξεκινά στην αίθουσα του Παλαιού Δημοτικού Νοσοκομείου η έκθεση "ευοί, ευάν". Με τίτλο παρμένο από τη φρυγική προέλευσης βακχική κραυγή που σημαίνει "εβίβα", δείχνει τη διάθεση που είχαν οι καλλιτέχνες - πατρινοί και μη - που ετοίμασαν έργα τους ειδικά γι' αυτή την έκθεση.

Παράλληλα, στη βασική αίθουσα της Πινακοθήκης από 20 Ιανουαρίου - 21 Φεβρουαρίου θα είναι ανοιχτή η έκθεση "Ο Καραγκιόζης, το θέατρο σκιών και οι εικαστικές τέχνες". Ο στόχος; Προφανής. Να ανιχνευτούν οι σχέσεις των αγαπημένων φιγούρων με την εικαστική κουλτούρα. Κι όμως, υπάρχουν!

Από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

Με παιδικό έργο - γιορτές γαρ - ξεκινά την επί Κιμούλη εποχή του, το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας. Στις 30 Δεκεμβρίου κάνει πρεμιέρα στο Δημοτικό Θέατρο η "Οικογένεια Νώε" της **Ξένιας Καλογεροπούλου** και του **Θωμά Μοσχόπουλου**. Η σκηνοθεσία είναι του **Διονύση Βούλτσου**.

Όμως φέτος φαίνεται πως το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ αποφάσισε να σταματήσει να κάνει πως δεν "έβλεπε" το Καρναβάλι. Η ομάδα θεάτρου δρόμου του **Ν. Χατζηπαππά** θα βγει στους δρόμους της Πάτρας παρουσιάζοντας το έργο "Το πλοίο των τρελών", βασισμένο στο έργο του **Γκελντερόντ**, "Σχολείο γελωτοποιών".

Στην "Αγορά"

Την **Αλεξάνδρα Λαδικού** στο ρόλο της **Λουίζας**, της ερωμένης του Πατρινού οραματιστή και πολιτικού **Ανδρέα Ρηγόπουλου**, θα συνεχίσει να μας παρουσιάζει και φέτος η "Αγορά". Βασισμένο στο μυθιστόρημα της **Ρέας Γαλανάκη** "Θα υπογράψω Λουί", το έργο "Χαίρε Λουίζα" ξεκίνησε στο τέλος της περυσινής σεζόν σε σκηνοθεσία **Ευανθίας Στιβανάκη**.

Προσεχώς

Στο "Πολύεδρο"

Ο Αλέξης Παπαχελάς θα μιλήσει το Σάββατο 23 Ιανουαρίου με αφορμή το βιβλίο του "Ο βιασμός της ελληνικής δημοκρατίας". Ο δημοσιογράφος του "Μέγκα" και του "Βήματος" και ένας από τους ελάχιστους επιστήμονες του επαγγέλματος, συγκέντρωσε πριν ένα περίπου χρόνο σε έναν τόμο όλα τα στοιχεία που εξηγούν γιατί η πολιτική μας ζωή και ιστορία έχει τόσο στενή σχέση με την αμερικάνικη, και όχι μόνο, διπλωματία.

Από τη "Γωνιά του βιβλίου"

Στον χορό των εκδηλώσεων αναμένεται να μπει από τη φετινή περίοδο και η "Γωνιά του βιβλίου". Παρθενική εκδήλωση η πρόσκληση στον συγγραφέα Χρήστο Χωμενίδη, τον οποίο περιμένει το βιβλιοπωλείο μέσα στον Ιανουάριο.

Από τους "Σολίστ"

Συνέχεια από τα μέσα Ιανουαρίου για τους "Σολίστ" που εξακολουθούν να ψάχνουν για μαέστρο με συναυλίες - ακροάσεις. Σε αυτά τα πλαίσια υπάρχουν δύο ακόμα συναυλίες με τη διεύθυνση των Αλεξάντερ Λασκάε και Γιούρι Νικολαγιέφσκι, που θα διευθύνουν ακόμα και τις συναυλίες των πρωινών της Δευτέρας για τους μαθητές των σχολείων της περιοχής.

Στο Καρναβάλι

Το "Καρναβάλι των μικρών" θα αποτελέσει το ορεκτικό της διοργάνωσης που αυτή τη φορά έχει μάλλον μικρή διάρκεια ζωής (21 Φεβρουαρίου η τελευταία Κυριακή). Έτσι την Κυριακή 31 Ιανουαρίου στο "Πάνθεον" θα διεξαχθεί το 4ο Φεστιβάλ Παιδικού Καρναβαλικού Τραγουδιού, με τη συμμετοχή παιδιών και εκπαιδευτικών και οργανωμένων χορωδιών της περιοχής. Δε θα λείψουν, βέβαια, και οι άλλες εκδηλώσεις του παιδικού καρναβαλιού, με παιχνίδια στα Υψ. Αλώνια (28 Ιανουαρίου - 6 Φεβρουαρίου) και η τελική παρέλαση στις 7 Φεβρουαρίου.

Του Βασίλη Λαδά

Η Πάτρα δεν είναι πόλη ικανή να δημιουργήσει μύθο μέσω της Λογοτεχνίας. Δεν ήταν ούτε είναι οικονομικό και πνευματικό κέντρο για να συγκεντρώσει ενδιαφέρον. Ούτε τόπος σκόλης και αναπαύσεως, φυσικής ομορφιάς. Θα μπορούσε βέβαια να δημιουργήσει μύθο αν ζούσε εδώ ένας δυνατός συγγραφέας με μεγάλο έργο

Το ιοπίο της Πάτρας μέσα από την λογοτεχνία

ώστε να καλύψει την ασημαντότητα της πόλης. Αν επέλεγε την πόλη ως ησυχαστής ή ως τόπο μαρτυρίου και ονείρων του ή για έναν απλούστερο λόγο, να ήταν εδώ δημόσιος υπάλληλος π.χ. Ο Τζούς φώτισε το Δουβλίνο. Ο Παπαδιαμάντης την μικρή Σκιάθο.

Αυτά είναι δυο παραδείγματα που με πείθουν πως οι καλοί λογοτέχνες που ζουν σε μια πόλη συμβάλλουν περισσότερο στην διαμόρφωση του ύφους της από τους δημάρχους. Έτσι δεν δίνω μεγάλη σημασία στις δημοτικές εκλογές, ούτε φοβάμαι την τετραετία που θα έλθει. Ο Πεσόα π.χ. στην Λισαβόνα ή ο Παμούκ στην Κωνσταντινούπολη επέβαλλαν ακόμη και μόδα γυαλιών.

Παίξει μεγάλο ρόλο η λογοτεχνία και για τη αισιοδοξία της πόλης. Αν θα μείνει αθάνατη η ψυχή της μετά από καταστρεπτικό σεισμό, που πολύ πιθανόν θα συμβεί στην Πάτρα.

Ανέφερα πόλεις ισχυρές που οι συγγραφείς και τις υπηρετούν και τις επιβάλλουν. Υπάρχουν και μικρότερες πόλεις από την Πάτρα που είχαν την τύχη να πέσει πάνω τους η ματιά ενός μεγάλου συγγραφέα. Τι αξίζει το Στάνφορντ να αποτελεί μέρος του προγράμματος τουριστικών ταξιδιών αν δεν είχε γεννηθεί εκεί ο Σαίξπηρ. Και στην Βερόνα, πόλη με τον ίδιο πληθυσμό με την Πάτρα, επιδεικνύουν ένα σπίτι όπου τάχα γεννήθηκε η Ιουλιέττα. Φανταστείτε λοιπόν πως μια παράγκα στο Βλατερό θα μπορούσε να γίνει τουριστικό αξιοθέατο ως κατοικία της Πατρινέλας, της κόρης που θυσιάστηκε για να χτιστεί το κάστρο, αν ένας δυνατός λογοτέχνης επέβαλλε τον μύθο της παγκοσμίως. Με αυτά που έχουμε όμως θα ζήσουμε. Και καλό είναι να κάνουμε την αυτοκριτική μας χωρίς επαρχιακή αυτάρκεια. Αλλωστε τελευταία διαμορφώνεται από συγγραφείς σιγά - σιγά ένας μύθος για την Πάτρα και την ιστορία της. Τόσο από πεζογράφους όσο κι από ποιητές. Από αυτούς που ζουν εδώ φυσικά. Οι ταξιδιώτες - συγγραφείς που έγραψαν για την Πάτρα είχαν πλήρη συνείδηση πως η πόλη δεν έκρυβε κανένα μυστήριο, κανένα δέλητρο για να απολαύσουν. Η Πάτρα ήταν ένας ενδιάμεσος σταθμός του ταξιδιού τους. Συνήθως έμεναν εδώ μέχρι να αποπλεύσει το καράβι για την Ευρώπη. Υπάρχουν βέβαια και αυτοί που φτάνουν με το καράβι. Απομνημονεύσεις αφιχθέντων σπανίζουν. Αυτό σημαίνει πως όσοι έφταναν, έφευγαν αμέσως. Για Αθήνα και Ανατολή. Αυτό γίνεται και σήμερα. Οι τουρίστες που κυκλοφορούν το καλοκαίρι στην πόλη είναι αυτοί που περιμένουν τον απόπλου. Αυτοί που καταπλέουν τρέχουν γρήγορα προς την Εθνική οδό αδιαφορώντας για την πόλη

καίτοι φημολογείται πως εδώ γίνεται Διεθνές Φεστιβάλ και ευρωπαϊκών προδιαγραφών καρναβάλι.

Η πόλη είναι λοιπόν σημείο εξόδου και η έξοδος γίνεται από τη θάλασσα και απέναντι από την Πάτρα πάνω στην θάλασσα είναι δύο θαυμάσια μικρά βουνά ως οδοδείκτες της εξόδου. Η ακίνητη και γεωμετρική Παληοβούνα και η Βαράσσοβα. Στις πλαγίες της Βαράσσοβας δύνει ο ήλιος. Ο ήλιος όμως ανατέλλει από ένα άλλο βουνό, το Παναχαϊκό, ψηλότερα, στερεότερο αλλά χωρίς χάρη.

Οι ταξιδιώτες αδιαφορούν για τον Παναχαϊκό. Αι οι πατρινοί εν μέρει. Λέμε πως είναι πίσω από την πόλη καθορίζοντας πως η πόλη έχει πρόσοψη προς τη θάλασσα προς την Παληοβούνα και την Βαράσσοβα. Ακολουθούμε εν προκειμένω την πραγματικότητα που διαμορφώνει και γλωσσική συνείδηση. Οι παραθαλάσσιες πόλεις έχουν πάντα πρόσοψη προς τη θάλασσα. Εκεί πέφτει το βάρος της πόλης. Αλεξάνδρεια, Σμύρνη, Μαρσίλια, Νάπολη, πόλεις της Μεσογείου. Τις Κυριακές κατεβαίνουμε στα λιμάνια τους ν' ανασάνουμε.

Οι καμπίσιες πόλεις δεν έχουν πρόσοψη. Όλοι λοιπόν οι λογοτέχνες που πέρασαν από την πόλη και έγραψαν για την Πάτρα είδαν την θάλασσα και τα δυο βουνά απέναντι. Είδαν κυρίως το τοπίο της πόλης κι όχι την πόλη. Είδαν τη θάλασσα από το παράθυρο του ξενοδοχείου τους ή περπατώντας στο μακρύ μώλο ή από το κάστρο που συνήθως ανέβαιναν. Οι καλύτεροι ψάχνουν κάτι βαθύτερο στα πεταχτά. Ο Καβάφης ψάχνει την κοσμικότητα της κάτω πόλης και ο Καζαντζάκης τον μύθο της. Θυμάται ο Καζαντζάκης πως εδώ έζησε για ένα χρόνο πριν το Ακτιό ως ερωτικό ζευγάρι ο Αντώνιος και η Κλεοπάτρα. Η Κλεοπάτρα μέσα στην άμαξά της, ο Αντώνιος στο άλογό του βολτάριζαν, ερωτευμένοι και πλήρεις. Αλλά οι μεγάλοι λογοτέχνες μιλούν μέσω των εντυπώσεων για τον εαυτό τους.

Ο Καβάφης την εποχή που ήρθε ξαναπέραγε το ποιήμα του 'την εκκλησιά αγαπώ με τ' εξαπτέρυγά της'. Δεν ανεβαίνει καν στο Κάστρο. Μπαίνει στις εκκλησίες όμως που τον ενδιαφέρουν για τους στίχους που είχε στο μυαλό του. Αλλά κι αυτός σταματά για λίγο για να θαυμάσει τα δυο βουνά απέναντι. Ο Ουράνης το ίδιο, ομολογώντας πως η Πάτρα του θυμίζει μια πόλη από την οποία πρέπει να πάρει το πλοίο και να φύγει. Ο Φλωμπέρ είδε μια αηδιαστική πόλη αλλά και σε αυτόν τα βουνά απέναντι του 'δειχναν τον δρόμο για να φύγει. Ο Άρθουρ Μύλλερ, στον Κολοσσό του Μαρουσίου, θαυμάζει κι αυτός τα δυο βουνά απέναντι. Πράγματι είναι ωραιότατα αυτά τα βουνά. Ο Le Corbusier τα ζωγράφισε. Ο Μυριβήλης, ο Παλαμάς τα ύμνησαν. Στα πρόθυ-

ρα της τρέλας του ο Μπτσάκης γράφει τον αυτόχειρα το 189. Ήρθε κι αυτός εδώ για να πάρει το πλοίο για την Κέρκυρα. Περπάτησε περισσότερο την πόλη από τους άλλους. Περπάτησε εξαντλητικά σαν να έφευγε. Ξεκινά όμως την περιγραφή του από την Βαράσσοβα. Είναι δικαιολογημένο οι ταξιδιώτες συγγραφείς να μην γράφουν για την πόλη αλλά για το τοπίο της. Και για το τοπίο που έχουν μπροστά τους, αφού τις λίγες μέρες και λίγες ώρες που ζουν εδώ μένουν στην πρόσοψη της πόλης. Είναι ειλικρινείς οι συγγραφείς, δεν μπορούν να γνωρίσουν μια πόλη και να μιλήσουν γι' αυτή γνωρίζοντας μόνο την πρόσοψή της. Η πρόσοψη είναι απατηλή. Γι' αυτό και μένα μερικές φορές τα δυο βουνά απέναντί μου φαίνονται σαν στολίδια βιτρίνας. Αυτοί που κοιτούν και προς τα μέσα δεν παραλείπουν, όπως ο Καζαντζάκης να τονίσουν την πληκτικότητα της επαρχίας.

Κάποτε υπήρχε ο στενόμακρος μώλος στο λιμάνι που οδηγούσε στον Φάρο. Από τον Φάρο οι νέοι μας ονειρεύονταν να φύγουν από την πόλη. Το λιμάνι δεν ήταν μόνο τόπος εξαγωγής σταφίδας αλλά και ονείρων. Υπάρχει ένας πίνακας βέλγου ζωγράφου στο σπίτι του συλλέκτη Θεόδωρου Μίντζα που δείχνει ένα καράβι πλευρισμένο στον μώλο. Όμως στο φόντο του έχει τοποθετήσει την Παληοβούνα. Την μετέθεσε την Παληοβούνα εκεί ο ζωγράφος με λαθροχειρία λαϊκού τεχνίτη. Διότι από την πλευρά του μώλου δεν φαίνεται η Παληοβούνα. Όμως το βουνό αυτό συμβόλιζε την έξοδο από την πόλη και η κίνηση του ζωγράφου είναι δικαιολογημένη. Σκέπτομαι λοιπόν πως δεν πειράζει που δεν αποκαθίσταται ο Φάρος στην παραλλαγμένη πια προβλήτα. Τον έχει αντικαταστήσει στην συνείδησή μας η πανάρχαια Παληοβούνα.

Όμως αν στους περαστικούς συγγραφείς αγνοείται ο Παναχαϊκός και η μέσα πόλη, αυτό δεν συμβαίνει με τους συγγραφείς που έχουν ζήσει εδώ διά βίου ή έστω για λίγο. Ο Κοσμάς Πολίτης στο "Γύρι" ανέβασε τις συμμορίες των παιδιών προς το Κάστρο. Μου φαίνεται περιέργο πώς αυτός ο συγγραφέας αγνόησε τη θάλασσα τόσο την Πάτρα όσο και στην Σμύρνη. Στο Χατζηφραγκού πάλι οι συμμορίες ανεβαίνουν προς το βουνό. Ακόμη και στον Πόρο κάθηκε στο Λεμονοδάσος κι όχι στις βαρκαρόλες. Φαίνεται πως επεδίωκε μία μονιμότητα. Αναζητούσε την στερεότητα του βουνού. Εκεί νοιώθει ελευθερία στα βουνά λέει ο Ελιοτ. Και το Δημοτικό τραγούδι:

Καλότυχτα είναι τα βουνά που χάρο δεν φοβούνται Το καλοκαίρι πράσινα και τον χειμώνα

χιόνια.

Έχει αγνοηθεί ο Παναχαϊκός από το τοπίο της πόλης. Ο Παλαμάς που γεννήθηκε εδώ τον θυμάται όμως. Και έχει αγνοηθεί και το τοπίο κάτω από το βουνό. Οι αμπελώνες, τα κυπαρίσσια και οι ελιές. Λίγα πράγματα και συγκαταβατικά.

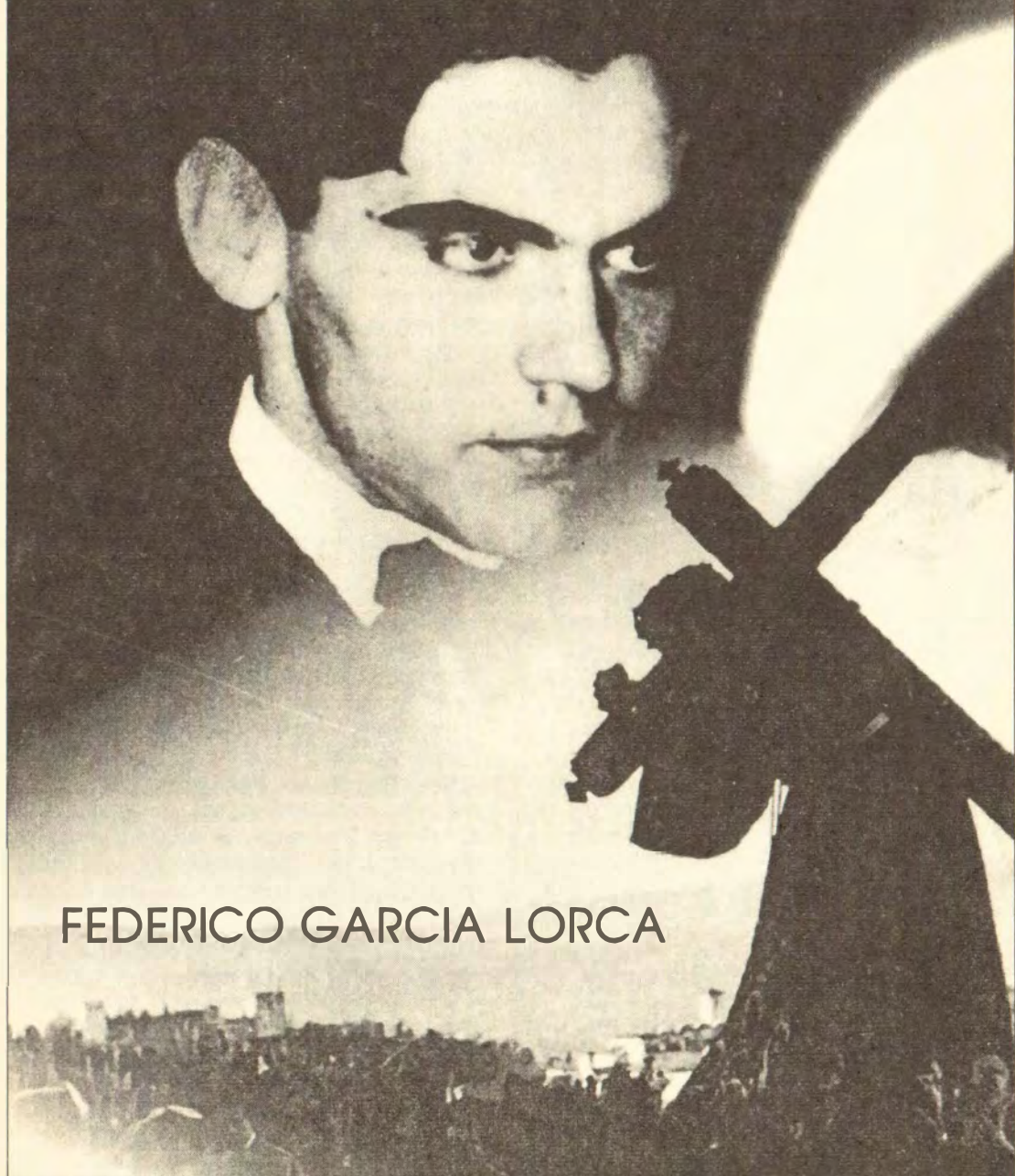
Τολμώ να πω και οι Πατρινοί λογοτέχνες βλέπουν τα απέναντι βουνά στους ρεμβασμούς τους. Και όσο για την πόλη τους περισσότερους τους ενδιαφέρει η κάτω πόλη εδώ που αναπτύχθηκε η ιστορική φυσιογνωμία της πόλης από το 1828 και μετά. Τα ανεβάσματα στο Παντοκράτορα και στο Προσφυγικά είναι δειλά. Ακόμη και οι αμαρτίες στην κάτω πόλη γίνονται. Τα ασαφή όρια με ταξυ πόλης και φύσης, εκεί που το τσιμέντο εμβολίζει τα αμπέλια. Οι γειτονιές των φτωχών συνοικιών, τα παζολινικά τοπία, μένουν στην αφάνεια. Τα Ζαρουκλέικα, το Ψαροφάι, η Ανθούπολη. Και αυτό είναι φυσικό. Το κέντρο κάθε πόλης δημιουργεί την ιστορία της πόλης. Και εκεί είναι η καρδιά και το μυαλό της. Και δεν τυχαίνει μόνο στην Πάτρα. Στα φανταχτερά φώτα του κέντρου, στις βιτρίνες τυφλώνονται σαν έντομα οι νέοι. Αλλωστε οι πόλεις μοιάζουν. Αλλά είναι τα πρωτεύοντα σε ένα μυθιστόρημα, όχι οι περιγραφές μίας πόλης.

Δεν απαριθμώ συγγραφείς και ποιητές που έχουν γράψει τόσο για την κάτω όσο και για την άνω πόλη. Μου έχει κάνει όμως εντύπωση πως όλοι δεν ξεχνούν και τα δυο βουνά απέναντι, Βαράσσοβα και Παληοβούνα, που πάνε να συμβολίσουν την πόλη καίτοι τα νώτα μας τα φυλάει ο Παναχαϊκός και αγρυπνοστέκει κατά τον Παλαμά. Όμως στον Παναχαϊκό και στους πρόποδες υπάρχουν από την αρχαιότητα μαντεία που περιμένουν να δώσουν χρησμούς. Προς το παρόν κερδίζουν τα βουνά απέναντι.

Λέω πως σε αυτήν την πραγματικότητα να βοήθησε ο μύθος. Σε αυτά τα νερά κάτω από την Παληοβούνα και την Βαράσσοβα έγινε ως γνωστόν η Ναυμαχία του Λεπαντέ το 1571 μεταξύ Δυτικών και Οθωμανών. Οι ορθόδοξοι παπάδες τότε ήσαν με τους Οθωμανούς. Γι' αυτό και αυτή η ναυμαχία έχει κατακωνιαστεί στο ιστορικό υποσυνείδητο. Με τους Δυτικούς πολέμους ο Θερβάντες ο συγγραφέας του Δον Κιχώτη. Σε αυτήν την ναυμαχία ως γνωστόν κόπηκε το χέρι του. Από τότε ήταν ανάπηρος. Τον Δον Κιχώτη τον έγραψε ανάπηρος. Το χέρι του είναι στο βυθό του Πατριάκου κάτω από την Βαράσσοβα. Ίσως αυτό το χέρι να ευλογεί αυτά τα βουνά.

Ομιλία που έγινε στο "Πολυεδρο" στις 12.12.1998.

Λόρκα

FEDERICO GARCIA LORCA

"Τι σε πονεί για μου!"

"Με πονάει η γη, η γη και οι άνθρωποι, η σάρκα και η ψυχή, η δική μου και των άλλων, που είναι ένα μ' εμένα".

"Φεδερίκο, τι πάθος! Πόσο θα πρέπει να αγάπησες και να πόνεσες!"

Ο Φ. Γκ. Λόρκα είχε μια μοναδική ζωή και ένα μοναδικό θάνατο. Εκεί που χάθηκε για πάντα η φωνή του, πρέπει να φωνάξουμε με το κεφάλι μας γεμάτο απο τις πολιτείες δίχως ύπνο, ανάμεσα στις λαίλαπες του χρυσού, τα βογκητά των ανέμων.

Να φωνάξουμε σαν τον τυφλό ζητιάνο-ριμαδόρο: *"Διαβάτη, εσύ ξέρεις πόσο τραγικό είναι να'σαι τυφλός στη Γρανάδα"*.

Ήταν τρυφερός σαν θαλασσινό στρείδι.

Ήταν αγνός μέσα στο τρομερό μελαγχρινό γέλιο του που έμοιαζε σαν οργισμένο δέντρο.

Ήταν φλογερός στις επιθυμίες του σαν κάποιος που γεννήθηκε για την ελευθερία.

Η κακιά ώρα του Φεδερίκο ήταν η ώρα του ποιητή, η ώρα της μοναξιάς, καρφωμέ-

νη μέσα στο χρόνο, μέσα στους αιώνες, στην απώτατη καταβολή της ισπανικής γης, στους ταχυδακτυλουργούς της ηδονής, στους εξορκιστές της χαράς της ζωής, στους εξουσιαστές του σκότους.

"ΘΑ ΚΑΙΩ ΤΟΝ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ ΤΗ ΝΥΧΤΑ ΚΑΙ Θ' ΑΡΧΙΖΩ ΝΑ ΤΟΝ ΞΑΝΑΧΤΙΖΩ ΤΟ ΠΡΩΪ ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΤΕΛΕΙΩΣΩ ΠΟΤΕ".

έλεγε ο ίδιος.

Ο Φεδερίκο δεν τέλειωσε ΠΟΤΕ.

Οι σκελετοί απο χίλιες πεταλούδες κοιμούνται στο περιβόλι του.

Ο Φεδερίκο δεν έφυγε ποτέ, θέλει να δώσει με το αιωνόβιο χέρι του ενα χαστούκι στα ρολόγια που μετράνε ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ απο τη γέννησή του στο Φουέντε Βακιέρος της Γρανάδα. Το "Κάντε Χόνδο", το βαθύ τραγούδι, τον συνοδεύει για πάντα...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΖΙΑΣ

Γυναίκα του επόμενου αιώνα...

*...Αν δεν πιστεύεις στα παραμύθια κι αν δεν φοβόσουν στο σκοτάδι πια
Αν δεν έπρεπε τίποτε να τολμήσεις και να χάσεις ή να κερδίσεις, αλλά να
πράξεις*

*Να πράξεις, ν' αδράξεις τη λαβή της ευρύτερης τάξης, αν σκεφτόσουν μέ-
σα στην τάξη, αν ήσουν μέσα σ' αυτή την τάξη, μέσα στον λογαριασμό, ανα-
λωνόσουν μέσα στην ολόφωτη τάξη...*

*Αν δεν θέλεις να παρηγορείς πια και να κάνεις το καλό και δεν ζητάς πια
μήτε βοήθεια μήτε παρηγοριά*

*Αν ο πόνος και η συμπόνοια πήγαιναν στο διάβολο κι ο διάβολος στον
διάβολο, τότε!*

*Τότε, αν ο κόσμος αγγίζονταν εκεί που μπορεί ν' αγγιχθεί ακόμα, εκεί ό-
που βρίσκεται το μυστικό της περιστροφής, εκεί που είναι αγνός ακόμα, εκεί
που δεν αγαπήθηκε μήτε βεβηλώθηκε ακόμη, όπου οι άγιοι δεν έκαναν τίποτε
για να βοηθήσουν κι οι φονιάδες δεν άφησαν κανέναν λεκέ αίμα*

Όταν η τάξη δημιουργηθεί

Όταν η διαδοχή δεν θα 'χει χωθεί μέσα σε κανένα κεφάλι

Όταν επιτέλους επιτέλους θα έρθει

Τότε

*Τότε πήδα μια φορά ακόμα πάνω και καταξέσκισε την παλιά ατιμασμένη
τάξη. Τότε να είσαι αλλιώς για ν' αλλάξει ο κόσμος, για ν' αλλάξει πο-
ρεία ο κόσμος, επιτέλους! Πάρε θέση τότε κι εσύ μέσα εκεί!...*

Ίνγκεμποργκ Μπάχμαν

"Το τριακοστό έτος"

Εκδόσεις "Υψιθον", 1996 - Μετάφραση: Αθανάσιος Λάμπρου

Η Ι. Μπάχμαν γεν-
νήθηκε στην Αυ-
στρία στις 25 Ιου-
νίου του 1926 και
πέθανε στις 17 Ο-
κτωβρίου του 1973,
σε ηλικία 47 χρο-
νών, στη Ρώμη.

Θεωρείται η με-
γαλύτερη μορφή
στη γερμανόφωνη
λογοτεχνία για το
δεύτερο μισό του
αιώνα μας.

Ας την προβαλ-
λουμε στα χρόνια
που έρχονται, στις
αγάπες που θα κερ-
δίσουμε και θα χά-
σουμε, στο όνειρο
που θα 'ρθει μια μέ-
ρα με την μορφή
μιας ΟΥΤΟΠΙΑΣ.

Μουσική,

η ποίηση

του ανέκφραστου

Του Διονύση Καρατζά

Η τέχνη, αρνούμενη το συμβατικό και το λογικό, στοχεύει στην ανακάλυψη του βυθού των πραγμάτων και του ανθρώπου με τη σαγηνευτική διαδικασία της εξόρυξης.

Όλες οι μορφές της τέχνης έχουν κοινά σημεία, όπως τον μύθο, τον άλλο λόγο που προσεγγίζει τα πράγματα άμεσα και βιωματικά, έξω από τους όρους της λογικής (τον σκοπό, την αποκάλυψη του αισθητικά ωραίου και την πρόκληση της αισθητικής συγκίνησης) την ανάγκη, να μπορέσει δηλαδή ο άνθρωπος να ισορροπήσει στον χώρο και τον χρόνο, ανάμεσα στον εαυτό του και τους άλλους και να ολοκληρωθεί. Γι' αυτό και τα διάφορα είδη τέχνης συναντώνται και "συνεργάζονται" συχνά στη δημιουργία ενός αισθητικού έργου.

Υπάρχουν όμως και στοιχεία, που διαφοροποιούν τα είδη της τέχνης και τα καθιστούν αυτόνομα και ανεξάρτητα. Τέτοια στοιχεία είναι το πε-

ριεχόμενο, η μορφή και ο τρόπος θέασης των πραγμάτων. Αν θέλουμε να κατηγοριοποιήσουμε τις κλασικές μορφές της τέχνης, θα μπορούσαμε απλουστευτικά να διακρίνουμε τις τέχνες του χώρου (ζωγραφική - γλυπτική - αρχιτεκτονική), τις τέχνες του χρόνου (λογοτεχνία - θέατρο - μουσική) και τον χορό, που αποτελεί τον συνδυαστικό κρίκο ανάμεσα στις τέχνες του χώρου και στις τέχνες του χρόνου.

Η ποίηση και η μουσική, στις οποίες αναφέρομαι, ανήκουν στις τέχνες του χρόνου. Η ποίηση είναι λόγος προσωπικός που τείνει στα αρχέγονα στοιχεία της γλώσσας, ανιχνεύοντας το πρωταρχικό νόημα του κόσμου μέσα από τη σύλληψη της συγκυρίας ή τη ρωγμή στη συνήθεια της λογικής. Η ποίηση,

ως διαδικασία και ως αισθητικό αποτέλεσμα, είναι μια διαρκής δοκιμασία γραφής. Και γράφω ίσον χαράζω, άρα ματώνω, πονάω, χαιρόμαι. Συνεπώς η ποίηση γίνεται ταυτόχρονα πράξη ελευθερίας.

Η μουσική, η πιο αφηρημένη και τυπική από όλες τις τέχνες, είναι μια ηχητική εκδήλωση της έμπνευσης του δημιουργού, που εκφράζει την ουσιαστική φύση των συναισθημάτων, χωρίς προσδιορισμούς και χωρίς τις αιτίες τους, αναγκάζοντάς τα σε ολόκληρες απρόσωπες και άχρονες.

Σαφώς λοιπόν και η μουσική και η ποίηση, με διαφορετικά μέσα η καθεμιά τους, τείνουν να αγγίξουν το ανέκφραστο με κοινό σημείο αναφοράς, ωστόσο διαφορετικά νοούμενο, τον χρόνο. Η ποίηση, από τη μια, είναι κίνηση προς τα έξω με τις λέξεις, έκφραση του βαθύς μέσα στον χρόνο, με τρόπο εξομολογητικό, λυρικό, κι όταν ακόμα γίνεται μέσα από άλλα πρόσωπα. Ο ποιητής συλλαμβάνει τον κόσμο στο εφήμερο που το εκτείνει στην αιωνιότητα.

Η μουσική, από την άλλη, είναι διείσδυση στη σιωπή με τον ήχο, είναι κατοπτρισμός της ψυχής στο όνειρο πέρα από τον χρόνο, με τρόπο υπερβατικό, αποκαλυπτικό μιας αιώνια ηχούσας σιωπής. Ο συνθέτης συλλαμβάνει τον κόσμο στο αιώνιο που το προβάλλει στο εφήμερο.

Και οι δύο τους, ο ποιητής και ο συνθέτης, δημιουργούν στο χρόνο της σιωπής με συνείδηση σημαντικότητας. Το ποίημα επιστρέφει στις λέξεις και μέσω αυτών στο πρόσωπο. Οι ήχοι επιστρέφουν στο άπειρο και αφομοιώνονται με τον ρυθμό της ζωής. Έτσι, ό,τι ορίζεται στην ποίηση με τις λέξεις, διαχέεται στη μουσική με τους ήχους και διαστέλλεται στο σύμπαν. Γι' αυτό εύκολα συμπληρώνεται η ποίηση από τη μουσική και η μουσική από την ποίηση, γιατί το αιώνιο της σιωπής - μουσικής υπάρχει πάντα κάτω από τον χρόνο των λέξεων - της ποίησης. Αφού πάντα οι λέξεις αφήνουν πίσω τη σκιά τους (αυτήν μπορεί να εκφράσει η μουσική), που ξεπερνάει το συγκεκριμένο της γραφής, το νοητό, και φτάνει στο αφηρημένο του συναισθήματος, στο υπό-νοούμενο.

Περιορίζομαι να τονίσω την ποιοτική διαφορά του χρόνου στις δύο αυτές τέχνες για να δικαιολογήσω τον τίτλο "Μουσική, η ποίηση του ανέκφραστου". Με άλλα λόγια και η μουσική είναι μια "ποίηση" αυτού που δεν μπορεί να εκφράσει η ποίηση με το πεπερα-

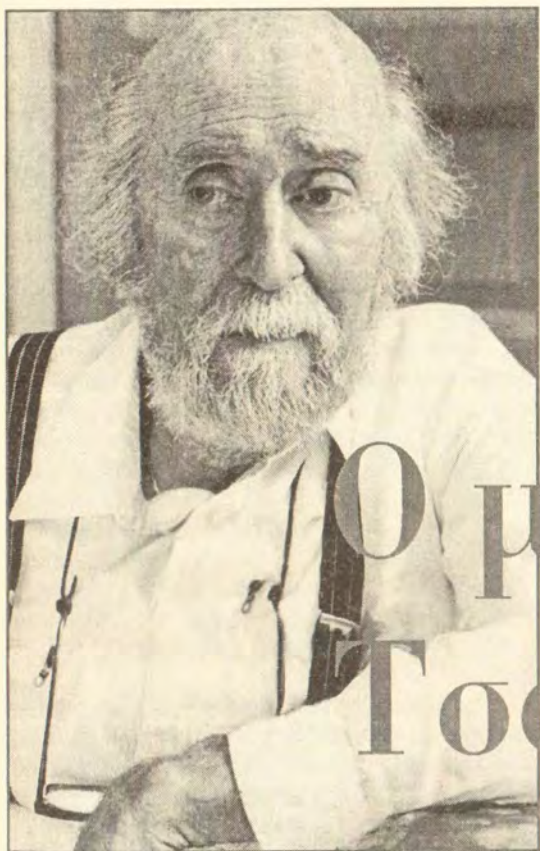
σμένο και το περιοριστικό των λέξεων.

Γι' αυτό και όταν υπάρξει ευτυχισμένη μελοποίηση ενός ποιήματος, αυτό αποκτά άλλο βάθος και πλάτος. Δεν είναι, τότε, που ο συνθέτης απέδωσε τη μουσικότητα του λόγου (η οποία είναι διαφορετικό πράγμα από τη μουσική) αν την κάνει ορατή, είναι που ο συνθέτης διεύρυνε το λόγο με τις νότες. Αυτό δεν σημαίνει ότι ένα ποιητικό έργο και ένα μουσικό έργο δεν είναι αυτοτελή και ανεξάρτητα. Γι' αυτό και πέρα από τον πλούτο που έχει αποκτήσει ένα επιτυχημένα μελοποιημένο ποίημα, ως ποίημα έχει τη δική του αξία και ακεραιότητα και ήχο, στοιχεία που ωστόσο δύσκολα αισθάνεται ο κοινός άνθρωπος. Αυτός θα αγαπήσει κάποτε το άξιο ποίημα, όχι γιατί το ένωσε στην αισθητική του πληρότητα, αλλά γιατί αιχμαλωτίστηκε από τη μουσική του εκδοχή, που του αφήνει ανοιχτή τη φαντασία και που του δίνει τη δυνατότητα να το μεταλλάξει μέσα του, σύμφωνα με τη δική του ευαισθησία και το δικό του όνειρο. Η περίπτωση του ποιητικού έργου "Άξιον εστί" του Οδυσσέα Ελύτη, μελοποιημένο από τον Μίκη Θεοδωράκη, είναι καθαρό δείγμα του πώς ο άνθρωπος νιώθει την ομορφιά του τραγουδιού πρώτα κι ύστερα την ομορφιά του ποιήματος.

Γιατί ο χρόνος της μουσικής τελικά είναι ο άμεσος, ενιαίος, διαρκής και εσωτερικός χρόνος της καρδιάς. Ο χρόνος της ποίησης είναι η στιγμή της ζωής, που ωστόσο απορρέει από ή οδηγεί στον παλμό της καρδιάς. Και οι δύο τέχνες είναι συνεπώς τέχνες του Έρωτα προς το άλλο, το διαφορετικό. Η ποίηση το ονομάζει με οδύνη, η μουσική το δείχνει με ηδονή. Η ποίηση δίνει τη χαρά του θαύματος ως βίωμα προσωπικό, η μουσική βιώνει το θαύμα της χαράς ως στιγμή καθολική. Ο ποιητής προκαλείται από το πρόσκαιρο και προκαλεί τον θάνατο, ο μουσικός προκαλείται από το χάος, αιωρείται στους ήχους και ελπίζει στον θάνατο. Να λοιπόν ο Έρωτας μεγαλοπρεπής και στην ποίηση και στη μουσική - όπως και σε όλες τις τέχνες - που βοηθά τον άνθρωπο να ισορροπήσει και να ελευθερωθεί τελικά μέσα από τη συνειδητοποίηση του δικού του πεπερασμένου χρόνου απέναντι στην αιωνιότητα του Έρωτα.

Αν η μουσική είναι ο άνεμος που συνεπαίρνει, η ποίηση είναι το δρόσισμα που σαγηνεύει.

Το κείμενο αποτέλεσε εισήγηση του συγγραφέα στο Συμπόσιο "Η άλλη Ελλάδα", Διεθνές Φεστιβάλ Πατρών, 30.8.96

Ο μουσικός Τσαρούχης

Του Παν. Α. Ανδριόπουλου

Τα τελευταία χρόνια της ζωής του μεγάλου ζωγράφου έγινε γνωστή η ιδιαίτερη σχέση του με την Εκκλησία, η οποία όμως χρονολογείται από πολύ παλιά. Από τον καιρό που ο νεαρός Τσαρούχης μαθήτευε δίπλα στον Φώτη Κόντογλου και έψαλε στο μετόχι του Πανάγιου Τάφου μαζί με τον Νίκο Γεωργιάδη, τον Χρήστο Βαχλιώτη, τον Ιάνη και τον Κοσμά Ξενάκη.

Το γεγονός αυτό έκανε γνωστό σχετικά πρόσφατα ο Μάνος Χατζιδάκις. Τα τελευταία χρόνια ο Γιάννης Τσαρούχης εκκλησιαζόταν στην Αγία Ειρήνη της οδού Αιόλου, όπου αναπαυόταν το πνεύμα του με την ερμηνεία της Βυζαντινής Μουσικής από τον Λυκούργο Αγγελόπουλο και τη χορωδία του. Ακόμα,

είναι γνωστή η βαθιά έλξη που ασκούσε στον Τσαρούχη το Άγιον Όρος, όπου - αν και άρρωστος σοβαρά - έφτανε ως απλός προσκηνυτής τις παραμονές της Μεγαλοβδομάδας στον Άθω για να παρακολουθήσει τις ολονύχτιες ακολουθίες. Το μοναστικό τυπικό τον ενθουσίαζε. Οι αργόσυρτες βυζαντινές μελωδίες τον γοήτευαν. Από τα γραφτά του αντιλαμβανόμαστε ότι είχε σοβαρή άποψη και για την βυζαντινή μουσική.

“Δεν είμαι μουσικολόγος, αλλά αυτές οι υπερβολές ορισμένων Εγγλέζων, που νομίζουν ότι η μουσική η παλιά, από τα χειρόγραφα, ήταν τελείως διαφορετική από τη σημερινή μουσική τη Βυζαντινή, είναι λανθασμένες. Δηλαδή, η γραφή ήταν μια εποχή στενογραφική. Κι εγώ που πήρα μαθήματα από έναν ψάλτη αϊβαλιώτη, λαϊκό, μούλεγε: “Παιδί μου μάθε να

διαβάζεις. Αλλά μην τα λες όπως είναι γραμμένα, να τα αλλάζεις”.

Η προβληματική του Τσαρούχη είναι ειδική και δείχνει την ευρύτητα των αναζητήσεών του και την ευρυμάθειά του. Στον 20ό αιώνα οι ξένοι μουσικολόγοι που ασχολήθηκαν με τα μεγίστης αξίας χειρόγραφα της Βυζαντινής μουσικής, στην προσπάθειά τους να μεταγράψουν τα παλιά μέλη που ήταν σε στενογραφική παρασημαντική, διατύπωσαν την άποψη ότι υπάρχει μέγα χάσμα μεταξύ των παλαιών μελωδιών και των νεωτέρων και άρα ουδεμία σχέση έχει η παλιά βυζαντινή μουσική με τη μεταβυζαντινή και τη νεώτερη (όπως μάλιστα καταγράφεται από το 1814).

Ο Τσαρούχης δε συμμερίζεται καθόλου αυτή την άποψη αφενός γιατί γνωρίζει, όπως ο ίδιος λέει, τις ανάλογες ιστορικές εξελίξεις στην ελληνική ζωγραφική και την αγιογραφία και αφετέρου διότι εμπιστεύεται ορθώς το δάσκαλό του το λαϊκό ψάλτη, ο οποίος του είπε να μάθει να διαβάζει το μουσικά κείμενα, αλλά να μην τα λέει όπως είναι γραμμένα, μα να τ' αλλάζει.

Αυτό σημαίνει ότι η βυζαντινή μουσική παράδοση καταγράφεται με εκπλήσσοσα - για παραδοσιακή μουσική - λεπτομέρεια, αλλά για να εκτελεστεί σωστά πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το καθοριστικό στοιχείο της προφορικής παράδοσης. Οι ερμηνευτές, ψάλτες και ιερείς, απόδιδαν τα μέλη με όλα τα ποικίλματα και τα μικροδιαστήματα, τα αυτοσχεδιαστικά στοιχεία και τα μελίσματα, όπως τα παρέλαβαν και τα άκουσαν από τους προηγούμενους.

Όταν, όμως, με την ανάπτυξη της Ωδειακής παιδείας στην Ελλάδα, άρχισε να διδάσκεται η βυζαντινή μουσική κατά τρόπο ξηρόφωνο, κατά τα ευρωπαϊκά μουσικά

πρότυπα, χωρίς την προφορική παράδοση που ουσιαστικά αναδεικνύει το μέλος, τότε οι ωδειακοί ψάλτες θεωρούσαν τους παλιούς ως αεριτζήδες και νοθευτές της μουσικής. Ο Τσαρούχης καταγράφει ένα τέτοιο περιστατικό. Η μαρτυρία του είναι ιδιαίτερα σημαντική:

“Ένας γέρος Αϊβαλιώτης που μου δίδασκε ψαλτική, το 1931, συναντήθηκε με έναν καθηγητή του Ωδείου που προσπαθούσε να του αποδείξει ότι δεν ακολουθεί τη Βυζαντινή παράδοση. Όταν έφυγε ο καθηγητής, μου είπε ο γερο - ψάλτης:

Μην τους ακούς αυτούς τους δασκάλους παιδί μου, δεν είδες τι άσκημα που έψελνε;”.

Κι ακόμα ο Τσαρούχης εξαιρεί τη συμβολή των Μικρασιατών στη διατήρηση της βυζαντινής μουσικής παράδοσης: “Η Εκκλησία που εγγώρισα όταν ήμουνα μικρό παιδί δεν ήταν η ίδια με την Εκκλησία που εσχμήτισαν σιγά σιγά οι πρόσφυγες που φέραν τη βυζαντινή μουσική ξανά”.

Πέρα όμως από το αλάνθαστο κριτήριό του ο Τσαρούχης είχε πάρει μαθήματα βυζαντινής μουσικής, όπως ο ίδιος μαρτυρεί: “Έχω φθάσει μέχρι τον πλάγιο πρώτο. Θέλησα να μάθω βυζαντινή μου-

σική για να βοηθηθώ στη σκηνοθεσία του θεάτρου. Έχω ψάλει και σε κάποιο δίσκο στο Παρίσι. Πάντως δεν μπορώ να φανταστώ τον εαυτό μου σαν μουσικό”.

Ο Τσαρούχης σαν γνήσιος Ρωμιός ενδιαφέρθηκε και για τη μουσική του Γένους. Ακούραστος θηρευτής της Αληθείας και της Παράδοσής μας, φρόντισε να μη μείνει άγευστος και αυτού του θησαυρού. Ας είναι αιώνια η μνήμη του!

Φέτος συμπληρώνονται 90 χρόνια από τη γέννηση του Γιάννη Τσαρούχη και 10 από το θάνατό του.

1932. Ο Τσαρούχης και ο Φώτης Κόντογλου με ράσα δόκιμων μοναχών στη μονή Βαρλαάμ, στα Μετέωρα (φωτό: Ι.Π. Παπαχατζηδάκης).

Ένας άγνωστος Παιρινός μουσικός

Του Γιάννη Μουγγολιά

Aνατρέχοντας στην πατραϊκή πολιτιστική δραστηριότητα του περασμένου αιώνα, αλλά και στις αρχές του τρέχοντος και συγκεκριμένα στη μουσική κληρονομιά, ανακάλυψα έναν ευρύ κατάλογο ονομάτων που η Πελοποννησιακή πρωτεύουσα έχει να επιδείξει. Θαυμάσιοι εκτελεστές οργάνων, εμπνευσμένοι μουσικοσυνθέτες, εξαιρετικοί μουσικοδιδάσκαλοι που κατάγονται από την Πάτρα και διακρίθηκαν στο πανελλήνιο μουσικό στερέωμα και τα ονόματά τους, όπως και το έργο τους, δε γνώρισαν την ανάλογη προβολή.

Μία από τις λαμπρότερες φυσιογνωμίες του μουσικού πολιτισμού της Πάτρας αποτελεί ο μουσικοσυνθέτης Δημήτριος Λιάλιος (1869 - 1940), που βγήκε απ' τα στενά γεωγραφικά όρια της πόλης και με το δημιουργικό του έργο διέπρεψε πανελλαδικά.

Ο Δημήτρης Λιάλιος γεννήθηκε το Νοέμβριο του 1869 στην Πάτρα. Γιος του αλευροβιομήχανου Λουκά Λιάλιου και της Αικατερίνης Καλετζιώτη. Ο αδερφός του Τάκης (1890 - 1935) είχε κι αυτός ιδιαίτερη κλίση στη μουσική και το 1922 διετέλεσε πρόεδρος του Παναχαϊκού Γυμναστικού Συλλόγου, μέσα στους σκοπούς του οποίου ήταν και η διδασκαλία της μουσικής. Ο Τάκης Λιάλιος επίσης "έδωσε μια ζωή και μία περιουσία για να δημιουργήσει κάτι που ούτε το υποψιάστηκε, ούτε θα το ξαναϊδή η Πάτρα", όπως περιγράφεται στα "Αχαϊκά" (έτος Β', αρ. 8, Δεκέμβριος 1938) το ενδιαφέρον του Τάκη Λιάλιου για τη σύσταση Ωδείου στην Πάτρα, το οποίο "κάθε Πέμπτη και Κυριακή έδιδε χορευτικές και μουσικές εσπερίδας".

Μέσα λοιπόν σε μια μουσική οικογένεια - όλα τα παιδιά ειδικεύονταν σε κάποιο μουσικό όργανο - ο Δημήτριος Λιάλιος πήρε τα πρώτα μαθήματα μουσικής (βιολί και πιάνο) δίπλα στον Ιταλό καθηγητή Τίβερι. Μόλις συμπλήρωσε

το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας του έφυγε για τη Ζυρίχη με σκοπό τις σπουδές στη μηχανολογία. Η περιπέτεια της Ζυρίχης ήταν ένα μικρό διάλειμμα, αφού ο μικρός Δημήτριος εγκατέλειψε τη μηχανολογία και αφοσιώθηκε στη μουσική, με την ηθική υποστήριξη του ποιητή Κωνσταντίνου Χατζόπουλου, που μεσολάβησε στον πατέρα του Λουκά. Έτσι ο Δ. Λιάλιος μεταβαίνει στο Μόναχο και συνεχίζει τις μουσικές του σπουδές στο Ωδείο της Γερμανικής πόλης πλάι στο φημισμένο παιδαγωγό και συνθέτη Ludwig Thuille (1861 - 1907).

Με την επιστροφή του στη γενέτειρα ιδρύει τοπική ορχήστρα στην οποία συμμετέχουν πρόσωπα της τότε κοινωνίας των Πατρών, όπως και αρκετοί συγγενείς του. Στην περίοδο αυτή, όπως και σ' αυτή των σπουδών του συνέθεσε τα περισσότερα έργα του. Το 1916 νυμφεύεται την υψίφωνο Ειρήνη Πάλλη κόρη του Φίλιππου Πάλλη και ανεψιά του δημοτικιστή συγγραφέα Αλέξανδρου Πάλλη. Ξαναφεύγει για το Μόναχο το 1919 - 20 με την οικογένειά του, όπου διετέλεσε υποπρόξενος της Ελλάδας. Παραμένει εκεί ως το 1935. Ο θάνατος τον βρήκε στις 13 Μαρτίου του 1940.

Η σημαντική συνεισφορά του Λιάλιου στην ιστορία της ελληνικής κλασικής μουσικής συνοψίζεται στα τέσσερα κουαρτέτα του, που είναι η πρώτη νεοελληνική μουσική δωμάτιου, στο "Τρίο με πιάνο" που μάλλον προηγείται χρονικά του ομώνυμου έργου του Μανώλη Καλομοίρη (1921), στην πρώτη νεοελληνική συμφωνία γραμμένη στο Μόναχο στις 16/4/1891 σε τέσσερις πράξεις με τον τίτλο "Όνειρο μεσονυχτίου (Ein Mitterna chtstraum)" και στην "Missa pro Defunctis - Ρέκβιεμ σε σι ελάσσονα" του 1890, που θεωρήθηκε το πρώτο μεγάλο χορωδιακό - ορχηστρικό νεοελληνικό έργο.

Το έργο του συνθέτη εξαντλείται σε έναν μακροσκελέστατο κατάλογο, που περιλαμβάνει 23 έργα για ορ-

Δημήτριος
Λιάλιος

(1869-1940)

χήστρα, 14 έργα μουσικής δωματίου, 22 έργα για διάφορα όργανα, μία όπερα, δύο λειτουργίες, 13 ελληνικά τραγούδια (σε στίχους μεταξύ άλλων των Ιωάννη Πολέμη, Αναστάσιου Σκιαδαρέση, Μιλτιάδη Μαλακάση), 31 γερμανικά, 16 ιταλικά και 2 αγγλικά τραγούδια καθώς και 5 έργα για πιάνο.

Ο Θ.Ν. Συνοδινός στο σύγγραμμά "Το ελληνικό τραγούδι" (1922) υποστηρίζει ότι τον επηρέασαν οι μεγάλοι Γερμανοί διδάσκαλοι του. Στην εφημερίδα "Πρόοδος" της 18/3/1918 διαβάζουμε: "Τα τραγούδια του εκφεύγουν από τον συνήθη τύπον της ρωμάντζας. Η τεχνολογία του έχει κάτι το ορατοριακό. Δύο από τα τραγούδια του "Τα άνθη που μάσαμε" και "Δε σε ξεχνάω εσέ" θα τραγουδηθούν προσεχώς".

Στην δεκαετία μεταξύ 1910 - 1920 έργα του Λιάλιου παιχτήκαν στην Αθήνα. Ο ενθουσιασμός κοινού και ειδικών φαίνεται μέσα από τα έντυπα της εποχής.

Σε δημοσίευσή του στην αθηναϊκή εφημερίδα "Εμπρός" της 22/3/1918 ο μεγάλος ποιητής Κωστής Παλαμάς μεταφέρει την επιστολή, που του έδωσε μια ανώνυμη κυρία σχετικά με την κριτική της για τη συναυλία που παρακολούθησε στο Ωδείο με έργα Βοροδίν, Φρανκ, Μαρσίκ και Λιάλιου. Απόσπασμα της δημοσίευσής του Παλαμά παρατίθεται παρακάτω:

"Αλλά το ενδιαφέρον της εσπερίδος συνεκέντρωθη εις τα τραγούδια του κ. Λιάλιου, εκτελεσθέντα το πρώτον εν συνοδεία ορχήστρας υπό της κυρίας του, με όλην την μουσικήν έκφρασιν της οποίας γνωρίζει να είναι κάτοχος η κυρία Λιάλιου... Πάντοτε λέγει, παρηκολούθησε με πολλήν συμπάθειαν τον ακαταπόνητον Έλληνα συνθέτην, τα δε τρία εκτελεσθέντα τραγούδια του μαρτυρούν περί του πόσον καλλιτεχνικά και πόσον εύκολα μας κάμνει να επικοινωνήσωμεν προς την πραγματικήν ατμόσφαιραν του

ποιήματος διά της λεπτής εμπνεύσεώς του και με την δυνατήν απόχρωσιν της εναρμονισέως.

Χάρης εις την πρωτοβουλίαν με την οποίαν μεταχειρίζεται την μουσικήν μορφήν, το τραγούδι του θα ηδύνατο να κληθή συμφωνικόν. Η φωνή, κοντά εις όλα τα άλλα όργανα της ορχήστρας, συνεργάζεται και τρόπον τινά διαμοιράζεται εις όλην την ορχήστραν, χωρίς εξάλλου να αποβάλλη την αυτοτέλειά της η φωνή. Εις το σημείον τούτον θα έπρεπε να εξαρδή το μουσικόν και το έντεχνο της φωνής της κυρίας Λιάλιου, προ πάντων εις την απόδοσιν των συμφωνικών στοιχείων των τραγουδιών τούτων. Ευλόγως δε από τα τρία συνθέματα του κ. Λιάλιου ήρθεσεν περισσότερο το "Ντέρτι" επί στίχων δημοτικού τραγουδιού, χάρις εις το Ελληνικόν του χρώμα και πάθος και εις την τεχνικήν ανάπτυξιν του θέματος".

Στις 2/3/1914 πραγματοποιήθηκε συναυλία στο Δημοτικό Θέατρο Αθηνών από τη σχολή της ορχήστρας του Ωδείου Αθηνών. Μεταξύ έργων του Λιστ, του Βάγκνερ, του Ροσίνι και άλλων εκτελέστηκαν και συνθέσεις του Λιάλιου. Σε σχετική ανακοίνωση γράφτηκε:

"Κατά την σημερινήν απογευματινήν συναυλίαν των μαθητών του Ωδείου εις το Δημοτικόν, οι Αθηναίοι θα λάβουν την ευκαιρίαν να γνωρίσουν ένα Έλληνα μουσικό, ο οποίος εις τον έξω κόσμον, και ιδίως εις την Γερμανίαν, θεωρείται μουσικόν τάλαντον πρώτης γραμμής. Ομιλούμεν διά τον κ. Δ. Λιάλιον, του οποίου η ορχήστρα του Ωδείου θα εκτελέση αύριον την συμφωνίαν "Μορίσκα" και από το όλον μουσικόν έργον του οποίου είνε γνωστά εις τας Αθήνας ολίγα μόνον τραγούδια. Εις την Γερμανίαν εν τούτοις ο κ. Λιάλιος είνε γνωστότατος, η δε γερμανική κριτική ησχολήθη πολλάκις ευφώνως διά τας λειτουργίας του και τα κοντσέρτα του, τα οποία παιζονται παντού.

Κατά τας χθεσινάς δοκιμάς της ορχήστρας του Ωδείου, ο κ. Σαμάρας, παρακολουθήσας την "Μορίσκαν" εξεφράσθη ενθουσιωδώς διά το έργο του Έλληνα μουσικοσυνθέτου. Οι Αθηναίοι με πολλήν των ευχαρίστησιν θα χειροκροτήσουν σήμερον τον κ. Λιάλιον... Τα τραγούδια του κ. Λιάλιου, τραγουδημένα από την κ. Λιάλιου, είχαν κι αυτά αληθινήν επιτυχία. Το Κοινόν μας παρακολούθησε με προσοχή την εργασίαν του Πατρινού συνθέτου που εργάζεται πάντα με ειλικρίνεια κ' ευσυνειδησία, ενός από τους πολύ λίγους αληθινούς συνθέτας που έχομε".

Αλλά και οι πατρινές εφημερίδες της εποχής δεν μένουν αμέτοχες στο έργο του Δ. Λιάλιου. Στο "Νεολόγο" της 8/3/1914 ανακάλυψα μια επιστολή ενός κατοίκου των Αθηνών προς φίλο του στην Πάτρα όπου στο περιεχόμενό της περιγράφονται οι εντυπώσεις του αποστολέα από τη σύνθεση του Λιάλιου "Μορίσκα", που παρουσιάστηκε στη συναυλία της Αθήνας, που προαναφέρθηκε. Η σύνθεση "Μορίσκα" χωρίζεται στο πρώτο allegro μοτίβο και σ' ένα δεύτερο andante και αναφέρεται σαν συμφωνικό ποίημα για μεγάλη ορχήστρα. Το γλαφυρό ύφος της επιστολής, οι ευστοχες παρατηρήσεις επί του μουσικού έργου και το πάθος του γράφοντος είναι έκδηλα από τα παρακάτω αποσπάσματα:

Για το allegro μοτίβο: "Η εκτύλιξις, ο χρωματισμός, και η κανονικότης μετά των οποίων ο συνθέτης πλουτίζει το χαρακτηριστικόν μοτίβο του, αφ' ετέρου η ποικιλία εις την εναλλαγήν των τόνων, αι ομαλαι ντισονάνς μέσα εις μίαν έντονον έκφρασιν πλουσίας ενορχηστρώσεως αποκρυσταλλώνουν τον τύπον τον οποίον ηδέλησε να περιγράψη. Και τον ομοίον προς στιγμήν έβλεπον ενώπιόν μου. Τον έβλεπον και παρηκολούθουν την διαρκήν ψυχικήν ταραχήν του".

Για το andante μοτίβο: "Δεν ενθυμούμαι να ήκουσα ποτέ τοιαύτην συνοχήν, τοιαύτην συγγενείαν όλων ομού των οργάνων της ορχήστρας όπως αναπαραστήσωσι εν αισθηματικέφρασμαμένον πλήρως... Η ορχήστρα του Λιάλιου έπασχεν όπως η ψυχή της Μορίσκας. Έκυνε δάκρυα όπως οι οφθαλμοί της. Και ελυπειτο όπως εκείνη... Αλλά το ψυχικόν andante της Μορίσκας ήτο μία στιγμή, εν μικρό φως μέσα εις την ιδιοσυγκρασίαν της, εις τον χαρακτήραν της και ιδού το πρώτο μοτίβο επανέρχεται με όλον του τον χρωματισμόν, με όλη του τη ζωήν, διά να καταλήξη εις έναν σπασμόν. Διότι η τελευταία λέξις της Μορίσκας, ήτος εις ψυχι-

κός σπασμός, μία λέξις ημιτελής, μία φωνή διακεκομμένη".

Δύο χρόνια αργότερα, στις 15/1/1916 και 16/1/1916 στο "Νεολόγο" δημοσιεύεται σε δύο συνέχειες το εκτεταμένο άρθρο του Σ. Ζούλα, όπου διακρίνεται μια ενδιαφέρουσα κριτική πάνω στο μουσικό έργο του Δ. Λιάλιου. Διαλέγω μερικά απ' τα σημαντικότερα κομμάτια του άρθρου, μέσα από τα οποία διαφαίνονται οι αρετές του μουσικοσυνθέτη:

"Ο ατομισμός, η ωραία έμπνευσις, η μεγάλη ευγένεια εις την εκλογήν, μία αιθερία γαλήνη εις το πάθος, η υψηλή σκέψις και η επιβλητική απλότης εις την εξωτερικεύσιν είνε τα υλικά άτινα εχρησίμευσαν διά την ανέγερσιν του ωραίου αρχιτεκτονικού έργου, προς το οποίον οφείλει να στρέψη ευγνώμων το Πατρινόν βλέμμα..."

"...Η μελωδία του Λιάλιου είνε ελευθερά, μη υποκύπτουσα εις την αυστηράν κανονικότητα μιας μορφής. Η εξέλιξις και κατάστρωσις της ακολουθεί την ευθείαν γραμμήν μιας σκέψεως μη διακοπτομένης, τεινούσης προς το άπειρον... Ομιλεί μίαν γλώσσαν ευγενή και λεπτήν από την οποίαν λείπει πάσα προσπάθεια προς επίδειξιν, η έκπληξις δε εκ της αναπαραστάσεως των σκοτεινών της ψυχής εννοιών γεννά το καθάρως αισθητικόν ενδιαφέρον, χωρίς ο ερεθισμός να είνε ασθμαίνων και εκνευριστικός..."

"...Εις το όλον το έργον του Λιάλιου βασιλεύει ατομισμός χαρακτηριστικός. Πνέει μια ανεξαρτησία σκέψεως και αισθήματος από της συλλήψεως μέχρι της μορφής ακόμη. Η μελωδία του δεν είνε Ιταλική, ούτε υπόδουλος της Γερμανικής τέχνης. Η έμπνευσις του δεν προσομοιάζει ούτε είνε απομιμησις πεφιβάλλοντος γνωστού και προσδιωρισμένου και η όλη του σύνθεσις φαίνεται να μην έχει πατριδα. Αλλά οι σκέψεις και τα αισθήματά του δε γέννώνται εις μίαν ψυχήν; Και έκαστη ψυχή δεν ανήκει εις μίαν κληρονομικότητα, εις μίαν Πατριδα; Διατί η πνοή του μουσικού έργου του Λιάλιου να μην είνε Ελληνική;"

Κλείνοντας την αναφορά μου στο σημαντικό μουσικοσυνθέτη Δημήτριο Λιάλιο, άξιο εκπρόσωπο της πόλης μας θα ήθελα να επισημάνω πως το ενδιόφρον μου για την περίπτωση Λιάλιου ενεργοποιήθηκε από τη δημοσίευσή που διάβασα στην περιοδική έκδοση "Μουσικολογία", (τεύχος 10 - 11, 1998) και υπογράφεται από τον αρχιμουσικό, σολίστ και μαέστρο Βύρωνα Φιδετζή. Από το άρθρο αυτό προέρχονται οι φωτογραφίες του κειμένου και τα αποσπάσματα του αθηναϊκού τύπου σχετικά με τον Δημήτριο Λιάλιο.

"Η σωτηρία των παιδιών μας" περνά μέσα από το σαξόφωνο του Pharoah Sanders

Συνήθως όταν αναφέρομαι στη τζαζ, μιλώ για μια μουσική που με κάνει να ξεχνώ εντελώς τι σημαίνει χαμένος χρόνος ακρόασης, για μια μουσική που ενεργοποιεί τις αισθήσεις μου, με κεντρίζει και με συμπαρασύρει μέσα της.

Η τζαζ έχει σαν βασικά θεμέλια το μύθο της και την ιστορία της και με αυτά πορεύεται ως τις μέρες μας. Ένας τρόπος έκφρασης που δεν εντάσσεται σε τυποποιήσεις, μια διαδοχή ήχων ιδιαίτερων που ορίζει τη μουσική του αιώνα μας.

Ανατρέχοντας στην ιστορία της τζαζ, θα συναντήσουμε πολλές ιδιόρρυθμες και ιδιοσυγκρασιακές προσωπικότητες. Μία από αυτές ακούει στο όνομα του σαξοφωνίστα **Pharoah Sanders**. Ένας εκτελεστής, που πριν τριανταπέντε χρόνια προσέλκυσε το ενδιαφέρον και την προσοχή του μεγαλύτερου μεγέθους της τζαζ, του John Coltrane. Ήταν

η εποχή που ο Sanders εντάχθηκε στο δυναμικό του θρυλικού γκρουπ του Coltrane και ηχογραφήθηκαν

μερικά απ' τα επιδραστικότερα άλμπουμ για την ιστορία της free jazz. Η συνδυασμένη επίδραση των John Coltrane και Ornette Coleman έδωσε σχήμα και μορφή στο ρεύμα της free jazz, στο οποίο περιοπτη θέση κατέχει το άστρο του Sanders. Οι αναμφισβήτητες εκτελεστικές και συνθετικές του επιδόσεις τον οδήγησαν στη δημιουργία μιας πλειάδας εξαιρετικών προσωπικών δίσκων στις δεκαετίες του '60 και του '70, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων ηχογραφήθηκε για την εταιρεία Impulse.

Με μεγάλη μου ικανοποίηση διαπίστωσα ότι το κεφάλαιο Sanders δεν είναι κάποια τελειωμένη υπόθεση για τη μουσική. Έτσι η αναφορά αυτή δεν έχει χαρακτήρα αναδρομικό αφού το ευχάριστο ξάφνιασμα που συνδέεται με το όνομά του προέρχεται απ' την ολόφρεσκια δισκογραφική παρουσία του με τίτλο "Save our children". Ο Sanders είναι εδώ μαζί με τη μουσική του και τις συναρπαστικές περιπέτειές του.

Το "Save our children", συγγενικό με το προηγούμενο άλμπουμ του, "Message from home" (1995) αποτελεί το δεύτερο εκπληκτι-

κό του σταθμό στα στούντιο της εταιρίας Verve. Έχοντας περάσει ουσιαστικά στην αφάνεια από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '70 και μετέπειτα, αλλά χωρίς να σταματήσει ούτε μια στιγμή να παίζει και να συνθέτει, ο πολυσαξοφωνίστας επανήρθε τα τελευταία χρόνια στο προσκήνιο λόγω acid jazz.

Παραγωγός και εμπνευστής του Sanders στο "Save our children" είναι ο Bill Laswell, που έδρασε σαν καταλύτης στο τελικό αποτέλεσμα. Η συνεργασία του σαξοφωνίστα με τον Laswell έλαβε χώρα και στις δύο προηγούμενες ηχογραφήσεις του Sanders. Οι αναμνήσεις και οι εμπειρίες από το ταξίδι του Sanders στο Μαρόκο, όπου ηχογράφησε μαζί με την μπάντα του Maleem Mahmoud Ghania το άλμπουμ "The trance of seven colors", καθώς και οι πολυρυθμικές αναζητήσεις του "Message from home", περνάνε σε βελτιωμένη μορφή στο υλικό του τελευταίου του δίσκου.

Το "Save our children" φέρνει στο νου την ποιότητα, το γούστο και τη διαύγεια της μουσικής του Pharoah Sanders στην εποχή της Impulse. Αυτή τη φορά όμως τα στοιχεία και οι καταβολές από την αφρικάνικη μουσική έχουν υπερπολλαπλασιαστεί και με αποτελεσματικό τρόπο έχουν αφομοιωθεί από την "trance" προσέγγιση του Sanders.

Το "Save our children" είναι ένα **πολύμορφο μωσαϊκό ήχων που εξερευνά με ιδιαίτερο βάθος αφρικάνικα και μεσοανατολικά θέματα, δανειζόμενο λαμπρές στιγμές από το ηχητικό σύμπαν της φανκ, της σόουλ και της ρέγγε.**

Στο επίπεδο της σύνθεσης ο Sanders παραμένει πιστός στα απεριόριστα, εξερευνητικά και διονυσιακά - αρκετές φορές - ένστικτά του. Ακολουθώντας πάντα το δρόμο της αυτοαναίρεσης, προκαλεί συνεχώς τον εαυτό του και τους ακροατές του χρησιμοποιώντας την ελευθερία, την πνευματικότητα και τον εξπρεσιονισμό της τζαζ για να εξετάσει ποικίλα μουσικά θέματα. Ο ίδιος ο σαξοφωνίστας αναφέρει χαρακτηριστικά: "Πάντα προσπαθώ να εξερευνήσω διαφορε-

τικό θεματικό υλικό και ψάχνω ακροατές σε νέους δρόμους για να τους οδηγήσω σε μονοπάτια που ίσως τους εκπλήξουν. Προσπαθώ να τους κάνω ενήμερους γι' αυτούς τους άλλους δρόμους της μουσικής και της ερμηνείας της".

Η οικουμενική διάσταση στη σκέψη και στη γενική άποψη του Sanders είναι φανερή στη σύλληψη του πρότζεκτ αυτού αλλά και στη συναρμολόγηση των φαινομενικά αντίθετων στοιχείων. Η άνετη διαλεκτική της τζαζ με τις μουσικές του κόσμου, η γοητευτική σύγκλιση των μελωδιών και των εκρήξεων πάθους, η αρμονική ανάμειξη του παρελθόντος με τον ήχο του μέλλοντος, η συνύπαρξη της τέλει οργανωμένης συνθετικής άποψης του Sanders και των ελεύθερων αυτοσχεδιασμών ισορροπούν στέρεα μέσα στον ώριμο κόσμο του "Save our children".

Για να φέρει σε πέρας το αρτίστικο όραμά του ο Pharoah Sanders απασχόλησε ένα ανόμοιο γκρουπ μουσικών. Ο ίδιος λέει: "Γι' αυτό το πρότζεκτ ήθελα δύο μπάντες μαζί. Η μία είναι ένα πιο πολύ παραδοσιακό τζαζ γκρουπ και η άλλη ένα γκρουπ πολυφυλετικό που προέρχεται από διαφορετικές πολιτι-

σμικές κουλτούρες και αξίες. Μ' αρέσει να πειραματίζομαι και ν' αναμειγνύω διαφορετικά πράγματα".

Τα σαξόφωνα του Sanders συναντώνται με το πιάνο του από καιρό συνεργάτη του William Henderson και το αρμόνιο του Tony Cedras. Ο Alex Blake στο ακουσικό μπάσο μαζί με τον "διαστημικό" Bernie Worrell (όργανο, ηλεκτρικό πιάνο, συνθεσάιζερ) και τον Jeff Bona (συνθεσάιζερ και προγραμματισμός) συμμετέχουν στην αφροαρωματική, τζαζίστικη λειτουργία. Τη φωνητική συνδρομή τους παρέχουν οι Abiodun Oyewole, Asante και Abdou Mboup, ενώ οι πασιγνώστοι Ινδοί περκασιονίστες Trilok Gurtu και Zakir Hussain με τη συνοδεία μιας ευρείας γκάμας παραδοσιακών κρουστών αναλαμβάνουν και ολοκληρώνουν έναν τεράστιο, ρυθμικό, υποστηρικτικό ρόλο στις συνθέσεις του Sanders.

Προτεινόμενη δισκογραφία

- Tauhid (Impulse 1966)
- Karma (Impulse 1969)
- Jewels of thought (Impulse 1969)
- Thembi (Impulse 1970 -71)
- Elevation (Impulse 1973)
- Love in us all (Impulse 1974)
- Pharoah (India Navigation 1976)
- The trance of seven colors (Axiom 1994)
- Message from home (Verve 1995)
- Save our children (Verve 1998)

III

αραμονή των Χριστουγέννων κοντά στο σούρουπο, η Μαρία του Αβράμη δένει στο λαιμό της με σκοινί ένα σαρβαλιασμένο μαγνητόφωνο και βγαίνει από το σπίτι της στο δρόμο. Περνάει μπρος απ' τα Εισόδια της Θεοτόκου, στρίβει στη μεγάλη κατηφόρα και φτάνει στην πλατεία του Μαρκάτου.

Τέτοια ώρα η πλατεία είναι πηχτρα. Κύματα - κύματα ο κόσμος μπαίνει στα μπακάκια και τα χασάπικα της αγοράς, οι άντρες βγαίνουν από τις τα-

Η Μαρία του Αβράμη

Σ Τ Ο Ν Μ Α Ρ Ι Ο Ύ Σ Κ Ο

βέρνης φορτωμένοι νταμιτζάνες με κρασιά. Μικρά παιδιά με τις μανάδες τους κατεβαίνουν σε υπόγεια καταστήματα με ρούχα και παπούτσια ευκαιρίας. Φεύγουν αυτοί, έρχονται άλλοι λάχα - λάχα να ψωνίσουν γι' αύριο. Ανακατεύονται οι φωνές, τα κορναρισμάτα, γαλοπούλες και γουρουνόπουλα για σφάξιμο.

Η Μαρία με κρεμασμένο στο λαιμό της το τεράστιο κολιέ, παίρνει τις πόρτες σβάρνα και χάνεται στα μαγαζιά. Πατάει το κουμπί κι η κασέτα τραγουδάει μόνη της. Ο ήχος της ακούγεται σαν αγκομαχητό, κι ύστερα ένα παρατεταμένο γρύλισμα. Από τ' αμέτρητα μπρος - πίσω και πάλι απ' την αρχή, βράχνιασαν οι φωνές, μπερδεύτηκαν, η ταινία τρίφτηκε κι ακούς ένα γουργουρητό.

Γυρνάνε οι διπλανοί της, βλέπουν μια γριά που τους λέει τα κάλαντα. Το πρόσωπό της ξεπετσιασμένο σαν το κώλο της μαιμούς, το κοιτάς κι είναι ένα σίχαμα. Ξυνίζουμε τα μούτρα τους κι αποτραβιούνται με σήδια, κάτι της δίνουν να σταματήσει και φεύγει. Φεύγει και πάει αλλού.

Ενας μπαρμπέρης που 'χει το μαγαζί του ανάλαχτο απ' το '50 ακόμα, με τις κολόνιες χύμα μέσα σε γυάλινα

Διήγημα του Κώστα Λογαρά

μπουκάκια, τη θυμάται απ' τα παλιά. Το '53, κά-νε τέλος του '52, ανοίξα το κουρείο - λέει - και τη βρήκα εδώ. Στη γειτονιά, σκυμμένη στο σκουπιδαριό. Κάθε βράδυ μέσα στις παλιασαρίες τη θυμάμαι και στη βρώμα. Θα 'ταν τότε καμιά σαρανταριά χρονώ, μμμ, λιγότερο" υπολογίζει χρόνια και ηλικίες, "βάλε ως τα σήμερα..." τη βγάζει κοντά στα '75. Μα κι άλλα τόσα να 'λεγε θα τον πίστευες. Γιατί η Μαρία μοιάζει με κεινες τις μορφές που ζουν στα παραμύθια. Όσο σου πουν - μικρός που είσαι - τόσο μένουν. Στοιχειώνουν μέσα σου και ποτέ δε μεγαλώνουν.

Χώνεται, λοιπόν, στο κουρείο η Μαρία, πατάει το κουμπί κι ορμάει κυματιστή η φωνή. Ο μπαρμπέρης τη σταματάει στο "αγάλλονται". Ανοίγει το συρτάρι του, τραβάει ένα καφετί κολλαριστό, το κουνάει στον αέρα "Πες μου το άλλο τώρα" της λέει με νόημα "θέλω ν' ακούσω το δικό σου".

Τινάζει το κεφάλι ξαφνιασμένη εκείνη, σαν τ' αγρίμι. Ταράζεται, κοιτάζει δεξιά, αριστερά, μια τον μπαρμπέρη, μια τους πελάτες. Στα χείλη τους είχε χαράξει κιόλας το πονηρό χαμόγελο, καθώς υποψιάζονται ότι θα δουν κανένα νούμερο μαιμούς, πώς ψειρίζει η γριά το γέρο πώς τον χτενίζει, τέτοια.

Κάνει η γριά να φύγει. Κοντοστέκεται. Το βλέμμα της καρφώνεται στη χήνα και καλμάρει. Κλείνει το σαράβαλό της, κάθεται στην καρέκλα, ένα κουβάρι. "Με τη φωτογραφία σου" να πω; ρωτάει σκυφτή τον μπαρμπέρη. "Αυτό" της λέει εκείνος, κι η Μαρία αρχίζει την παραγγελιά.

"Με τη φωτογραφία σου..." βγαίνει δειλά - δειλά η φωνή της σαν να 'ρχεται από τίποτα σκοτάδια "...αχ, στέκω και κουβεντιάζω". Τρεκλίζει ο ήχος, μια πάνω μια κάτω, ζαλισμένος ώσπου να βρει τα ίσα του "... και της μιλώ δεν μου μιλεί" φτάνει αγκομαχώντας ως τα χείλια της. Τα μάτια καρφωμένα στο χιλιάρικο. Σε κάποιο γύρισμα του τραγουδιού τα παίρνει από πάνω του, κλείνει και παρασέρνεται σ' ένα παράπονο μέχρι το τέλος.

"...Για δες φωτιά. Για δες καπνό..." περνάνε συρριστά τα σύμφωνα απ' τα πεσμένα δόντια της. Οι λέξεις παίρνουνε φωτιά. Ενας Συμμενέικος νταλκάς,

Δ. ΓΟΥΔΕΒΕΝΟΣ L.T.D.

Αρ. Έγκρισης
MEEET
EL 20022008

Αρ. Έγκρισης
MEEET
EL 20022008

model
CX-96

model
CX-97

Αρ. Έγκρισης
MEEET
EL 20022010

Σύγχρονοι Συνδρομητικοί Τηλεφωνικοί Κερματοδέκτες

Εγκεκριμένοι από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών για σύνδεση στο δίκτυο του ΟΤΕ

ΜΕΙΛΙΧΟΥ 62 - Τ.Κ. 264 43 Κ. ΣΥΧΑΙΝΑ • ΠΑΤΡΑ
ΤΗΛ./FAX: 061-422.169 - 433.045

να σου σηκώνεται η τρίχα. Γύρευε σε τι μνήμες έχει βυθιστεί η γέριχη φωνή και κλαίει "... ακ για δες εκεί ντουμάνι, που βγαίνει απ' το σπιτάκι μου κι ολο τον κόσμο πιάνει".

Το χαμόγελο των πελατών κοβεται με το μαχαίρι. Άλλα περίμεναν ν' ακούσουν κι αυτή τους ψέλνει μοιρολόγια. Λες κι είναι η Μεγάλη Εβδομάδα κι όχι τα γεννητούρια κι οι χαρές του θείου βρέφους.

Η Μαρία παίρνει τη χήνα, τους γυρίζει την καμπούρα της και χάνεται ανάμεσα στο πλήθος. Έξω ο καιρός είναι βαρύς και είναι μαζί της. Βρέχει και στάζει το νερό στα λιγδιασμένα της μαλλιά. Γλιστράει λίγο λίγο στο κούσαλο κορμί και του μαλακώνει την ψυχή. Στη μεγάλη λευκα αναβοσβήνουν χριστουγεννιάτικα λαμπιόνια κι αντανακλούν σκιές αναποδες ανθρωπων στις άσπρες πλάκες της πλατείας.

Εδώ παλιά ήταν το στέκι της. Ήξερε τα σπιτία ενα - ένα απο τις μυρωδιές των σκουπιδιών. Κάθε βράδυ μαζί με το παιδί, ένα παλληκαράκι που θα 'χε τότε τα μισά της χρόνια - κοντά στα εικοσι. Κανονικά θα έπρεπε να ήταν γιος της. Έκαναν το γύρο της πλατείας και ξεχώριζαν τα ράκη.

Μάζευαν ξύλα, κομμάτια αλουμίνιο, κούτες χάρτινες. Παραμέριζαν τα μπιτι άχρηστα και τα υπολοιπα, κάτι κονσερβοκούτια, τα μπουκάλια, τις παλιές εφημερίδες τα πόστιαζαν σ' ένα παιδικό καρότσι και τα σερναν μέχρι το σπίτι τους. Μια χαμοκέλα βουλιαγμένη σε χιλιάδες χαρτοκούτια.

Επαιρναν την ανηφόρα, πέραγαν τα Εισόδια της Θεοτόκου αγκομαχώντας και χανόντουσαν με το φόρτωμα στα στενά, κάτω απ' το Κάστρο. Αμίλητοι. Μονο τον ήχο απ' το καρότσι άκουγε η γειτονιά. Πλησιάζαν, πλησιάζαν - "το ζευγαράκι της αγίας Παρασκευής" λέγαν ειρωνικά οι γείτονες "πάει για ύπνο" - οι σκουριασμένες ρόδες γρύλιζαν σαν μυξόκλαμα μικρού παιδιού, έστριβαν στη γωνία και μετά τους έχανε.

Το άλλο βράδυ πάλι, η ίδια διαδρομή. Κατέβαιναν απ' το στενο, αυτός μπροστά κι εκείνη πίσω ακολουπώντας το χέρι στο γοφό του. Άλλοτε πέραγε προστατευτικά το μηράτσο του στον ώμο της κι αυτή του κράταγε το χέρι τρυφερά καθώς έπεφτε στο στήθος της. Ξαν τους ερωτευμένους.

Ναι! Αυτή η υποψία είχε μπει στον κόσμο. Όμως για αντίρογυνο φαινότανε αλλόκοτο, για γιος και μάνα, πάλι, δεν τους γέμιζε το μάτι.

Η απορία ολωνών, ωστόσο, δεν δ' αργούσε να λυθεί.

Ο χειμώνας του '63 ήταν βαρύς. Οι παλιότεροι έλεγαν πως δεν θυμούνται τέτοια βαρυσειμωνιά κι "ότι πάνε χρόνια, γιατί η πόλη είναι στη θάλασσα κι έχει νοτιάδες".

Εκείνη όμως τη χρονιά πάγωναν τα νε-

ρά και τα παιδιά που πήγαιναν πρωί πρωί σχολείο κουκουλωμένα με κασκέτα ως τ' αυτιά, περπαταγαν πάνω στα κρύσταλλα χωρίς να σπάζουν. Μεσα στο σπίτι έκαιγαν σόμπες και μαγκάλια μέρα νύχτα.

Παραμονές των Χριστουγέννων ο καιρός εγλυκανε κι αυτοί που ήξεραν είπαν ότι μπορεί και να χιονίσει. Χιονίσε ανήμερα που κλείναν τα σχολεία. Και την άλλη, συνεχώς. Άσπρισαν όλα. Οι δρόμοι, οι σκεπές, το Κάστρο χιονισμένο σαν τα παρμυθια.

Μια τέτοια νύχτα παγερή - ο Χριστός πρέπει να είχε κιολας γεννηθεί κανά δυο μέρες, σ' αυτά μας είχαμε ακόμα τον αποηχο απο τις σάλπιγγες, σε λίγο θα ξεκίναγαν οι μάγοι και τα γεγονότα δ' ακολουθούσαν τη γνωστή πορεία ως τη Σταύρωση - μια τέτοια νύχτα, το λοιπόν, Χριστουγεννιάτικη ακουστήγαν φωνές από μακριά "Βοήθεια, Βοήθειδ".

Εγώ καθόμουν δίπλα στο μαγκάλι και οι μεγάλοι έπαιζαν χαρτιά. Χάξευα το κυπαρίσσι, τα τυλιγμένα με χρυσόχαρτο κυπαρισσόμηλα, η φάτνη από κάτω: τα μπαμπάκια, ο Χριστός, η Παναγιά κολλημένοι με αλευροκόλλα. Η κόλλα είχε ξεκολλήσει κι έγερναν όλοι, ξαπλωμένοι στρωματσάδα. Εμοιάζαν να κοιμούνται, ανυποψίαστοι για όσα έμελλε να γίνουν αποψε.

"Βοήθειδ!", εφταναν από μακριά οι φωνές. Ανασηκώθηκα απ' το σκαμνί, "κάποιοι φωνάζει!" είπα. Οι άλλοι είχαν κιόλας πεταχτεί απ' τις καρεκλές τους ορθοί. Άνοιξαν το παράθυρο, είχαμε ψόφο. Ξανά "Βοήθειδ" καθαρά. Άνοιγαν κι άλλοι τα παντζουρια τους, τις πόρτες, έβγαίγαν έξω για να δουν τι γίνεται.

Από το σπίτι της Μαρίας σηκώνονταν μπουχός. Καπνα και φλόγες. Φωτίζε η νύχτα, έλαμψε ολοκληρή η γειτονιά. Ο κόσμος έτρεχε προς το μέρος της φωτιάς μα ήταν αδύνατο να πλησιάσεις, σε έκαιγε η λαβα. Είχε αρπάξει η χαμοκέλα και καίγεται σαν λαμπάδα. Φούντωσε στο πι και φι το χαρτομάνι γύρω απ' το σπίτι, στοιβες τα προσανάμματα, τα κουτιά, τα λάστιχα. Μύριζαν και οι φλόγες παράσερναν ψηλά τ' αποκαΐδια που πέφταν στροβιλίζοντας και σκόρπιζαν πάνω στο χιόνι.

Μέχρι και κόσμος άγνωστος ερχόταν από την άλλη άκρη της πόλης για να δει. Πάσιζαν οι περισσότεροι με κουβάδες να σβήσουν τη φωτιά. Ολόκληρη αλυσίδα σχηματίστηκε από τη "βρύση Σιδερού" μέχρι το σπίτι, αλλά πού; Εσβηνε τέτοια φωτιά με κάτουρο;

Τσίριζε η Μαρία μεσ' στη χλαλοή και χτυπιόταν "τζιέρι μου, τζιέρι μου!", να την ακούσει και να βγει απ' το χαμό. "Τζιεράκο μου!" τον φώναζε.

Μπουκάρανε δυο τρεις, άνοιξαν δρόμο ανάμεσα στα παλιοσιδερια και τα χιλιάδες άχρηστα, δεξιά

κι αριστερά. Βρήκαν το παλικάρι μαύρο κι άραχλο μέσα σ' εκείνο το ντουμάνι να προσπαθεί να σβήσει τη φωτιά. Είχε αποκάμει κοπανώντας την με μια κουβερτα. Τη χτύπαγε από δω, εκείνη θέρειε απ' την άλλη γιατί οι φλόγες φούντωναν θρεμμένες από τις παλιασορίες.

Το βούτηξαν το μαυροπαιδο, το βγαλαν έξω σούρνοντας. Το κουβάλησαν στα χέρια ως το παλιό Νοσοκομείο. Τα ρούχα κόλλαγαν πάνω στις σάρκες του. Οι γιατροί τις τράβαγαν σαν ξέφτια. Δυο - τρεις μέρες άντεξε και μετά τετέλεσται.

Η Μαρία τη γλύτωσε φτηνά. Προλαβε και βγήκε γιατί ξύπνησε απ' τον καπνο. Μπούκωσε, πνίγηκε κι ορμηξε όξω. Είδε τις φλόγες, τα κάρβουνα χυμένα κι αναποδογυρισμένο το μαγκάλι. Εμπηξε τις φωνές και πετάχτηκε στο δρόμο. Βγαίνοντας, της αρπαξαν οι φλόγες τα μαλλιά μα πιο πολύ το προσωπο. Έμεινε ξεπετσιασμένο κι αποκρουστικό, μια ζαρωμενη φλουδα, κόκκινη.

Τότε, λοιπόν, μαθητηκαν τα τωρινά της και τα πριν, ολόκληρη η ζωή της. Τα ψαξαν οι εφημερίδες, της τα βγαλαν στα φόρα και λυθήκε η απορία ολωνών. Ο ξεριζωμός της απ' τη Σύμυρη, τα σύρε κι ελα, ο ξεπεσμός στο Γκαζι, το μούλικο αφημένο στην αυλή της. Αυτό ήταν, μια δυστυχία ηρθε και κόλλησε δίπλα στην άλλη.

Όμως με το παιδί άλλαξε η ζωή της. Αφησε την παλιά της κι αφιερώθηκε σε δαύτο. Γιατί τ' αγάπησε με τον καιρό το μπάσταρδο καλύτερα κι απ' το δικό της. Κι όταν μεγάλωσε, κοντά στα δώδεκα, το πήρε κι έφυγε γι' αλλού. Να μην το λένε μούλικο. Κανένας να μην ξερει. Ήρθαν κι αράξανε σ' ένα χαμόσπιτο κάτω απ' τα τειχη του μεγάλου Κάστρου. Μεγάλωνε αυτο και μάζευε μαζί της ράκη. Τα πουλαγαν και ζούσαν απ' αυτό και νιτερέσα δεν είχαν με κανέναν. "Πού να πάω τώρα πια;" ψιθυριζε μετά το μακελειό χαμένη.

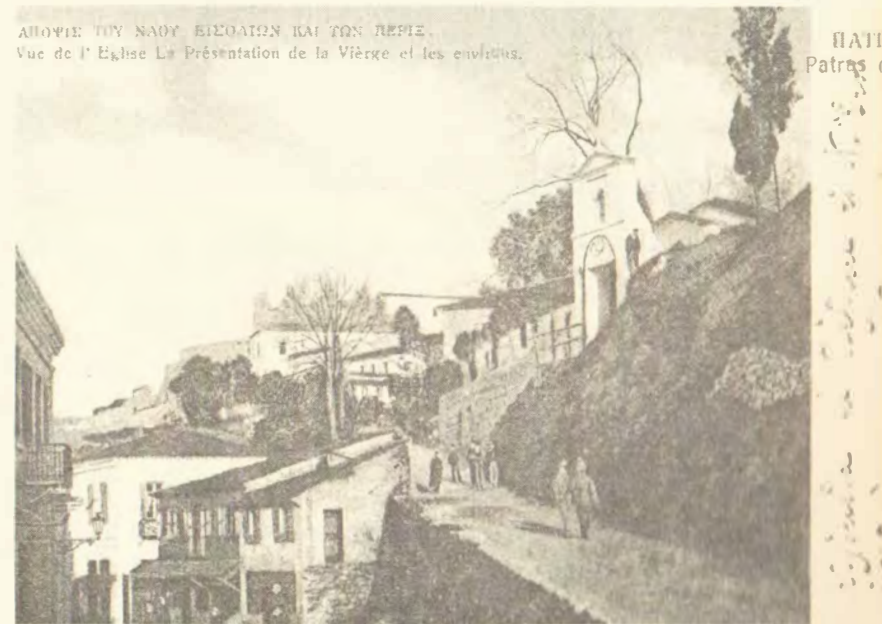
Πουθενά δεν πήγε. Έμεινε εκεί. Της έδωσε ένα κτραμίδι η γειτονιά να βάλει από κάτω το κεφάλι της και της πήγαιναν φαί, πότε ο ένας, πότε ο άλ-

λος.

Στο σπίτι της μαζεύονταν αδέσποτα σκυλιά και γάτες. Τους μιλαγε, τα τσίριζε. Εκεί που τσακωνότανε μαζί τους και τα έβριζε, την ίδια ώρα τα καϊδόλογουσε. Κάποιοι την νοιάζονταν, για κάποιους νοιάζονταν κι αυτή ξανά.

Έχουν περάσει από τότε, χρόνια. Η πόλη έχει αλλάξει. Κι η ζωή. Η παλιά είναι μακρινή, μπαίνει σιγά - σιγά στα παραμύθια. Ωστόσο, μέσα μου έχουν στοιχειώσει εκείνα τα Χριστούγεννα του '63. Τα χάρτινα πρόσωπα της φάτνης, τα χρυσά κυπαρισσόμηλα, το χιονισμένο Κάστρο, η φοβερή φωτιά στην παγωμένη νύχτα.

Η Μαρία του Αβράμη γερνάει μονη της. Γερνάει

και το χάνει. Και την παραμονή των Χριστουγέννων, κάθε χρόνο, ακούει τ' αγγελοκρουσμάτα κι ανάβουνε φωτίες στο κάρβαλο μυαλό της. Την τυλιγουνε οι φλόγες. Μπούκωνε η ψυχή της, πνίγεται. Κρεμοί τότε στο λαιμό της, η τρελή, το μαγνητοφωνο κι ακολουθώντας τη δικιά της επιτάφια πομπή, παίρνει τους δρόμους. Να φυγει όσο γίνεται μακριά από τα ράκη της ζωής της.

Κάθε χρόνο την αναζητω στα ίδια στέκια. Ψάχνω ανάμεσα στο πλήθος των ανθρωπων τη γριά - στοιχειό, το ρημαγμένο κούσαλο, την αποκρουστική μορφή, φοβαμαι μήπως δεν τη δω. Την περιμένω με αγωνία παιδική - και τώρα ακόμα - για να πιστέψω πως και τουτη τη φορά θα γεννηθεί ξανά το θείο βρέφος.

Μάθε τέχνη κι άσπηνε...

(...θέλεις - δε θέλεις!)

Του Διονύση Μπινέλη

Ζούμε σε μια εποχή που όλα τρέχουν με μεγάλη ταχύτητα. Αυτό μας κάνει να σκεφτόμαστε επιφανειακά. Πολλά πράγματα περνούν αδιάφορα από τη ζωή μας και ο μόνος σκοπός μας είναι να συμβαδίζουμε με τον χρόνο, παρ' όλο που δεν το κάνουμε και συνεχώς μας προσπερνά. Κάποιοι σε κοινή όμως ομολογία λένε ότι η Ελλάδα τρώει τα παιδιά της. Τώρα, δεν μας έφτανε αυτή η ρετινιά, φτάσαμε να λέμε ότι η Ευρώπη τρώει τους λαούς.

Και όλα αυτά γιατί ενώ η Ευρώπη κρατά πολύ καλά τη δική της παράδοση και την ιστορία που απέκτησε, σιγά σιγά τρώει τους οικονομικά κατώτερα λαούς. Προσπαθώντας αυτοί οι λαοί να φτάσουν οικονομικά και τεχνολογικά τους "προοδευμένους" λαούς ξεχνάνε την δική τους παράδοση και ιστορία.

Προσπαθώντας ν' αναπτύξουν μεγάλες ταχύτητες και βέβαια κάτω από τις, με το δάκτυλο, υποδειξείς της Μεγάλης Ευρώπης αφήνουν πίσω

τους ό,τι τόσα χρόνια είχαν δημιουργήσει.

Θα ξέρετε βέβαια για τις επιδοτήσεις καταστροφής καϊκιών, αμπελιών, ελαίων και τόσων άλλων. Δεν γνωρίζουμε πόσο μπορεί ν' αντέξουν αυτοί οι λαοί, ανάμεσα στους οποίους ανήκουμε κι εμείς - η μικρή Ελλάδα, σε όλες αυτές τις πιέσεις.

Παρ' όλ' αυτά οι λαοί προσπαθούν και επιμένουν. Εμείς θα κάνουμε μια μικρή αναφορά σε ότι έχει απομείνει, σε ότι μπορούμε να ανακαλύψουμε, σε ότι υπάρχει ακόμα.

Στην πόλη μας έχουν μείνει κάποιοι ελάχιστοι τεχνικοί που αντέχουν ακόμα να εργάζονται σε μικρά εργαστήρια, περισσότερο για το κέφι τους παρά για την οικονομική απολαβή.

Βρισκόμαστε μπροστά στη νέα χιλιετία, το 2000 είναι πολύ κοντά. Τα εργαλεία, όμως, η προσωπική εμπειρία και η αγάπη για αυτά που κάνουν τους κρατούν στον πάγκο των εργαστηρίων.

Πόσο ακόμα θ' αντέξουν;

ΚΑΠΟΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΠΟΥ ΒΛΕΠΟΥΝ ΜΠΡΟΣΤΑ

αξιοποιούν

ΤΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ **ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ** ΜΑΣ

ΕΣΕΙΣ!

ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

- οργάνωση της επιχείρησης
- πηγές χρηματοδότησης & επιδότησης
- κοινωνικά προγράμματα
- φορολογικά & νομικά θέματα
- προοπτικές των κλάδων επιχειρηματικής δράσης
- κατάρτιση business plan
- προώθηση πωλήσεων & ανάπτυξη συνεργασιών
- έλεγχος της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών σας
- ανάλυση ταμειακής ρευστότητας

- Επιλογή προσωπικού
- Μελέτη οργάνωσης & αναγκών της επιχείρησης
- Αξιολόγηση ανθρώπινου δυναμικού
- Οργανόγραμμα επιχείρησης
- Κουλτούρα επιχείρησης

ΠΡΟΒΛΗΘΕΙΤΕ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ
ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΚΟΜΒΟ
ΣΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΟΧΩΡΟ!

ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΜΜΕ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ 58 ΠΑΤΡΑ, ΤΗΛ ΚΕΝΤΡΟ (061) 622711, FAX (061) 277580
E-Mail: info@patsec.gr http://www.patsec.gr

Γαιρός ...ραπτομηχανών

Ο

κ. Κατσαρός ξεκίνησε από το επιπλοποιείο του πατέρα του. Δίπλα από αυτό, είχαν ένα ακόμα εργαστήριο, που κάποια στιγμή ζήτησε να το νοικιάσει

έναν Πολωνό κατασκευαστή ραπτομηχανών. Εκεί, κάπου στην Αγίου Γεωργίου, αρχίζει και η περιπέτειά του με την τέχνη. Ο ίδιος αφηγείται:

"Ζήτησα από τον πατέρα μου, αν και πολύ μικρός, να με αφήσει να είμαι δίπλα στο μάστορα. Δεν έλειψα ούτε μια μέρα από τη δουλειά. Εμαθα πολύ καλά την τέχνη, αλλά όχι και την πρακτική εξάσκηση, γιατί αυτό χρειάζεται να έχεις όλη την ευθύνη της δουλειάς...

...Μετά από 10 χρόνια, ο Πολωνός έφυγε στη Βραζιλία και βρέθηκα εγώ να αναλαμβάνω το μαγαζί σε ηλικία 17 χρονών. Αναγκάστηκα τότε να φορέσω για πρώτη φορά μακριά παντελόνια για να φαίνομαι πιο μεγάλος και να με εμπιστεύονται οι γυναίκες, δίνοντάς μου δουλειά...

...Παλιά υπήρχε οργασμός με τις ραπτομηχανές. Ανταλλακτικά δεν υπήρχαν πολλά κι έτσι αναγκάζομασταν και τα φτιάχναμε στο χέρι, όπως γίνεται και σήμερα. Επρεπε να δίνω τέλειες τις ραπτομηχανές γιατί για μια μοδίστρα ήταν όλη της η ζωή, ζούσαν οικογένειες από αυτές...

...Είμαι ο πιο παλιός τεχνίτης στην Πάτρα και στην περιφέρεια. Έχω επισκευάσει μηχανές που άλλοι ούτε που τις έχουν δει ποτέ. Στους σεισμούς της Κεφαλονιάς μας έφερναν σ' εμένα και το μάστορά μου καμένες μηχανές και τις φτιάχναμε. Αν το πεις τώρα αυτό στους καινούριους τεχνίτες μπορεί και να γελάσουν...

...Οι νέοι συνάδελφοι έχουν ασχοληθεί περισσότερο με τις πιο

νέες μηχανές. Εμένα μου φέρνουν τις μηχανές τους Πατρινοί από όλη την Ελλάδα που δεν μπορούν να τις φτιάξουν. Πολλοί σήμερα τις θέλουν και για αντίκες. Τις θέλουν και με το γαζί απάνω για να τις φυλάξουν όπως ήταν...

...Για να αγοράζεις τότε μια ραπτομηχανή έπρεπε να γραφτείς στη "Σίνγκερ", τρεις και τέσσερις μήνες νωρίτερα, να πληρώσεις και μετά να να την πάρεις...

...Τότε ήταν όλα μπρούτζινα και σιδερένια. Τώρα πάει ο καταναλωτής, αγοράζει μια ραπτομηχανή που είναι σχεδόν όλη από πλαστικό και σε λίγο χρονικό διάστημα του είναι άχρηστη. Να σας δείξω εγώ μηχανές που είναι 100 και 150 ετών και λειτουργούν τέλεια...

...Όταν έγιναν οι βιοτεχνίες, όταν βιομηχανοποιήθηκαν τα πάντα, η δουλειά έπεσε. Δεν κάθεται τώρα καμιά νοικοκυρά να ράψει στο σπίτι. Δεν έχω, όμως, παράπονο από τη δουλειά. Γι' αυτό και δεν επεκτάθηκα σε νέες περιπέτειες. Είμαι ευχαριστημένος. Για μένα το σπίτι είναι το μαγαζί, όπου περνάω όλη μου τη ζωή...

Για το μέλλον δε φαίνεται να είναι ιδιαίτερα απαισιόδοχος. "Τη δουλειά θα τη συνεχίσει ο γιος μου. Αυτό δεν θέλει ο κάθε πατέρας;", μας λέει. Κι ό' αυτά "μέχρι να μας γκρεμίσουν το μαγαζί. Να δούμε τι θα γίνει..."

Στο οπλοουργείο...

Σ

το οπλοουργείο του κ. Πομώνη (από τους νεότερους της γενιάς του αλλά - ελπίζουμε - όχι από τους τελευταίους) η κατάσταση είναι εξίσου γοητευτική αν και πιο ...άγρια

εξαιτίας του αντικειμένου της δουλειάς.

"Από μικρό παιδί είχα μια τάση με τα όπλα, σε ότι αφορούσε στην επισκευή τους, τη συντήρησή τους και γενικά στη χρονολόγησή τους..."

...Σε κάποιες στιγμές της ζωής μου θυμάμαι περισσότερο να ασχολούμαι με παλιά όπλα, παρά με πράγματα πιο κοντά στην ηλικία μου...

...Αν και η οικογένειά μου δεν είχε κάποια ιδιαίτερη σχέση με τα όπλα, τα είχα αγαπήσει από νωρίς...

...Θυμάμαι τον εαυτό μου να μαζεύει παλιά βλήματα, κάλυκες από τον πόλεμο, κάβες, παλιά περιστροφά σκουριασμένα και να προσπαθώ να βρίσκω τρόπους να τα επισκευάσω, να τα ξεσκουριάσω και να τα επαναφέρω στην αρχική τους κατάσταση...

...Έφτασα έτσι σε κάποιο σημείο να ανοίξω ένα δικό μου μαγαζί...

...Το βρήκα από τον κ. Χαλκιάπουλο.

Ήταν εδώ από το 1935, είχε 35 χρόνια εργασίας σε αυτό το μαγαζί κι όταν βγήκε στη σύνταξη μου δόθηκε η ευκαιρία να εκπληρώσω μια παιδική επιθυμία..."

Τότε και τώρα... "Πριν από 200 χρόνια τα όπλα τα χρησιμοποιούσαν ελάχιστοι άνθρωποι, βασιλιάδες, αυλικόι κ.τ.λ., όσοι μπορούσαν να διαθέσουν τα χρήματα δηλαδή..."

...Η νοοτροπία της επισκευής ενός κυνηγετικού όπλου πριν από μια δεκαετία και σήμερα έχει αισθητή διαφορά. Τώρα υπάρχει μεγαλύτερη οικονομική ευχέρεια...

...Τα περισσότερα όπλα είναι αυτόματα και δεν χρειάζονται όσες επισκευές ήταν παλιότερα αναγκαίες..."

Τι γίνεται, όμως, σε ένα οπλοουργείο;

"Η δουλειά αφορά σε επισκευές όπλων που έχουν κατασκευαστεί από την Επανάσταση και εντεύθεν..."

...Στο δικό μου οπλοουργείο ασχολούμαι κυρίως με όπλα του περασμένου αιώνα..."

Κι όταν κάποια όπλα γίνονται αντίκες, τα κυνηγάει ο ...νόμος.

"...Το παράξενο είναι πως η νομοθεσία απαγορεύει την κατοχή όπλων, Ιταλικής ή Γερμανικής προέλευσης, που χρονολογούνται από τον Πρώτο και, κυρίως, από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Ετσι, ενώ τα όπλα αυτά δεν λειτουργούν λόγω φθοράς και δυσεύρετων πυρομαχικών, οι κάτοχοί τους που τα έχουν ως κειμήλια, διώκονται..."

...Ακόμα και κουμπούρες του 1821 που έχουν τις διαστάσεις όπλων που μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε Ληστεία, απαγορεύονται!"

Ελί- τροχος

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΓΙΑ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 1998

Αφιέρωμα στη Νεότερη Ποίηση

- Ηλίας Κεφάλας
- Νένα Κοκκινάκη
- Αγγελική Κωσταβάρα
- Γεωργία Λαδογιάννη
- Δήμητρα Παυλάκου

Συνομιλία με τους:

- Σπύρο Βρεττό
- Σταύρο Ζαφειρίου
- π. Παναγιώτη Καποδίστρια
- Μαρία Κούρση
- Στάθη Κουτσούνη
- Βασίλη Λαλιώτη
- Γεράσιμο Λουκάτο
- Βασίλη Ντόκο
- Στρατή Γασχάλη
- Δήμητρα Παυλάκου
- Λιάνα Σακελλίου
- Νικόλα Σεβαστάκη
- Αντώνη Δ. Σκιαθά
- Αλέξη Σταμάτη
- Βαγγέλη Τασιόπουλο
- Σταμάτη Φίφη
- Νίκο Χουρδάκη

Το Θέατρο στην Εκπαίδευση

- Θόδωρος Γραμματάς
- John Somers
- Roger Deldime

100 χρόνια Μπέρτολι Μπρεχτ

- Νάντια Βαλαβάνη

Σελίδες για τον Ανδρέα Παγουλάτο

Μνήμη Άρη Φακίνου

- Ανέκδοτη συνομιλία με το συγγραφέα

Ανέκδοτη Πεζογραφία

- Παύλος Γερένης
- Έρση Λάγκε

Εικαστική Παρέμβαση

- Κώστας Σπυρόπουλος

Τ Ε Υ Χ Ο Σ 1 6
Δ Ρ Α Χ Μ Ε Σ 2 0 0 0
Α Χ Α Ϊ Κ Ε Σ Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

20

ΧΡΟΝΙΑ

ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ & ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ

Η εμπειρία μας εγγυάται τη σωστή εφαρμογή
του νέου συστήματος εισαγωγικών εξετάσεων

Διεύθυνση Σπουδών

ΜΑΡΙΟΣ ΒΟΥΡΝΑΣ

Μαθηματικός

ΚΑΦΕΖΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ
Μαθηματικός

ΠΑΣΓΙΑΝΝΟΥ - ΚΑΦΕΖΑ
ΕΙΡΗΝΗ
Μαθηματικός

ΛΟΓΑΡΑΣ
ΚΩΣΤΑΣ
Φιλολόγος

ΔΡΟΥΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΡΗΣ
Φιλολόγος

ΠΟΥΝΤΖΑΣ
ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ
Χημικός

ΠΑΡΤΣΑΛΗΣ
ΜΑΝΘΟΣ
Φιλολόγος

ΚΑΠΩΝΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Φυσικός

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟ!

ΕΜΕΙΣ ΚΑΘΟΔΗΓΟΥΜΕ
ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΑΣ
ΣΤΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ

Τμήματα για έγκαιρη προετοιμασία
μαθητών της Α' & Β' Λυκείου

Εφαρμοσμένη με Απόλυτη
επιτυχία Μεθοδολογία της ύλης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
δεσμες
ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Κανακάρη 120 Ερμού 77 - Κανακάρη 133

τηλ./fax.: 620019 - 622111 - 2256

e - mail: vournas @ otenet gr

Η αλήθεια, θέλει θάρρος να τη λες

Του Κώστα Μπουμπασάκου

Οποιος θέλει σήμερα να πολεμήσει το ψέμα και την αδικία, όποιος θέλει να διαγράψει, την άγνοια, από το λεξιλόγιο των ανθρώπων, όποιος θέλει να υπηρετήσει τα υψηλά ιδανικά του πολιτισμού, προσθέτοντας και το δικό του λιθαράκι στο κοινωνικό γίγνεσθαι, θα πρέπει να γνωρίζει ευθύς εξ αρχής ότι σε αυτή την προσπάθεια, θα έχει αρκετούς φίλους, και κάποιους συνοδοιπόρους... Θα έχει όμως και αρκετούς, ίσως τους περισσότερους, εχθρούς.

Γιατί η αλήθεια όσο και αν υπάρχει μπροστά μας, όσο κι αν όλοι μας πολλές φορές την επικαλούμαστε και ορκιζόμαστε στο όνομά της, όσο και αν "κραυγάζει", δεν αρκεί. Χρειάζεται και το απαραίτητο θάρρος να την πεις και ψυχή να την υπερασπιστείς. Χρειάζεται δύναμη και κουράγιο να αντισταθείς στους δυνατούς και να πεις "όχι" σε αυτούς που την "εγχειρίζουν", εξαπατώντας τους αδύναμους.

Χρειάζεται θάρρος να σταθείς μπροστά σε κείνα τα Μέσα Ενημέρωσης, που "βομβαρδίζουν" τον άνθρωπο με χιλιάδες πληροφορίες το δευτερόλεπτο, άχρηστες και πολλές φορές επικίνδυνες, χωρίς ούτε ένα από αυτά τα δευτερόλεπτα να είναι αφιερωμένο στη γνώση.

Αν όμως χρειάζεται θάρρος να πεις και να υπερασπιστείς την αλήθεια, χρειάζεται και η απαραίτητη εξυπνάδα να την αναγνωρίσεις, έτσι όπως παραμορφωμένη παρέχεται από τους επικυρίαρχους της. Χρειάζεται η ικανότητα να ανακαλύψεις την αλήθεια μέσα από χιλιάδες "μισές αλήθειες" και άλλα τόσα ψέματα. Χρειάζεται η

τέχνη και η τεχνική, να την κάνεις εργαλείο στα χέρια των ανθρώπων, να έχει σκοπό και αποτέλεσμα.

Στην αντίθετη περίπτωση θα μιλάμε για μια αλήθεια στεγνή και αποστεωμένη, όπου πομπός και δέκτης θα είναι οι καρικατούρες, θύματα αυτών που πάντα έπαιζαν και παίζουν με την πρόθεση "ανά-", μετατρέποντας την αλήθεια σε αναλήθεια και το ψέμα σε "κομψή αλήθεια". Όποιος θέλει σήμερα να πολεμήσει το ψέμα θα πρέπει ακόμα να γνωρίζει, ότι πολλοί θα τον χαρακτηρίσουν γραφικό, χαζό και ματαιόδοξο, ακόμα και σύγχρονο Δον Κιχώτη που κυνηγά ανεμόμυλους και σχοινοβάτη, άλλοτε του εφικτού και άλλοτε του ανέφικτου.

Μπορεί να βρεθεί και στο εδώλιο, κατηγορούμενος γιατί τόλμησε να αγγίξει την βολή του κατεστημένου, χαλώντας τον "ύπνο δικαίου" εκείνων που το εκπροσωπούν. Πολλά μπορεί να πάθει στο "όνομα της αλήθειας", ακριβώς γιατί ασχολήθηκε μαζί της. Επειδή την "έκλεψε" από τους υποτιθέμενους καθιερωμένους εκφραστές της, όπως ο Προμηθέας που "έκλεψε" τη φωτιά από τους θεούς, δίνοντάς την στους ανθρώπους.

Γιατί η αλήθεια καίει όπως η φωτιά και αφού καίει είναι όπλο. Είναι κάτι το πολεμικό που μάχεται την αναλήθεια και τους ανθρώπους που τη διεκδικούν.

Γι' αυτό όποιος ασχοληθεί με όλα τούτα τα δύσκολα, εκτός από αντοχή, θάρρος και εντιμότητα, για ένα πράγμα θα πρέπει να είναι σίγουρος, για την δύναμη της δικής του αλήθειας, στο πρόσκαιρο σήμερα και στο απροσδιόριστο αύριο.

ΥΓ. Δεν μένει παρά να ευχηθώ, ότι καλύτερο για την προσπάθεια αυτή του περιοδικού, ελπίζοντας να συμβάλει στην διάλυση της ομίχλης στο θολό τοπίο του πολιτισμού μας.

ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΧΑΡΗ ΚΑΚΑΡΟΥΧΑ

ΣΤΟ **"Δροσερικό"**

Καλή όρεξη με ... σιυλ

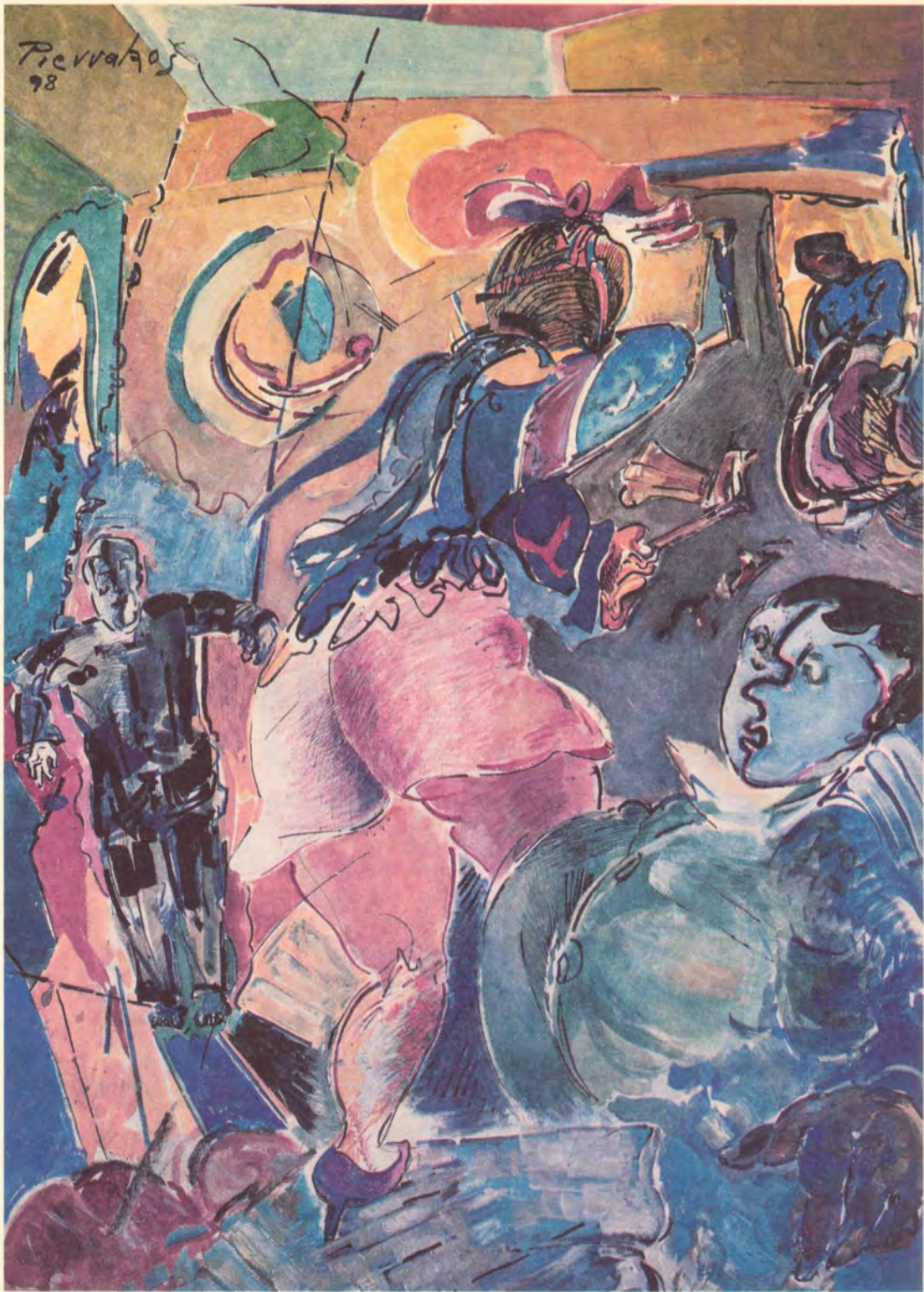
Πριν λίγο καιρό ο Νίκος Αναγνωστόπουλος και η Μαρία Κρινά, αποφάσισαν να κάνουν ένα βήμα προς τη νυχτερινή ζωή. Δημιούργησαν έτσι ένα οικογενειακό εστιατόριο. Το όνομα αυτού "Δροσερικό", φιλοσοφία του οι ιδιαίτερες γεύσεις (και τα ονόματα) του μενού και η έδρα του Αγίου Δημητρίου 75 και Γερμανού.

Κι ακόμα δεν ξεκίνησαν να το λειτουργούν αποφάσισαν να το κάνουν και στέκι καλλιτεχνικό. Από τις 22 Δεκεμβρίου τα έργα του ζωγράφου Νίκου Αναγνωστόπουλου, που διακοσμούσαν

από την αρχή την αίθουσα, δίνουν τη θέση τους στις φωτογραφίες του Χάρη Κακαρούχα.

Η έκθεση του Αθηναίου φωτογράφου που ασχολείται για μια δεκαετία με το χώρο, θα διαρκέσει μέχρι 20 Ιανουαρίου τις μέρες και ώρες που είναι ανοιχτό το "Δροσερικό". Δηλαδή κάθε βράδυ από Τρίτη - Κυριακή μετά τις 8.30 μ.μ.

Ο Χάρης Κακαρούχας έχει εκθέσει στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, ενώ έχει συμμετάσχει σε ομαδικές εκθέσεις στη Βενετία, ακόμα και στην Αβάνα. Το 1996 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις "Φωτοχόρος" ένα λεύκωμα με τίτλο "Στα μονοπάτια του χρόνου". Αυτός θα είναι και ο τίτλος της έκθεσής του στο "Δροσερικό". Καλή όρεξη!

1 9 9 9

Πατρινό Καρναβάλι – Patras Carnival